

ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
ของวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สารนิพนธ์
ของ
สพรั่ง สีมานนท์

31 ก.ค. 2549

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2549

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
ของวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

บทคัดย่อ
ของ
สหรัฐ สีมานนท์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2549

สหรัฐ สีมานนท์. (2549). ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระสุภากิจ.

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาระดับความสำเร็จของการดำเนินงานการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านการบรรลุวัตถุประสงค์และด้านการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียน 2) เพื่อศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 3 ด้าน ได้แก่ด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจและด้านความร่วมมือกับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้บริหารจำนวน 18 คน ครูจำนวน 140 คน และนักเรียนจำนวน 350 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นสัดส่วนตามขนาดของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 2 ชุด ชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหารและครู เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ชุดที่ 2 สำหรับนักเรียนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความสำเร็จของการดำเนินงานการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านการบรรลุวัตถุประสงค์และด้านการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนในระดับค่อนข้างมาก

2. ระดับของตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจและด้านความร่วมมือ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและนักเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือกับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เป็นความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง ($r = .514, .630, .649$ ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านความพึงพอใจ กับ ความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมด้านการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของนักเรียน อยู่ในระดับต่ำ ($r = .329$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

VARIABLES RELATED TO THE SUCCESS OF DISTANCE EDUCATION
VIA SATELLITE IN VOCATIONAL EDUCATION INSTITUTES CENTRAL
REGION 1 PRACHUAP KHIRIKHAN

AN ABSTRACT
BY
MR. SAHARUS SRIMANON

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master of Education
Degree in Educational Administration at Srinakharinwirot University
May 2006

Saharus Srimanoun. (2549). *Variables Related to the Success of Distance Education via Satellite in Vocational Education Institute Central Region 1 Prachuap Khirikhan*. Master's Project, M.Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Assst. Prof. Dr. Vira Supakit.

The purposes of this research were to: 1) study the level of successful implementation of distance education via satellite in vocational education institute central region 1 Prachuapkhirikhan in 2 aspects, i.e. attaining the purpose, and managing instruction in views of vocational institute administrators, teachers and students; 2) study variables related to the successful implementation of distance education via satellite in 3 aspects, i.e. accepting new technology, satisfaction and cooperation; study the relationships between variables of accepting new technology, satisfaction, and cooperation and the successful implementation of distance education via satellite in the vocational education institute. The samples consisted of 18 vocational institute administrators, 140 teachers and 350 students in vocational education institute central region 1 Prachuapkhirikhan, acquired by proportional random sampling by institute size. The instrument consisted of 2 versions of Likert-type questionnaires: the first version for vocational institute administrators, the second for students. The statistical analyses were percentage, mean, standard deviation and Pearson's Product Moment Correlation.

The results revealed as follows.

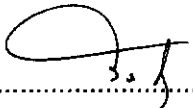
1. The level of successful implementation of distance education via satellite in vocational education institute central region 1 Prachuapkhirikhan in the 2 aspects, i.e. attaining the purpose, and managing instruction in views of vocational institute administrators, teachers and students were at the rather high level.

2. The variables related to the successful implementation of distance education via satellite i.e. accepting new technology, satisfaction and cooperation were at rather high level.

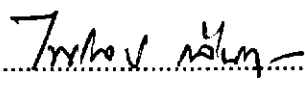
3. According to vocational institute administrators and teachers, the relationships between variables of accepting new technology, satisfaction and cooperation and the successful implementation of distance education via satellite were positive at a moderate to high level ($r = .514, .630, \text{ and } .649$ respectively) at .01 level of significance. According to students, the relationships between the satisfaction variable and the successful implementation of distance education via satellite was positive at a low level ($r = .329$) at .01 level of significance

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกล
ผ่านดาวเทียม ของวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ของ
สหรัฐ สีมานนท์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

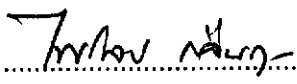
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

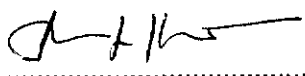

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภากิจ)

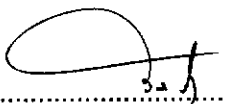
ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

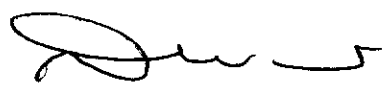
คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงรัตน์ เกษรแพทย)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภากิจ)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ชูชาติ)

วันที่ 19 พฤษภาคม 2549

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ ประธานกรรมการสอบสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ เกสรแพทย์ กรรมการสอบสารนิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระ สุภากิจ ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ท่านทั้งสามได้เสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงานวิจัยทุกขั้นตอนจนสำเร็จด้วยดี อีกทั้งทำให้ผู้วิจัยได้รับประสบการณ์ในการทำงานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษา และรู้ถึงคุณค่าของงานวิจัยที่สามารถนำไปพัฒนาการศึกษาได้มากขึ้น และท่านเป็นแบบอย่างของอาจารย์ที่ทุ่มเทให้กับศิษย์และงานด้านวิชาการอย่างไม่เหน็ดเหนื่อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ นายสุรศักดิ์ ศรีน้อย ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล นายณรงค์ฤทธิ์ ศักดารณรงค์ ครูเชี่ยวชาญพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสถานศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ดร.จรรุวรรณ พลอยดวงรัตน์ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นายจาตุรนต์ วัฒนประทีป รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการวิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล และครูแก้วกานต์ ภูมิศรีแก้ว ครูชำนาญพิเศษ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ แนะนำ และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพปราณบุรี ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล คณะครูและนักเรียน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พ่อ แม่ ผู้บังคับบัญชา ขอขอบคุณ พี่ น้องและเพื่อนร่วมงานที่ให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจ ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและทำงานวิจัย

สหรัฐ สีมานนท์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1. บทนำ.....		1
ภูมิหลัง		1
ความมุ่งหมายของการวิจัย		4
ความสำคัญของการวิจัย		4
ขอบเขตของการวิจัย		5
นิยามศัพท์เฉพาะ		6
กรอบความคิดของการวิจัย		8
สมมติฐานการวิจัย		11
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง		12
การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม.....		12
หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาทางไกล.....		14
การดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม.....		21
การดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของสถาบัน		
การอาชีวศึกษาภาคกลาง 1		30
ความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม.....		42
ด้านการบรรลุตามวัตถุประสงค์.....		44
ด้านการจัดการเรียนการสอน.....		49
ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่าน		
ดาวเทียม.....		57
ตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม.....		59
ตัวแปรด้านความพึงพอใจ.....		68
ตัวแปรด้านความร่วมมือ.....		73
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....		77
งานวิจัยในประเทศ.....		77
งานวิจัยต่างประเทศ.....		82
3. วิธีการดำเนินการวิจัย.....		85
การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง.....		85
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....		86
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....		88
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....		88

สารบัญ(ต่อ)

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	92
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	92
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	92
5. สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	100
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	100
สมมติฐานของการวิจัย.....	100
สรุปผลการวิจัย.....	102
อภิปรายผล.....	103
ข้อเสนอแนะ.....	105
 บรรณานุกรม	 107
 ภาคผนวก.....	 114
ภาคผนวก ก	115
ภาคผนวก ข	117
ภาคผนวก ค	131
 ประวัติย่อผู้วิจัย.....	 143

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร ครู และนักเรียน จำแนกตามสถานศึกษา.....	86
2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและครู จำแนกตามลักษณะทั่วไป.....	93
3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียน จำแนกตามลักษณะทั่วไป.....	94
4	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของความสำเร็จของการดำเนินงาน การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ และ ด้านการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยรวมและรายด้าน	95
5	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความสำเร็จของการดำเนินงาน การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการเรียนการสอน จำแนกตาม ความคิดของนักเรียนโดยรวมและรายด้าน.....	96
6	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของ การดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารและครู โดยรวมและรายด้าน.....	96
7	ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของ การดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านความพึงพอใจ ตามความคิดเห็นของนักเรียน โดยรวม.....	97
8	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือ กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษา ทางไกลผ่านดาวเทียม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู.....	97
9	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ด้านความพึงพอใจ กับความสำเร็จของ การดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการจัดการเรียน การสอน ตามความคิดเห็นของนักเรียน.....	98

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	11
2 แผนภูมิ 1 แสดงการแบ่งประเภทของผู้ยอมรับนวัตกรรมตามเวลา หรือความไวของการยอมรับนวัตกรรม.....	61
3 แผนภูมิ 2 แสดงแบบจำลองกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับการ ยอมรับนวัตกรรม.....	67

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันทุกประเทศในโลก ต่างให้ความสนใจเป็นอย่างมากกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะถือว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการแข่งขันของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยนับตั้งแต่รัชกาลที่ 4 ได้พระราชทานวิทยาการสมัยใหม่ ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญต่อการศึกษา และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รัชกาลที่ 5 ทรงส่งพระราชโอรสหลายพระองค์ไปศึกษาต่างประเทศและทรงจัดตั้งสถานศึกษาขึ้นหลายแห่ง วิทยาการสมัยใหม่ของไทยจึงมีความเจริญก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงเน้นความสำคัญในเรื่องการให้การศึกษาแก่ประชาชนทุกหมู่เหล่าโดยไม่มีข้อจำกัด เป็นการสร้างความเท่าเทียมและขยายโอกาสทางการศึกษา ทั้งเป็นแนวทางนำไปสู่การศึกษาตลอดชีวิต เพื่อประชาชนในสังคมเมืองและสังคมชนบทได้มีโอกาสศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน ถือเป็นภารกิจและความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ในการจัดการศึกษาสำหรับปวงชนชาวไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงสนพระราชหฤทัย ติดตามรายการของสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างใกล้ชิด ได้พระราชทานคำแนะนำต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์นานัปการ อาทิ เรื่องเทคนิคเกี่ยวกับการติดตั้งอุปกรณ์ในห้องเรียน นอกจากนี้ยังได้พระราชทานรายการ "ศึกษาทัศน์" ซึ่งเป็นรายการที่ให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต โดยออกอากาศทุกวัน (ขวัญแก้ว วัชโรทัย, 2547: 3)

มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2538 เพื่อร่วมเฉลิมฉลองในมหามงคลวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติ ครบ 50 ปี (กาญจนาภิเษก) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชทรัพย์จำนวน 50 ล้านบาท ที่องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยทูลเกล้าฯ ถวายเป็นทุนประเดิมก่อตั้งมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมขึ้น และหลังจากนั้นองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้ร่วมทูลเกล้าฯ ถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศล เป็นจำนวนมาก

การออกอากาศปฐมฤกษ์ถ่ายทอดสดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมหลักสูตรมัธยมศึกษา ไปยังโรงเรียนปลายทาง มีขึ้นในวโรกาสมหามงคลวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2538 นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 กระทรวงศึกษาธิการได้ขอให้สถานีรับส่งโทรทัศน์ที่โรงเรียนวังไกลกังวล อำเภอ หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ขยายการออกอากาศผ่านดาวเทียม หลักสูตรมัธยมศึกษาให้ครอบคลุมหลักสูตรประถมศึกษาด้วยรวม 12 ปี จากระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยออกอากาศ ตั้งแต่เวลา 08.00 น. ถึง 16.00 น.

การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นทางเลือกหนึ่งในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน ได้เต็มตามศักยภาพ ทั้งเป็นการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนรวมถึงพัฒนาบุคลากรผู้สอน และการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นกระบวน การเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มิใช่เป็นเพียงการสอนที่ถ่ายทอดความรู้ จากครูผู้สอน แต่เพียงอย่างเดียว แต่เป็นการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นการตอบสนองนโยบายการศึกษาในประเทศไทยอีกทางหนึ่ง ในสังคมข่าวสารข้อมูลที่มีความรู้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง การอาศัยเทคโนโลยีทางการศึกษาจะช่วยให้ทุกคนเป็นผู้ชนะ (สิปปนนท์ เกตุทัต. 2537: 29)

โครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มีวัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่นักเรียนในส่วนภูมิภาค ให้ได้รับประสบการณ์ การเรียนรู้ข่าวสารที่ทันสมัย และได้มาตรฐานเดียวกัน เพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนครูผู้สอน ของหน่วยงานที่จัดการศึกษาในระบบโรงเรียน เพื่อสนับสนุนให้โรงเรียนในทุกสังกัด เกิดความคล่องตัวในการขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนได้อย่างกว้างขวาง และเพื่อเป็นแนวทางในการ ประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การชี้แจงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัด การศึกษา (กรมสามัญศึกษา. 2540: 1-2)

การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มีประโยชน์ในด้านการขยายการให้บริการ ทางการศึกษาในพื้นที่ที่ห่างไกลได้อย่างทั่วถึง ซึ่งจะทำให้นโยบายของรัฐในเรื่องการขยายโอกาส ทางการศึกษา ประสบผลสำเร็จโดยเร็ว อีกทั้งยังเป็นการยกระดับการศึกษาของประชาชนที่อยู่ใน วยแรงงานสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลดีต่อคุณภาพในการผลิตของประเทศและทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของ ประเทศสูงขึ้น นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างความเสมอภาคในการรับการศึกษาและทำให้ประชาชน มีโลกทัศน์ที่กว้างไกลมากขึ้น สามารถใช้ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับในการตัดสินใจและดำเนินชีวิตได้ อย่างเหมาะสม (ภาวิณี พุฒิก. 2537: 7)

ปัจจุบันมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ได้ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์การจัดการ ศึกษามาเป็นเวลา 10 ปี ได้สร้างคุณประโยชน์ในการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนต่อวงการศึกษไทย อันเป็นโอกาสที่ให้ผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบวน และตามอัธยาศัย จัดเป็น สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นไปตามหลักสูตรที่มีการปรับเปลี่ยน ถูกต้องตามโครงสร้างของ หลักสูตร การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยมีนายขวัญแก้ว วัชโรทัย ประธานกรรมการมูลนิธิฯ ที่มีบทบาทในการศึกษาระบบการศึกษาทางไกลมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา จนถึงยุคปฏิรูป การศึกษานั้น ถือเป็นส่วนหนึ่งของความเปลี่ยนแปลงในยุคปฏิรูปการศึกษา (เสาวลักษณ์ สงคราม. 2546: 2)

มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ถ่ายทอดสดการเรียนการสอนหลักสูตรประถมศึกษา หลักสูตรมัธยมศึกษา จากโรงเรียนวังไกลกังวล และถ่ายทอดสดจากวิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล ตั้งแต่ปีการศึกษา 2538 เป็นต้นมา ออกอากาศรายวิชาสามัญและวิชาชีพตามหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และหลักสูตรวิชาชีพ

ระยะสั้น เป็นการศึกษาทั้งในระบบและหลักสูตรระยะสั้น เพื่อส่งเสริมอาชีพเป็นการจัดการศึกษา ตาม อัยยาศัย อีกทั้งมูลนิธิฯ ได้เปิดบริการการศึกษาทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning) ผ่านเว็บไซต์ www.dlf.ac.th/ (มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม.2547: 5) เพื่อการศึกษาชุมชน โดยมี กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนวิทยาลัยอาชีวศึกษา ทั่วประเทศ 408 แห่ง ใน 28 สถาบัน และ ประชาชนทั่วไป นอกจากนี้มูลนิธิฯ ยังถ่ายทอดสดการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยจากสถาบัน เทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตวังไกลกังวล และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชทาง UBC อีก 1 ช่องด้วย (ขวัญแก้ว วัชรโรทัย. 2547: 14)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ดำเนินการปฏิรูประบบบริหารจัดการ การอาชีวศึกษาโดยการกระจายอำนาจ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ สำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงได้ดำเนินการรวมกลุ่มสถานศึกษาทั้งหมด 408 แห่ง เป็น 28 สถาบันการอาชีวศึกษา โดยใช้หลักเกณฑ์ความคล้ายคลึง ความเชื่อมโยงของพื้นที่ ลักษณะอาชีพ และกลุ่มสถานศึกษาจะครอบคลุมประเภทวิชาชีพและมีเครือข่ายที่สามารถพึ่งพากันระหว่าง สถานศึกษาของภาครัฐ สถานศึกษาภาคเอกชนและสถานประกอบการเป็นแนวทางในการ ดำเนินงานการบริหาร (พยุงค์ศักดิ์ จันทรสุนทร. 2546: 33)

ในปีการศึกษา 2546 สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา ได้เริ่มโครงการนำร่องการพัฒนาอาชีพแบบบูรณาการในอาชีวศึกษาจังหวัด 25 แห่ง เพื่อพัฒนาคน เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน สร้างอาชีพ สร้างงาน เพื่อแก้ปัญหาการขาด แคลนบุคลากรในวิชาชีพเฉพาะและให้การจัดการศึกษาได้มาตรฐานเดียวกันจึงได้ดำเนินการขอให้ มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม บันทึกเทปการสอนวิชาชีพและวิชาสามัญ จำนวน 18 รายวิชา รวม 200 ตอน แล้วนำเทปบันทึกออกอากาศตามตารางการสอนออกอากาศ เผยแพร่ รายการไปทั่วประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.2546: 2) โดยให้วิทยาลัยการ อาชีพวังไกลกังวล เป็นศูนย์กลางในการจัดการศึกษาระบบทางไกลผ่านดาวเทียมในรายวิชาสามัญ และวิชาชีพ รวมทั้งเป็นผู้แทนติดต่อประสานงาน ระหว่างมูลนิธิฯ กับวิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัย สารพัดช่าง วิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี และวิทยาลัยการอาชีพ ทั้งหมด 408 แห่ง เพื่อส่งเสริมและให้แนวทางแก่สถานศึกษา ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของการจัด การศึกษาทางไกล วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวลจึงมีหน้าที่ติดต่อประสานงานเรื่องการจัดตั้งจาน ดาวเทียม การให้ความรู้ จัดอบรมครูอาจารย์ที่สอนออกอากาศ และจัดส่งคู่มือ ตารางสอน ออกอากาศทางไกลผ่านดาวเทียมให้กับวิทยาลัยทุกแห่ง นอกจากนี้วิทยาลัยฯ ยังเป็นสถานที่ ประชุมคณะผู้บริหาร ผู้อำนวยการสถานศึกษา ผ่านระบบทางไกลผ่านดาวเทียมเพื่อให้สถานศึกษา ได้รับทราบนโยบายจากส่วนกลางได้อย่างรวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาประชุม ในกรุงเทพฯ

ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนและมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ในการดำเนินงานการจัดการศึกษา ทางไกลผ่านดาวเทียมรายวิชาสามัญและวิชาชีพของวิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล ทำหน้าที่ ประสานงานกับสำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

จึงมีความสนใจศึกษาผลการนำระบบการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ไปใช้ในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ประกอบไปด้วยสถานศึกษา 4 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน และวิทยาลัยการอาชีพปราณบุรี ผลการศึกษาเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาทางไกลในสถานศึกษา และเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานการจัดการศึกษาทางไกลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ให้ประสบผลสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จของการดำเนินงานการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษาสังกัด สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ และด้านการจัดการเรียนการสอนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน
2. เพื่อศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การยอมรับนวัตกรรม ความพึงพอใจ และความร่วมมือ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและนักเรียน
3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือกับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญดังต่อไปนี้

1. ทำให้ทราบระดับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้บริหาร ครูผู้สอนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผน จัดการและดำเนินงานในสถานศึกษา ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

2. ทำให้ทราบถึงตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ประกอบด้วย การยอมรับนวัตกรรม ความพึงพอใจ ความร่วมมือ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยี และสร้างแรงจูงใจให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อให้สามารถดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมภายในสถานศึกษา

3. มূলนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อนวัตกรรมให้มีความทันสมัยมากขึ้น และส่งเสริมให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมในสำเร็จตามวัตถุประสงค์

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหา

ศึกษาความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีขอบเขตเนื้อหา ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ และการจัดการเรียนการสอน ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงาน ประกอบด้วย ตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจและด้านความร่วมมือ

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนและนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในวิทยาลัย 4 แห่ง คือวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน และวิทยาลัยการอาชีพปราณบุรี เป็นผู้บริหาร 18 คน ครูผู้สอน 220 คน และนักเรียน 3,900 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ใน 4 แห่ง ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร จากจำนวนประชากรทั้งหมด 18 คน โดยเลือกแบบเจาะจงทั้งหมด 18 คน

2 . กลุ่มตัวอย่างของครูผู้สอน จากจำนวนประชากรครูผู้สอนทั้งหมด 220 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 140 คน แล้วทำการสุ่มแบบเป็นสัดส่วน

3 . กลุ่มตัวอย่างนักเรียน จากจำนวนประชากรนักเรียนทั้งหมด 3,900 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน แล้วทำการสุ่มแบบเป็นสัดส่วน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย ตัวแปร ดังนี้

1.1 สถานภาพของบุคลากร จำแนกเป็น

- 1) ผู้บริหาร
- 2) ครูผู้สอน
- 3) นักเรียน

1.2 การยอมรับนวัตกรรม

1.3 ความพึงพอใจ

1.4 ความร่วมมือ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่าน

ดาวเทียม จำแนกเป็น

2.1 ด้านการบรรลุตามวัตถุประสงค์

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน

นิยามศัพท์เฉพาะ

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

1. การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม หมายถึง การศึกษาตามโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ถ่ายทอดสดจากวิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล ในรายวิชาสามัญและวิชาชีพ ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

2. การดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่นำเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านดาวเทียมมาใช้ร่วมกับสื่ออื่นๆ ที่ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ห่างไกลกัน แต่มีปฏิสัมพันธ์โดยการสื่อสารสองทาง (Two-Way Communication) โดยใช้ระบบการส่งภาพและเสียงผ่านดาวเทียม (Video Conference) ผ่านการสื่อสารแบบเส้นใยแก้วนำแสงและผ่านการสื่อสารดาวเทียม เชื่อมโยงความรู้ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้มีได้มีกิจกรรมและมีส่วนร่วมในบทเรียน ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้อย่างทัดเทียม เสมอภาคกันจากแหล่งความรู้ที่มีความชำนาญมาตรฐานเดียวกัน โดยวิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล จัดส่งคู่มือตารางสอนออกอากาศไปยัง

สถานศึกษาต่างๆ เพื่อใช้ประกอบการรับชมรายการสอนออกอากาศ สถานศึกษาที่รับชมรายการสอนออกอากาศ สามารถรับชมเป็นสื่อการสอนโดยตรง หรือเป็นสื่อเสริม และสามารถบันทึกเทปรายการไว้เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาเพิ่มเติมในเนื้อหาที่ไม่เข้าใจ ได้อีกด้วย

3. วิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

หมายถึง วิทยาลัยที่จัดการศึกษาสายอาชีวศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล วิทยาลัยการอาชีพพราณบุรี และวิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน

4. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งตามกฎหมายในตำแหน่งผู้อำนวยการ

รองผู้อำนวยการ ปฏิบัติหน้าที่ภายในวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

5. ครูผู้สอน หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนรายวิชาสามัญและวิชาชีพ สอน

โดยการใช้สื่อการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ในวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

6. นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนที่เรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตร

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) เรียนโดยการใช้สื่อการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมในวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

7. ความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม หมายถึง การ

บรรลุวัตถุประสงค์ ในการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนของวิทยาลัย นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ ขาวสาร ที่ทันสมัย และได้มาตรฐาน สามารถแก้ปัญหาขาดแคลนครูผู้สอน มีความคล่องตัวในการขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน การเป็นแนวทางในการประชาสัมพันธ์เสนอข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การชี้แจงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม แบ่งออกเป็น 2 ด้าน

7.1 ด้านบรรลุตามวัตถุประสงค์

การดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษา และขยายโอกาสทางการศึกษาทำให้นักเรียนในส่วนภูมิภาคได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น มีมาตรฐานเดียวกัน แก้ปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน สนับสนุนให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการจัดการศึกษา และเป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์เสนอข้อมูลข่าวสารและชี้แจงนโยบายเกี่ยวกับการศึกษา

7.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน

การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เปิดโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนทั่วประเทศได้รับการบริการที่มีคุณภาพเท่าเทียมกันและช่วยสนับสนุนครูในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะในโรงเรียนที่ขาดแคลนครู ความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม เกี่ยวข้องกับบุคลากรในสถานศึกษาต้องมีการวางแผนงาน การจัดทำคู่มือการสอนร่วมกัน

สถานศึกษาจัดอบรมให้ความรู้กับบุคลากรในการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความชำนาญในการใช้สื่อการสอน นำเทคโนโลยีมาช่วยให้การสอนให้น่าสนใจมากขึ้น มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดตั้งอุปกรณ์สื่อการสอนให้อยู่ในตำแหน่งที่สะดวกต่อการใช้งาน จัดเตรียมแผนการสอนสื่อการสอน เตรียมชั้นเรียนให้พร้อมก่อนการสอน

8. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ หมายถึง ตัวแปรที่สัมพันธ์กับผลความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ประกอบด้วย ตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือ

8.1 การยอมรับนวัตกรรม หมายถึง การที่แต่ละบุคคลผ่านขั้นตอนต่างๆ ตั้งแต่เริ่มรับรู้ว่ามีนวัตกรรม เกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านดาวเทียมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และเกิดทัศนคติที่จะนำไปสู่การตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม จนถึงขั้นยืนยันการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้น

8.2 ความพึงพอใจ หมายถึง การที่ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความพอใจและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินงานของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมภายในวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานในด้านต่างๆ สถานศึกษามีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานเพื่อผู้เรียนมีความรู้ และได้รับความเสมอภาค ทางการศึกษา มีโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกัน สามารถแก้ไขการขาดแคลนครูผู้สอนวิทยาลัยมีความคล่องตัว มีสื่อการสอนที่เพียงพอสามารถนำมาใช้ในการสอนและเพิ่มช่องทางในการขยายโอกาสทางการศึกษามากขึ้น และมีความพึงพอใจในความสะดวกรวดเร็วมีประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสารหรือการชี้แจงนโยบายทางการศึกษา

8.3 ความร่วมมือ หมายถึง การที่ผู้บริหารและครูผู้สอน เจ้าหน้าที่ มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน เตรียมการจัดกระบวนการสอนและการนำเสนอ การผลิตสื่อการใช้สื่อ ให้เหมาะสมกับสภาพการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของแต่ละสถานศึกษา

กรอบความคิดในการวิจัย

การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ช่วยในการแก้ปัญหา การขาดแคลนครู การลดช่องว่างทางการศึกษาของผู้เรียนทั้งในเมืองและชนบท เพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน แต่การที่จะบรรลุตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวจะต้องมีการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมให้เป็นระบบและต่อเนื่อง

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2546: 10) ได้ให้ความสำคัญกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีการศึกษาอย่างมาก เพื่อตอบสนองการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้สถานศึกษาได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอน รวมทั้งมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการใช้และผลิตสื่อด้วยเทคโนโลยี ทั้งนี้เน้นให้มีการ

ใช้เทคโนโลยีทุกรูปแบบ ที่สำคัญคือเทคโนโลยีสารสนเทศ และรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ในฐานะที่เป็นเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ทางไกล (Distance Learning Technology) รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา หรือการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สถานศึกษาจะต้องพิจารณา ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากเป็นทรัพยากรที่ได้ลงทุนไว้แล้ว ซึ่งสภาพปัจจุบันพบว่าสถานศึกษายังมีการใช้เทคโนโลยีต่ำกว่าศักยภาพ และยังมีจุดอ่อนเกี่ยวกับการบริหารจัดการ หรือการดำเนินงานของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในสถานศึกษา

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาความสำเร็จของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมภายในสถานศึกษา ในด้านการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมภายในสถานศึกษา โดยได้ศึกษากับผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียนที่เรียนในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีกรอบความคิดดังนี้

โครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ (กรมสามัญศึกษา. 2540: 1) เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่ นักเรียนในส่วนภูมิภาค ได้รับประสบการณ์ การเรียนรู้ ข่าวสารที่ทันสมัย และได้มาตรฐานเดียวกัน เพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนครูผู้สอน ของหน่วยงานที่จัดการศึกษาในระบบโรงเรียน เพื่อสนับสนุนให้โรงเรียนในทุกสังกัด เกิดความคล่องตัวในการขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนได้อย่างกว้างขวาง และเพื่อเป็นแนวทางในการประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การชี้แจงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

เป้าหมายของการดำเนินงานในแต่ละวัตถุประสงค์ของการดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในสถานศึกษานั้น สามารถพิจารณาได้จากการที่สถานศึกษาสามารถขยายการดำเนินการให้บริการการศึกษาในปริมาณและขอบข่ายที่กว้างขวางขึ้น และนักเรียนได้เรียนจากสื่อการสอนเดียวกัน มีมาตรฐานเดียวกัน สถานศึกษาสามารถลดปัญหาการขาดแคลนสื่อการสอน และบุคลากรในสาขาวิชาที่ขาดแคลน อาทิ วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และสถานศึกษาสามารถรับข้อมูลข่าวสารตามนโยบายของรัฐ กระทรวง และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาได้โดยตรงและรวดเร็ว

ในการกำหนดตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงาน โดยบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมนั้น ผู้วิจัยได้ใช้แนวความคิดประกอบในการเลือกตัวแปร ดังนี้

การยอมรับนวัตกรรม

ความสำเร็จของการดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมนั้น บุคลากรภายในสถานศึกษาจะต้องมีการยอมรับนวัตกรรม และมีการนำไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียน

การใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม ความรู้ การยอมรับนวัตกรรม และการนำความรู้ไปใช้กับ ความพึงพอใจในการใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของนักศึกษานอกระบบโรงเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การใช้สื่อจากการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม มีความสัมพันธ์เชิงบวก กับการยอมรับ นวัตกรรม และการนำไปใช้ (นุวัติ สุพรรณรัตน์. 2541: 23)

การพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้และการดำเนินงานของอาชีวศึกษาโดยการใช้สื่อ การสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 พบว่า สถานศึกษาที่จัดการ เรียนการสอนด้านอาชีวศึกษา โดยการใช้สื่อการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมจะดำเนินงานให้บรรลุ ตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม นั้นบุคลากรภายในสถานศึกษาต้องมึ การวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน และครูผู้สอนมีการยอมรับนวัตกรรม และให้ความสำคัญต่อการ ใช้สื่อการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม (บุญชูบ หลังทรัพย์.2546: 42-44)

จากแนวคิดการยอมรับนวัตกรรมของ โรเจอร์และชูเมคเกอร์ (Rogers; & Shoemaker. 1983: 100-101) ได้แบ่งขั้นตอนกระบวนการยอมรับนวัตกรรม เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นรับรู้ (Knowledge stage) เป็นขั้นแรกของกระบวนการตัดสินใจบุคคลได้รู้จัก นวัตกรรมและได้แสวงหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้นๆ ความรู้นั้นได้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ความรู้จักนวัตกรรม ความรู้วิธีการใช้นวัตกรรม และความรู้เกี่ยวกับหลักการของ นวัตกรรม

2. ขั้นการจูงใจ (Persuasion Stage) เป็นขั้นที่บุคคลจะสร้างความรู้สึกชอบหรือไม่ ชอบนวัตกรรม โดยมีพฤติกรรมแสวงหาข่าวสาร ข้อมูล และเปรียบเทียบความเหมาะสมของเขากับ งานและหน่วยงานที่เขาทำ

3. ขั้นตัดสินใจ (Decision Stage) เป็นขั้นที่บุคคลจะประเมินความรู้ความคิดที่ได้รับ มาแล้ว จะตัดสินใจว่าจะยอมรับนวัตกรรมหรือไม่

4. ขั้นการนำไปใช้ (Implementation Stage) เป็นขั้นที่บุคคลเมื่อตัดสินใจที่จะยอมรับ นวัตกรรมนั้นๆ แล้ว บุคคลจะนำนวัตกรรมไปใช้กับงานที่เขารับผิดชอบ

5. ขั้นการยืนยัน (Confirmation Stage) เป็นขั้นที่บุคคลจะต้องได้รับแรงเสริมแรง กระตุ้น เพื่อสร้างความมั่นใจในการตัดสินใจของเขา เมื่อยอมรับนวัตกรรมแล้วเขาจะพยายามศึกษา หาความรู้เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความมั่นใจการได้รับข่าวสารข้อมูล การได้รับคำแนะนำ และได้เห็น ความสำเร็จของการใช้นวัตกรรมจะมีอิทธิพลต่อการยืนยันมากขึ้น

ความพึงพอใจ

ความพึงพอใจในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ของ องค์การ (ดวงสมร กลิ่นเจริญ. 2545: 49; อ้างอิงจาก Hoy; & Miskel. 1991: 384-397) จากการศึกษา พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร การรับรู้ ประโยชน์และความพึงพอใจในการสื่อสารผ่านระบบทางไกล พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งเพศชาย และหญิง มีความคิดเห็นว่าพฤติกรรม การรับรู้ ประโยชน์และ

ความพึงพอใจ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จของการดำเนินงาน ในการสื่อสารผ่านระบบทางไกล ความร่วมมือ (กาญจนา เขียววิทย์การ. 2540: 29)

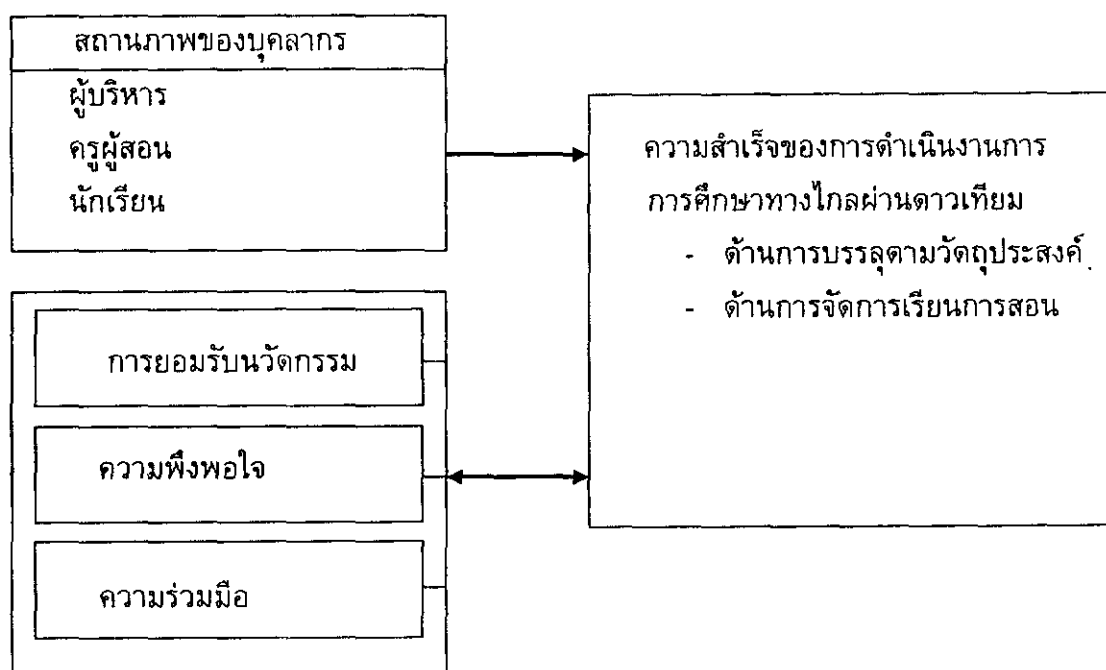
ปัจจัยจิตใจหรือปัจจัยภายในเป็นตัวทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น และนำไปสู่การพัฒนาทัศนคติทางบวก และการตั้งใจที่แท้จริง ซึ่งจะส่งผลให้งานประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ (จิรกานต์ กาญจนกุล. 2546: 21-23 ; อ้างอิงจาก Herzberg.1967: 197)

ความร่วมมือ

การทำงานนั้นจะต้องอาศัยคนหลายคนทำงานร่วมมือกัน การดำเนินงานจึงจะสำเร็จตามเป้าหมาย (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. 2522: 1)

จากแนวคิดการวิเคราะห์องค์การโดยคำนึงถึงข้อความจริง 2 ประการ คือองค์การ (Organization) ในระบบสังคมและบุคคลที่ทำงานองค์การ (Individual) และถ้าทั้ง 2 ประการนี้ มีความสอดคล้องกันก็จะเกิดขบวนการผสมผสาน มีการร่วมมือกันในการปฏิบัติงาน การดำเนินงานก็จะสำเร็จตามเป้าหมาย (นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์. 2535; อ้างอิงจาก Bakke; & Argyris)

กรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงในภาพประกอบ 1 ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

ตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขอนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
 - 1.1 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาทางไกล
 - 1.2 การดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
 - 1.3 การดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของสถาบันการอาชีวศึกษา

ภาคกลาง 1

2. ความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
 - 2.1 ด้านการบรรลุตามวัตถุประสงค์
 - 2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน
3. ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2538 เพื่อร่วมเฉลิมฉลองในมหามงคลวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองสิริราชสมบัติ ครบ 50 ปี (กาญจนาภิเษก) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชทรัพย์จำนวน 50 ล้านบาท ที่องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยทูลเกล้าฯ ถวายเป็นทุนประเดิมก่อตั้ง มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมขึ้น และหลังจากนั้นองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ได้ร่วมโดยเสด็จพระราชกุศลอีกเป็นจำนวนมาก

วันที่ 7 มีนาคม พ.ศ. 2538 นายสัมพันธ์ ทองสมัคร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ผลักดันโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยให้อธิบดีกรมสามัญศึกษาพิจารณาความเป็นไปได้ ในการจัดหางบประมาณค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการ ตามที่นายขวัญแก้ว วัชโรทัย รองเลขาธิการพระราชวังฝ่ายกิจกรรมพิเศษ ได้เสนอแนะเบื้องต้น ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบโทรคมนาคม ทั้งนี้ นายขวัญแก้ว วัชโรทัย ได้ติดต่อขอความร่วมมือสนับสนุนเป็นการภายในจากบริษัทกลุ่มชินวัตร ในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์ การรับ-ส่ง ทั้งหมด มูลค่าประมาณ 20 ล้านบาท

วันที่ 11 สิงหาคม 2538 นายบรรจง พงษ์ศาสตร์ อธิบดีกรมสามัญศึกษา นายขวัญแก้ว วัชโรทัย ร่วมกับองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยและบริษัท ชินวัตร แชนเทลโลท์ จำกัด (มหาชน) ได้แถลงข่าวร่วมกันเกี่ยวกับ โครงการการศึกษาสายสามัญด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียม มีสาระสำคัญ คือ

1. โครงการนี้เป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติ ปีกาญจนภิเษกของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และถวายเป็นพระราชกุศลแด่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
2. โครงการนี้เป็นนโยบายของกรมสามัญศึกษาที่ต้องการใช้เทคโนโลยีทันสมัย เพื่อการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้ก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพ
3. จากสื่อการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมนี้จะช่วยโรงเรียนที่ขาดแคลนครุสาขาวิชาต่างๆ และโรงเรียนที่อยู่ห่างไกลให้ได้มีโอกาสเท่าเทียมกับโรงเรียนในเมือง
4. นักเรียนจะได้เรียนจากครูแม่แบบชั้นเยี่ยม ทุกสาขาวิชา ที่ได้คัดเลือกไว้แล้วจากเครื่องรับโทรทัศน์ที่รับสัญญาณดาวเทียม จากโรงเรียนวังไกลกังวล
5. โรงเรียนแม่ข่ายคือโรงเรียนวังไกลกังวล ซึ่งเป็นโรงเรียนราชภัฏของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สอนนักเรียนตั้งแต่อายุ 3 ขวบ จนถึงระดับปริญญาตรี โดยมีวิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล และวิทยาเขตวังไกลกังวล สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลรองรับนักเรียนที่จบมัธยมศึกษา
6. การถ่ายทอดสด ถ่ายทอดสดผ่านดาวเทียม รายการสอนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1-6 พร้อมกัน และรายการสอนสายวิชาชีพ

7. โครงการนี้จะช่วยประหยัดงบประมาณในการสร้างห้องเรียนและครูผู้สอน

เนื่องจากโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อพสกนิกรอย่างกว้างขวาง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงพระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้จัดตั้งสถานีส่งโทรทัศน์ เพื่อการนี้ขึ้นที่โรงเรียนวังไกลกังวล เป็นอาคาร 4 ชั้น ขนาด 12 ห้อง เพื่อทำการส่งสัญญาณออกอากาศการสอน แพร่ภาพไปยังโรงเรียนต่างๆ ในเครือข่ายทั่วประเทศ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดอาคารสถานี ณ โรงเรียนวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2539

นายขวัญแก้ว วัชโรทัย รองเลขาธิการพระราชวัง ฝ่ายกิจกรรมพิเศษ และประธานกรรมการบริหารมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ได้กราบบังคมทูลตอนหนึ่งว่า “วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนในส่วนภูมิภาคและชนบททางไกลให้ได้มาตรฐานใกล้เคียงกันเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนครู วัสดุ และสื่อการสอน ทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนจากครูสอนคนเดียวกัน ผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาวิชา สำคัญที่สุดไม่ว่าจะอยู่ในภูมิภาคใดของประเทศ ล้วนได้รับพระราชทานการศึกษาจากโรงเรียนของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เท่าเทียมกันหมด” (ขวัญแก้ว วัชโรทัย. 2548: 2)

การออกอากาศปฐมฤกษ์ถ่ายทอดสดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมหลักสูตรมัธยมศึกษา ไปยังโรงเรียนปลายทาง มีขึ้นในวโรกาสมหามงคลวันเฉลิมพระชนมพรรษา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2538 เป็นต้นมาและตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2545 กระทรวงศึกษาธิการได้ขอให้สถานีวิทย์โทรทัศนการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โรงเรียนวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ขยายการออกอากาศผ่านดาวเทียม หลักสูตรมัธยมศึกษา ให้ครอบคลุมหลักสูตรประถมศึกษาด้วยรวม 12 ปี จากระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษา ปีที่ 6 ตั้งแต่เวลา 08.00 น. ถึง 16.00 น. วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล รองรับหลักสูตรวิชาชีพ แขนงต่างๆ อาทิ คหกรรมศาสตร์ ช่างยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์ สถาบันเทคโนโลยี ราชมงคล วิทยาเขตวังไกลกังวล สอนในระดับอุดมศึกษา กล่าวโดยสรุป สถาบันการศึกษาต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นได้ร่วมกัน ทำหน้าที่ให้บริการทางการศึกษาอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ กล่าวคือ ตั้งแต่ ก่อนวัยเรียน อนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ไปจนถึงระดับปริญญาตรี ทั้งหลักสูตรวิชา สายสามัญและหลักสูตรวิชาชีพ

นับตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2542 สถานีวิทย์โทรทัศนการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โรงเรียนวังไกลกังวล ได้ขยายเวลาออกอากาศเป็นตลอด 24 ชั่วโมง และในช่วงสุดสัปดาห์ได้เพิ่ม รายการพิเศษสำหรับการเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัยอีกด้วย (ขวัญแก้ว วัชโรทัย. 2547: 5)

สถานีวิทย์โทรทัศนการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ได้เปิดการออกอากาศเผยแพร่ เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2538 โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานทุนประเดิมเพื่อ ดำเนินการ โครงการนี้เป็นจำนวน 50 ล้านบาท อันเป็นเงินที่องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยได้ ทูลเกล้าฯ ถวาย นอกจากนี้มีหน่วยงาน บริษัท ตลอดจนบุคคลทั่วไป เข้าร่วมโครงการเป็นจำนวน มาก อาทิ องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ช่วยในการเดินสายใยแก้วนำแสง (ไฟเบอร์ออฟติก) จากสถานีส่งโทรทัศนที่โรงเรียนวังไกลกังวลหัวหิน ถึงสถานีส่งสัญญาณดาวเทียมภาคพื้นดินที่รัตนธิเบศ นนทบุรี พร้อมทั้งอนุญาตให้ใช้โทรศัพท์เพื่อการเรียนการสอนโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใดๆ อีก 4 หมายเลข กลุ่มบริษัทชินวัตร จำกัด บริจาคอุปกรณ์ติดตั้งที่สถานีส่งโรงเรียนวังไกลกังวลมูลค่า 20 ล้านบาท พร้อมจัดตั้งห้องสมุดเทปและระบบการจัดเก็บเทป การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สนับสนุน เรื่องไฟฟ้าของสถานีฯ ประชาชน ห้างร้านได้บริจาคเป็นค่าครุภัณฑ์และอุปกรณ์รับสัญญาณ ดาวเทียมเพื่อใช้ในโรงเรียนเป็นจำนวนมาก กองบัญชาการทหารสูงสุดและกองทัพบก ได้สนับสนุน บุคลากรในการติดตั้งอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมในโรงเรียนเครือข่าย (กรมสามัญศึกษา. 2540: 3-6)

1.1 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาทางไกล

การศึกษาทางไกลเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่เกิดขึ้น เพื่อสนองความต้องการของสังคม ปัจจุบันซึ่งเป็นสังคมข่าวสาร หรือสังคมการเรียนรู้ นอกจากนั้นยังเป็นการเปิดโอกาสและกระจาย โอกาสทางการศึกษาไปสู่บุคคลกลุ่มต่างๆ ทำให้เกิดการศึกษาตลอดชีวิต การจัดการศึกษาทางไกล ของสถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น สถานศึกษาจะต้อง เข้าใจ ความหมาย หลักการและแนวทางการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1.1.1 ความหมายของการศึกษาทางไกล

การศึกษาทางไกล (Distance Education) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การเรียนทางไกล (Distance Learning) ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกันดังต่อไปนี้

กิดานันท์ มลิทอง (2543: 20) กล่าวว่า การศึกษาทางไกล (distance education) หมายถึง ระบบการศึกษาที่ผู้เรียนและผู้สอนอยู่ไกลกัน แต่สามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ได้โดยอาศัยสื่อการสอนในลักษณะของสื่อประสม โดยการใช้สื่อต่างๆ ร่วมกัน อาทิเช่น ตำราเรียน เทปเสียง แผนภูมิ คอมพิวเตอร์ หรือโดยการใช้อุปกรณ์โทรคมนาคมและสื่อมวลชนประเภทวิทยุโทรทัศน์ เข้ามาช่วยในการแพร่กระจายการศึกษาไปยังผู้ที่ปรารถนาจะเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางทั่วทุกท้องถิ่น การศึกษานี้มีทั้งในระดับต้นจนถึงระดับปริญญา

โกศล ชูช่วย (2537: 10) กล่าวว่า การศึกษาทางไกล (distance education) เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนให้ผู้ที่ไม่สามารถเข้าเรียนในชั้นเรียนตามปกติได้ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะเหตุผลทางภูมิศาสตร์หรือเหตุผลทางเศรษฐกิจก็ตาม การเรียนการสอนลักษณะนี้ ผู้สอนกับผู้เรียนแยกห่างกันแต่มีความสัมพันธ์กัน โดยผ่านสื่อการเรียนการสอน การเรียนโดยการใช้สื่อการเรียนทางไกล นั้น ใช้สื่อลักษณะสื่อประสม (multimedia) อันได้แก่ สื่อเอกสาร สื่อโสตทัศน์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น รายการวิทยุโทรทัศน์ เทปเสียง วิดิทัศน์ และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

วิจิตร ภักดีรัตน์ (2530: 45) กล่าวว่า การศึกษาทางไกล มาจากคำว่า distance education คือการศึกษาที่มีระยะทางระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน โดยผู้เรียนกับผู้สอนอยู่คนละที่ไม่ว่าใกล้หรือไกล

เพจ และ โทมัส (เสาวลักษณ์ สงคราม. 2546: 12; อ้างอิงจาก Page; & Thomas. 1981: 107) การศึกษาทางไกล คือ การศึกษาที่ครู และนักเรียนทำการสอนที่มีได้กระทำกันโดยการเผชิญหน้า แต่ใช้การติดต่อระหว่างกันโดยวิธีต่างๆ เช่น เอกสาร การสอนทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

บุรุก และ ฟรีวิน (เสาวลักษณ์ สงคราม. 2546: 12; อ้างอิงจาก Burge; & Frewin. 1985: 45) การศึกษาทางไกล คือ กิจกรรมการเรียนที่สถาบันการศึกษาได้จัดทำเพื่อให้ผู้เรียนซึ่งไม่ได้เลือกเข้าเรียนที่มีการสอนตามปกติได้ กิจกรรมการเรียนที่จัดให้มีการผสมผสานวิธีการที่สัมพันธ์กับทรัพยากร การกำหนดให้มีระบบการจัดส่งสื่อการสอนและมีการวางแผนการดำเนินการ รูปแบบของทรัพยากรประกอบด้วย เอกสาร สิ่งพิมพ์ โสตทัศนูปกรณ์ สื่อคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้เรียนอาจเลือกใช้สื่อเฉพาะตนหรือเฉพาะกลุ่มได้ ส่วนระบบการจัดส่งสื่อการเรียนนั้นมีการใช้เทคโนโลยีหลายชนิด สำหรับระบบการบริหารก็มีการจัดตั้งสถาบันการศึกษาทางไกลขึ้นเพื่อรับผิดชอบจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า การศึกษาทางไกล เป็นการศึกษาแบบเปิด มีการเรียนทั้งในระบบและการเรียนนอกระบบควบคู่กันไป เป็นการจัดการสอนที่พยายามให้ถึงตัวผู้เรียนมากที่สุด เป็นระบบการเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนสามารถใช้เวลาวางศึกษาด้วยตนเองโดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียนตามปกติ ไม่จำเป็นต้องมีเวลาเรียนประจำ ถึงแม้ว่าผู้เรียนและผู้สอนจะอยู่ห่างไกลกันก็ตาม

แต่ก็สามารถทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันได้โดยอาศัยสื่อการสอนหลายประเภท เช่น ตำราเรียน สิ่งพิมพ์ เทปบันทึกเสียง สื่อมวลชนและอุปกรณ์โทรคมนาคมประเภทต่างๆ เป็นการให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด

1.1.2 หลักการของการศึกษาทางไกล

การศึกษาทางไกล เป็นการศึกษาที่เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้เรียนตามความต้องการ โดยไม่จำเป็นต้องเข้าชั้นเรียน แต่อาศัยการสื่อสารผ่านสื่อการสอน เช่น สิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ อุปกรณ์การสื่อสารต่างๆ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา การศึกษาทางไกลมีหลักการดังต่อไปนี้

กิดานันท์ มลิทอง (2543: 147) การศึกษาทางไกลเป็นระบบการศึกษาที่ยึดหลักการดังต่อไปนี้

1) การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาที่ไม่จำเป็นจะต้องแยกชีวิตของการเรียนออกจากชีวิตของการทำงาน การศึกษาสามารถที่จะสอดแทรกอยู่ได้ในการดำเนินชีวิตประจำวันตามปกติ ผู้ที่สนใจเรียนจะทำการเรียนเมื่อไรก็ได้โดยคำนึงถึง ความพร้อม ความต้องการ เวลา ความถนัด ความสนใจ โดยไม่จำเป็นต้องเรียนเพื่อการไปประกอบอาชีพก็ได้

2) การให้โอกาสเท่าเทียมกันในการศึกษา เป็นการกระจายและขยายโอกาสให้ผู้ที่ไม่มีโอกาสในการศึกษาเล่าเรียน ตลอดจนผู้ที่ต้องการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้มีโอกาสในการศึกษาต่อ เพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษาตลอดชีวิต และเป็นทางออกไปสู่ความเสมอภาคทางการศึกษา นอกจากนี้ยังเป็นการแก้ปัญหาครูผู้สอนในวิชาที่ไม่สามารถหาผู้เชี่ยวชาญในวิชานั้นๆ หรือการขาดแคลนครูผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนที่อยู่ในที่ห่างไกลสามารถได้รับความรู้ได้อย่างเท่าเทียมและเสมอภาคกับผู้เรียนที่อยู่ในเมือง

3) ส่งเสริมการศึกษามวลชน เป็นการให้การศึกษาแก่มวลชนในระดับต่างๆ โดยการใช้สื่อมวลชนและสื่ออื่นๆ รวมทั้งอุปกรณ์โทรคมนาคมประเภทต่างๆ ร่วมกันในรูปของสื่อประสม

1.1.3 ลักษณะสำคัญของการศึกษาทางไกล

จากความหมายของการศึกษาทางไกลดังกล่าวมาแล้วนั้นจะเห็นได้ว่าการศึกษาทางไกลมีลักษณะเฉพาะสำคัญที่แตกต่างไปจากการศึกษาในระบบอื่นๆ ดังที่ วิจิตร ศรีสะอ้าน; และคณะ (2534: 35) ได้จำแนกลักษณะสำคัญดังนี้

1) การเรียนการสอนทางไกลเป็นรูปแบบการสอนที่ผู้สอนและผู้เรียนอยู่ห่างไกล มีโอกาสพบปะหรือได้รับความรู้จากผู้สอนโดยตรงน้อยกว่าการศึกษาระบบปกติ การติดต่อระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนนอกจากจะกระทำโดยผ่านสื่อต่าง ๆ การติดต่อสื่อสารโดยตรงจะเป็นในรูปของการเขียนจดหมายโต้ตอบกันมากกว่าการพบกันเฉพาะหน้า เฉพาะตัว

2) เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนในระบบการเรียนการสอนทางไกล ผู้เรียนมีอิสระในการเลือกเรียนวิชาและเลือกเรียนตามที่ตนเองสมควร สามารถกำหนดสถานที่เรียนของตนเอง พร้อมทั้งกำหนดวิชาการศึกษาและควบคุมการเรียนด้วยตนเอง วิธีการเรียนรู้ก็จะเป็น

การเรียนรู้ ด้วยตนเองจากสื่อที่สถาบันการศึกษาจัดบริการรวมทั้งสื่อเสริมในลักษณะอื่น ๆ ที่ผู้เรียนจะหาได้เอง

3) ใช้สื่อและเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการบริหารและการบริการสื่อทางเทคโนโลยี การศึกษาที่ใช้ส่วนใหญ่จะใช้สื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อหลักโดยจัดส่งให้ผู้เรียนทางไปรษณีย์ สื่อเสริมจัดไว้หลายรูปแบบมีทั้งรายการวิทยุกระจายเสียง รายการวิทยุโทรทัศน์ เทปเสียงประกอบชุดวิชา และวีดิทัศน์ประกอบชุดวิชา สิ่งใดที่มีได้จัดส่งให้แก่ผู้เรียนโดยตรง สถาบันการศึกษาจะจัดไว้ตามศูนย์การศึกษาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสรับฟังหรือรับชมโดยอาจให้บริการยืมได้ นอกจากนี้สื่อดังกล่าวแล้ว สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนทางไกลยังมีสื่อเสริมที่สำคัญอีก เช่น สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อคอมพิวเตอร์ และสื่อการสอนทางโทรทัศน์

4) ดำเนินงานและควบคุมคุณภาพในรูปขององค์กรคณะบุคคล การศึกษาทางไกลได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของระบบและวิธีการจัดการศึกษาในประเทศต่างๆ มากยิ่งขึ้นเพราะสามารถจัดการเรียนการสอน ตลอดจนบริการการศึกษาให้แก่ผู้เรียนได้มากกว่าและประหยัดกว่า ทั้งนี้เพราะไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของสัดส่วนครูต่อนักเรียนและอาคารสถานที่ ในส่วนคุณภาพนั้น ผู้รับผิดชอบจัดการศึกษาทุกคนต่างมุ่งหวังให้การศึกษาดังกล่าวที่ตนจัดบรรลุดำเนินไปและมาตรฐานที่รัฐตั้งไว้ การศึกษาทางไกลได้มีการสร้างองค์กรขึ้นรับผิดชอบในการพัฒนาหลักสูตรและผลิตเอกสารการสอน ตลอดจนสื่อการสอนประเภทต่างๆ รวมทั้งการออกข้อสอบ ลักษณะเช่นนี้อาจกล่าวได้ว่า การศึกษา ทางไกลมีระบบการควบคุมคุณภาพของการศึกษาอย่างเข้มงวดและเคร่งครัด ความรับผิดชอบในการจัดการศึกษามีได้้อยู่ภายใต้บุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่ง โดยเฉพาะแต่เน้นการจัดการศึกษาที่มีการดำเนินงานในรูปองค์กรคณะบุคคลและมีองค์กรหลาย องค์กรรับผิดชอบในลักษณะการแบ่งงานซึ่งกันและกันจึงเป็นระบบการดำเนินงานและการควบคุมคุณภาพในรูปขององค์กร คณะบุคคลที่สามารถควบคุมตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน

5) กระบวนการเรียนการสอนทางไกลได้รับการออกแบบขึ้นอย่างเป็นระบบเริ่มจากการพัฒนาหลักสูตรและผลิตเอกสารตลอดจนสื่อการสอนจากผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านเนื้อหา ด้านสื่อ และด้านการวัดและการประเมินผล มีการดำเนินงานและการผลิตผลงานที่มีมาตรฐานและคุณค่า อย่างแน่นอนชัดเจน จากนั้นจะส่งต่อไปให้ผู้เรียน ส่วนเรื่องที่มาจากผู้เรียนนั้น ผู้เรียนจะจัดส่ง กิจกรรมมายังสถานศึกษาซึ่งหน่วยงานในสถานศึกษาจะจัดส่งกิจกรรมของผู้เรียนไปตามระบบถึง ผู้สอน เพื่อให้ผู้สอนตรวจตามมาตรฐานและคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้ และมีการส่งผลการ ตรวจไปจนถึงผู้เรียน

6) ใช้กระบวนการทางอุตสาหกรรมในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระไปสู่ผู้เรียนจำนวนมาก การศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาที่ใช้สื่อประเภทต่างๆ แทนสื่อบุคคล สื่อที่ใช้มีหลายประเภท แตกต่างกันในการนำเสนอเนื้อหา การสอนและการจัดการสอนเป็นการจัดบริการให้แก่ผู้เรียน จำนวนมากในเวลาเดียวกัน ดังนั้นการดำเนินงานในด้านการเตรียมและจัดส่งสื่อการสอน จึงต้อง จัดทำในรูปของกิจกรรมทางอุตสาหกรรมมีการผลิตจำนวนมากมาขายการนำเอาเทคนิคและวิธีการ ผลิตที่จัดระบบ และมีการดำเนินงานเป็นขั้นตอนตามระบบอุตสาหกรรมมาใช้

7) เน้นด้านการผลิตและจัดส่งสื่อการสอนมากกว่าการทำการสอนโดยตรงบทบาทของสถาบันการสอนในระบบทางไกลจะแตกต่างจากสถาบันที่สอนในระบบเปิด โดยจะเปลี่ยนจากการสอนเป็นรายบุคคลมาเป็นการสอนคนจำนวนมาก สถาบันจะรับผิดชอบด้านการผลิตและจัดส่งเอกสารและสื่อการสอน การประเมินผลการเรียนของผู้เรียนและการจัดสอนเสริมในศูนย์ภูมิภาค

8) มีการจัดตั้งหน่วยงานและโครงสร้างขึ้นเพื่อสนับสนุนการสอนและบริการผู้เรียน แม้ผู้เรียนและผู้สอนจะอยู่ห่างไกลกันก็ตาม แต่ผู้เรียนก็จะได้รับการสนับสนุนจากผู้สอนในลักษณะต่างๆ ในบางกรณีที่มีการจัดตั้งศูนย์การศึกษาประจำท้องถิ่น หรือใช้ทรัพยากรท้องถิ่นหรือประจำภาคขึ้นเพื่อสนับสนุนให้บริการการศึกษาด้วยการเชิญบุคลากรท้องถิ่น หรือใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเป็นส่วนเสริมของการจัดการศึกษาด้วย หน่วยสนับสนุนการศึกษาเหล่านี้จัดเป็นส่วนหนึ่งของระบบการศึกษาซึ่งเมื่อมีการจัดตั้งอย่างเป็นระบบแล้วหน่วยสนับสนุนเหล่านี้นับวันก็จะขยายตัวและเพิ่มจำนวนรวมทั้งการบริการไปอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยจะมีการใช้หน่วยสนับสนุนเหล่านี้เพื่อช่วยเหลือการศึกษาของผู้เรียนแต่ละคนรวมทั้งการเพิ่มจำนวนการสอนด้วยผู้สอนโดยตรงมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วและผู้เรียนปัจจุบันยังเป็นส่วนสำคัญของระบบการศึกษาในอันที่จะช่วยการศึกษาซึ่งกันและกัน ซึ่งจะทำให้ระบบการศึกษาทางไกลกลายเป็นระบบที่อยู่ได้ด้วยตนเองมากขึ้น

9) สื่อสารติดต่อแบบสองทางในการจัดการศึกษาทางไกล แม้การจัดการสอนเป็นไปโดยใช้สื่อการสอนประเภทต่างๆ แทนการสอนด้วยครูโดยตรง แต่การติดต่อระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนก็มีไปเป็นไปในรูปแบบของการติดต่อทางเดียว แต่เป็นการติดต่อแบบสองทางซึ่งสถาบันการศึกษาและผู้สอนจะติดต่อกับผู้เรียนโดยจดหมายและโทรศัพท์ ส่วนผู้เรียนก็อาจจะติดต่อกับผู้สอนและสถาบันการศึกษาด้วยวิธีเดียวกัน นอกจากนี้สถาบันการศึกษาก็ยังจัดให้มีการติดต่อกับผู้เรียนด้วยการจัดสอนเสริม ซึ่งส่งผู้สอนไปสอนนักศึกษาตามศูนย์บริการการศึกษาประจำจังหวัดและท้องถิ่นตามช่วงเวลาที่ยกหนดในการเรียนการสอนจะใช้เวลาไม่มากในการบรรยายตามเนื้อหาวิชา เพราะเนื้อหาวิชาต่าง ๆ นั้น ได้จัดการสอนโดยใช้สื่อต่าง ๆ ตั้งแต่สื่อเอกสาร สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อวิทยุโทรทัศน์รวมทั้งสื่ออิเล็กทรอนิกส์สมัยใหม่ แต่การสอนเสริมสมัยใหม่จะเป็นไปในรูปแบบของการอภิปราย การแก้ปัญหา การทำงานเสริมการทดลองหรือการฝึกปฏิบัติเป็นสำคัญ

กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะการจัดการศึกษาทางไกลจำแนกได้ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2538: 25)

1. การศึกษาทางไกลเป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้ขาดโอกาส ผู้พลาดโอกาสและผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาให้ได้รับการศึกษาที่สมควรแก่อัตภาพของตน
2. การศึกษาทางไกลเป็นการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตเปิดกว้างสำหรับประชาชนทุกเพศทุกวัยที่ต้องการได้รับการศึกษาทางไกล โดยมีการบูรณาการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจสะดวกและเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้
3. การศึกษาทางไกลใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการบริการและการจัดการที่เหมาะสม

แก่ความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน สื่อการเรียนจะเป็นสื่อประสมที่มีสื่อที่เป็นเอกสาร สื่อเทคโนโลยี สื่อบุคคล และสื่อที่เป็นระบบบริการเพื่อส่งเสริมการศึกษา สื่อประสมเหล่านี้จะจัดขึ้นในลักษณะของชุดการเรียนที่เหมาะสมแก่ความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน

4. การศึกษาทางไกลเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าในทางเศรษฐกิจและสังคมเพราะสามารถให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายอย่างไม่จำกัดจำนวน และไม่จำกัดเวลา สามารถเข้าถึงตัวผู้เรียนได้ด้วยสื่อคมนาคมที่ถึงตัวผู้เรียนทุกวิถีทางทั้งการสื่อสารและโทรคมนาคม

5. การศึกษาทางไกลเหมาะสำหรับผู้สอนและผู้เรียนที่อยู่ห่างไกล โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารเดินทางไปเรียนไม่สะดวกและข้อจำกัดอื่นๆ ซึ่งการศึกษาทางไกลสามารถเป็นสื่อกลางระหว่างผู้สอนและผู้เรียนที่อยู่ห่างไกลได้เป็นอย่างดี

6. การศึกษาทางไกลใช้ได้ในการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education) เป็นการจัดการศึกษาทางไกลในวิชาที่สอนตามหลักสูตรของการศึกษาในระบบโรงเรียน ซึ่งเป็นการสอนเพื่อช่วยเหลือครูในบางวิชาที่มีความยากในการเข้าใจและขาดแคลนครูผู้ชำนาญการเฉพาะสาขา เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ อังกฤษ เป็นต้น

7. การศึกษาทางไกลสามารถใช้ได้ในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน (Open Distance Education) เพราะการศึกษาทางไกลเป็นการศึกษาที่ใช้สื่อประสมทั้งสื่อเอกสาร สื่อเทคโนโลยีและสื่อบุคคลที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายกลุ่มต่างๆ ระบบเปิดนี้จะครอบคลุมหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน

8. การศึกษาทางไกลเหมาะสมที่จะให้การศึกษาในลักษณะการศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) เพราะสามารถเผยแพร่ความรู้และทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วไป การจัดการศึกษาลักษณะนี้จะไม่มีหลักสูตรชัดเจนเหมือนสองประเภทแรก แต่เนื้อหาจะสอดคล้องกับปัญหาปัจจุบันและความต้องการของประชาชนในการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของผู้เรียน หรือกลุ่มเป้าหมาย

จากลักษณะสำคัญของการศึกษาทางไกลข้างต้นจะเห็นได้ว่า การศึกษาทางไกลมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากระบบการสอนปกติลักษณะสำคัญของการศึกษาทางไกลดังกล่าวนี้ทำให้จำเป็นต้องใช้เวลายาวนานสำหรับการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การบริหารและการบริการศึกษาเพื่อสนองตอบต่อผู้เรียนเป็นจำนวนมากได้ ผู้เรียนเองก็ต้องพัฒนาตนเองให้มีความรับผิดชอบ มีวินัยและเข้าใจระบบการศึกษาทางไกลอย่างแท้จริง

1.1.4 ระบบการศึกษาทางไกล

การศึกษาทางไกลเป็นองค์คณะบุคคลที่มีการดำเนินงานที่เป็นระบบและขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน เป็นกระบวนการ ที่มีการควบคุมมาตรฐานและคุณภาพอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ ระบบการศึกษาทางไกลประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ (วิจิตร ศรีสะอ้าน; และคนอื่นๆ. 2534: 35)

1) การศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการทางการศึกษาในการเปิดหลักสูตรหรือโปรแกรมต่างๆ ของสถาบันที่จัดการศึกษาทางไกลจะเริ่มต้นด้วยการศึกษาวิเคราะห์ความต้องการทางการศึกษาโดยนำเอาความต้องการของสังคมตลอดจนสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องมาพิจารณา เพื่อให้สามารถทราบได้อย่างแท้จริง และเพื่อให้ทราบชัดเจนว่าการศึกษาที่จัดนั้นสามารถสนอง และตรงกับความต้องการของผู้เรียนหรือไม่ และตัวผู้เรียนมีความมุ่งหวังจะได้รับความรู้และประสบการณ์ด้านใด

2) การกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษา วัตถุประสงค์ของการศึกษาในที่นี้หมายถึง วัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือโครงการศึกษา ซึ่งได้มาจากการตีความผลที่ได้รับจากการศึกษาวิเคราะห์ ตลอดจนการสำรวจความต้องการทางการศึกษา

3) การพัฒนาหลักสูตรในขั้นนี้สถาบันการศึกษาทางไกลจะดำเนินการโดยแต่งตั้ง คณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรขึ้นซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางด้านต่าง ๆ ทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญสื่อ

4) การพิจารณาสื่อที่เหมาะสมสำหรับการศึกษาทางไกล กำหนดขึ้นใช้หลายชนิด โดยที่สื่อแต่ละชนิดจะมีวิธีการนำเสนอที่แตกต่างกันทั้งนี้เพื่อการสนับสนุนหรือเสริมการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนสมบูรณ์ขึ้น

5) การวางแผนและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ในขั้นนี้สถาบันการศึกษาจะ แต่งตั้งคณะกรรมการการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนขึ้น คณะกรรมการนี้จะทำหน้าที่วางแผนและพัฒนาสื่อการสอนในลักษณะของการเสนอรายละเอียดเนื้อหาสาระที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดความรู้ โดยเนื้อหาสาระที่เสนอนั้นจะต้องสอดคล้องกับหลักสูตร ธรรมชาติของการเรียนและเนื้อหาสาระ ปรัชญา แนวคิด และจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ในวิชาการด้านนั้น ๆ พร้อมทั้งการกำหนดวัตถุประสงค์ และวิธีการนำเสนอเนื้อหาสาระของสื่อแต่ละชนิดที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอนด้วย

6) การผลิตสื่อการศึกษาเมื่อได้มีการวางแผนและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน เรียบร้อยแล้วหน่วยงานในสถาบันการศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสนับสนุนการศึกษาทางไกลก็จะรับเอา แผนและเนื้อหาสาระที่ได้รับกำหนดเป็นสื่อแต่ละประเภทไปดำเนินงาน

7) การทดสอบระบบและการสื่อการศึกษาที่ได้จัดทำขึ้น ทางสถาบันการศึกษา ได้ให้ความสำคัญต่อการทดลองสื่อการเรียนการสอนมาก กล่าวคือ เมื่อมีการพัฒนาสื่อการสอน ทุกประเภทแล้วก็จะผลิตเป็นชุดจำลอง เพื่อนำไปทดลองใช้กับผู้เรียนจำนวนน้อยก่อน ทั้งนี้เพื่อเกิดความมั่นใจในมาตรฐานและคุณภาพของการศึกษา

8) การนำระบบการสอนและสื่อการศึกษาไปใช้ เมื่อมีการทดลองและปรับปรุง การสอนและสื่อการศึกษาจนบรรลุผลดังประสงค์แล้วสถาบันการศึกษาก็จะนำสื่อการสอนที่ได้ปรับปรุง แล้วไปใช้จัดการสอนจริงโดยการเปิดรับนักศึกษาเข้าเรียนจริงต่อไป

9) การติดตามและการประเมินผลการศึกษา จัดทำได้ 2 กรณีคือ

9.1. เป็นการประเมินผลการเรียน เพื่อดูความก้าวหน้าและสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของผู้เรียนการประเมินผลการเรียนนี้อาจทำเพียงครั้งเดียวด้วยการสอบ

9.2. เป็นการประเมินระบบการศึกษา เพื่อที่จะทำให้ทราบว่าการดำเนินการจัดการ ศึกษาของสถาบันศึกษาของสถานศึกษาตามที่จัดอยู่นั้นได้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่

ระบบการศึกษาทางไกลต้องอาศัยระบบย่อยหลายระบบในอันที่จะร่วมกันจัดการศึกษาทางไกลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจะต้องอาศัยการจัดระบบที่ดี หลักการพัฒนาและประยุกต์เทคโนโลยีทางการศึกษา การนำเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยมาใช้ในการพัฒนาระบบการศึกษาทางไกล นอกจากนั้นการร่วมมือและประสานงานของหน่วยงานในการใช้ทรัพยากรร่วมกันก็จะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการศึกษาทางไกล

1.2 การดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นการจัดการศึกษาโดยการนำเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย มีความรวดเร็วในการสื่อสาร และผสมผสานกับสื่อการสอนอื่นๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เกิดทักษะและกระบวนการเรียนรู้ ประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2.1 หลักของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

หลักการของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมีดังนี้ (ขวัญแก้ว วัชโรทัย, 2547: 15)

- 1) การเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียมไม่ใช้ให้นักเรียนดูโทรทัศน์ จำเป็นต้องมีการเตรียมการ เสริมประสบการณ์ ความรู้ กิจกรรม และวัดผล ประเมินอย่างต่อเนื่อง
- 2) การเรียนรู้ด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียมต้องใช้สื่อผสม นอกจากศึกษา จากโทรทัศน์ เช่น แบบเรียน แบบฝึกหัด ใบงาน ความรู้ และสื่ออุปกรณ์การเรียนอย่างเหมาะสม
- 3) กระบวนการเรียนรู้ต้องเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับการเรียน และกระบวนการเรียนการสอนให้มากที่สุด
- 4) เพื่อให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดจำเป็นต้องมีครูผู้รับผิดชอบที่แน่นอนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนที่ขาดแคลนครูประจำวิชา และจำเป็นต้องอาศัยบทเรียนจากโทรทัศน์ทางไกลตลอดภาคเรียน
- 5) มีการวางแผนเตรียมการบริหารหลักสูตร และมีคณะทำงานรับผิดชอบ
- 6) วิทยาลัย หรือ สถานศึกษาต้องมีการประสานงานกับสถานีออกอากาศ หรือ สถานศึกษาด้านทางอย่างต่อเนื่อง
- 7) มีการติดตามผล ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

1.2.2 มาตรฐานการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

เพื่อให้จัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมได้มาตรฐาน หน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันกำหนดรูปแบบมาตรฐานการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมขึ้นรวม 16 มาตรฐาน (ขวัญแก้ว วัชโรทัย, 2548: 22) ดังนี้

1) จัดห้องควบคุมการรับและส่งสัญญาณดาวเทียมให้เหมาะสม และเอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะของผู้เรียน

2) จัดห้องเรียนทางไกลผ่านดาวเทียมให้เหมาะสม และเอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะของผู้เรียน

3) วิทยาลัยมีการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ

4) วิทยาลัยมีแผนการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

5) วิทยาลัยประสานความร่วมมือกับทุกฝ่าย เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

6) วางแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้คู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียมความต้องการของโรงเรียนและท้องถิ่น

7) จัดหรือปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิด การปฏิบัติจริง การประเมินผล เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้สอดคล้องและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้เรียน ครอบครัว และชุมชน

8) มีสื่อประกอบการเรียนรู้สำหรับนักเรียนอย่างหลากหลาย

9) จัดหรือปรับปรุงการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

10) จัดหรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ความสามารถ และความถนัดได้เต็มศักยภาพ โดยเสริมจุดเด่นและแก้ไขจุดด้อยของนักเรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม

11) จัดการเรียนการสอนตามสาระการเรียนรู้ โดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นแหล่งเรียนรู้

12) จัดการเรียนการสอนโดยปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม อันจำเป็นในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

13) ประเมินคุณภาพนักเรียนครบทุกด้าน ด้วยเครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง

14) สถานศึกษาใช้สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นเครื่องมือส่งเสริม และพัฒนาบุคลากรให้สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และต่อเนื่อง

15) สถานศึกษาประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

16) นักเรียนมีความสามารถในการแสวงหาความรู้

1.2.3 แนวทางการดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม

การจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม จะประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลนั้น จะต้องเข้าใจแนวทางการจัดการเรียนการสอน (ขวัญแก้ว วัชรโรทัย, 2548: 24-26) โดยสรุปดังต่อไปนี้

1) แนวทางการจัดการเรียนการสอน

1.1 แต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย ครูที่ทำงานด้านวิชาการวัดผล ครูผู้รับผิดชอบด้านสื่อและอุปกรณ์รับสัญญาณ ครูประจำวิชา หรือ ครูที่ปรึกษา (กรณีที่ขาดแคลนครู หรือรายวิชาที่ไม่มีครูสอนตรงตามลักษณะเฉพาะวิชา)

1.2 ติดตั้งจานรับสัญญาณและเครื่องรับสัญญาณ โดยพิจารณาประกอบกับ สถานที่เรียนของนักเรียนและจอภาพโทรทัศน์ที่มีอยู่

1.3 วางแผนการจัดตารางสอนหรือกำหนดตารางเรียนตามตารางสอนของ โรงเรียนวังไกลกังวล ซึ่งเป็นโรงเรียนต้นทาง โดยมีแนวทางพิจารณา ดังนี้

- กรณีที่เปิดสอนด้วยระบบทางไกลครบทุกชั้นทุกคาบ และมีอุปกรณ์รับส่งสัญญาณครบตามระบบชั้นควรจัดตารางสอนให้ตรงกับสถานีย่อยออกอากาศทั้งหมด

- กรณีที่เลือกรับรายการสอบบางวิชาที่ไม่มีครูสอนในระดับชั้นใด ๆ ควรจัดตารางสอนให้ตรงกับเวลาออกอากาศในระดับชั้นนั้น

- กรณีที่ต้องการเลือกรับรายการสอนบางรายวิชา เพียงบางจุดประสงค์ หรือบางเรื่อง โปรดศึกษาจากตารางสอน หรือคู่มือครูที่ส่งให้สถานศึกษา

1.4 การจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้จากโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ควรจัด สภาพแวดล้อมให้เหมาะสมขนาดของกลุ่มนักเรียนควรพอเหมาะกับขนาดและปริมาณเครื่องรับโทรทัศน์ และต้องมีครูควบคุมดูแล ดำเนินกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนทุกครั้ง

1.5 ดำเนินการติดตามผล ประเมินผล การจัดการเรียนการสอนเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไข

2) การจัดการเรียนการสอน

2.1 ขั้นเตรียมการ

- ครูประจำวิชาหรือครูที่ปรึกษาศึกษาจุดประสงค์รายวิชาตามหลักสูตร ศึกษาเอกสารคู่มือกำหนดการสอนในรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบล่วงหน้าก่อนออกอากาศ ในกรณี ที่กำหนดการสอนมีไม่ครบ หรือยังไม่ได้รับ โปรดติดตามจากรายการโทรทัศน์ที่แจ้งตารางการออกอากาศ (ว่าครั้งต่อไปจะเรียนเรื่องอะไร ใช้สื่ออะไร) ทั้งนี้ เพื่อเตรียมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับรายการสอน ทั้งในแง่การเตรียมสื่อ ใบงาน ใบความรู้ บทเรียน วัสดุ อุปกรณ์ และเตรียมตัวนักเรียนให้พร้อมที่จะร่วมกิจกรรมในระหว่างคาบเรียนที่มีการออกอากาศ

- กำหนดประเด็นสำคัญเพื่อการเสริมประสบการณ์ การทบทวนและการวัดผล ประเมินผลไว้ล่วงหน้าประเด็นสำคัญในที่นี้หมายถึง การพิจารณาเนื้อหา จุดประสงค์ ระดับความยากง่าย และพื้นความรู้ของนักเรียน เพราะบางบทเรียนต้องการความกระจ่าง และจำเป็นต้องฝึกหัด ฝึกปฏิบัติ ดังนั้น ทบทวนเพิ่มเติมนอกจากเวลาที่ดูโทรทัศน์

2.2. การดำเนินการระหว่างคาบเรียน โดยทั่วไปแล้วรายการสอนออกอากาศ ถึงแม้จะใช้เวลาเต็ม 60 นาที แต่ก็มีช่วงเวลาจัดให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมทั้งในด้านการเตรียม การเข้าสู่บทเรียน การฝึกปฏิบัติ การทบทวน เป็นต้น ดังนั้น บทบาทของครูประจำวิชาที่ควบคุม

ชั้นเรียน ควรทำหน้าที่ดูแลเอา ใจใส่ เสริมแรง พฤติกรรมของนักเรียน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการ เรียน และศักยภาพของนักเรียนให้ได้เรียนรู้อย่างเต็มที่ ซึ่งโดยหลักการแล้วขออย่าว่าการเรียนรู้ ทางไกลผ่านดาวเทียมมิใช่การให้นักเรียนดูโทรทัศน์ แต่เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่เน้นการ บูรณาการโดยสื่อประเภทต่าง ๆ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนต้องปฏิบัติ ซึ่งต้องอาศัยครู ช่วยกระตุ้นส่งเสริมเป็นอย่างมาก จึงจะบรรลุผล นอกจากบทบาทในการเสริมแรง จัดบรรยายภาค ในการเรียนรู้ และกระตุ้นความสนใจแล้วครูอาจดำเนินการได้เป็น 2 ลักษณะ หรือรูปแบบในช่วง ที่มีการสอนเพื่อเสริมประสบการณ์นักเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ (ขวัญแก้ว วัชโรทัย, 2548: 25) คือ

ลักษณะที่ 1 การดำเนินการในลักษณะที่ 1 เหมาะสำหรับรายวิชาที่ไม่ต้องใช้

ทักษะ ความสามารถหรือเทคนิคปฏิบัติเป็นพิเศษ

1. ครูแจ้งจุดประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน และกิจกรรมที่นักเรียนต้อง ปฏิบัติ (ก่อนดูโทรทัศน์ 5-10 นาที)

2. ให้นักเรียนศึกษาจากบทเรียนในรายการโทรทัศน์ที่ออกอากาศผ่าน ดาวเทียม

3. ทดลอง สาธิต ฝึกปฏิบัติ หรือทำแบบฝึกหัด ตามที่บทเรียนกำหนด หรือตามที่ครูเห็นว่าสมควรปฏิบัติเพิ่มเติม

4. อภิปรายประเด็น และเปิดโอกาสให้ซักถามปัญหา

5. สรุปบทเรียน มอบหมายงาน ทดสอบ กระตุ้นให้นักเรียนเตรียมตัว หรือ เชื่อมโยงความรู้ในครั้งต่อไป

ลักษณะที่ 2 การดำเนินการในลักษณะที่ 2 เหมาะสำหรับลักษณะเนื้อหา จุดประสงค์ที่เน้นขั้นตอนทักษะการปฏิบัติหรือทำตามแบบอย่าง เช่น กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ หรือการฝึกทักษะโดยเฉพาะ

1. ครูแจ้งจุดประสงค์

2. ให้นักเรียนเรียนรู้จากบทเรียนทางโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมและปฏิบัติ กิจกรรม และฝึกทักษะตามที่บทเรียนหรือครูผู้สอนออกอากาศกำหนด

3. ซักถามปัญหา ทดสอบความรู้ ความเข้าใจ

4. สรุปบทเรียน และให้นักเรียนเตรียมตัวรับบทเรียนต่อไป

2.3 การดำเนินการหลังการสอน

- ติดตามผลนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อตรวจสอบ ซ่อมเสริม ปรับปรุง แก้ไข

- จัดการวัดผล ประเมินผล เป็นระยะๆ ให้สอดคล้องตรงตามจุดประสงค์ การเรียนรู้และเนื้อหาสาระที่นักเรียนได้รู้

- กรณีที่นักเรียนมีปัญหาสงสัยระหว่างคาบเรียน และจุดประสงค์ที่

ครูผู้สอนออกอากาศเป็นผู้ตอบกระทำได้โดยโทรศัพท์ หรือโทรสารถามตอบโดยตรงไปยังสถานีย่อยออกอากาศ ซึ่งจะได้รับคำตอบในคาบนั้นหรือคาบถัดไปของรายวิชานั้นหรือจะให้นักเรียนติดต่อผู้สอนโดยตรงโดยใช้จดหมายหรือไปรษณียบัตรก็ได้

- หากมีปัญหาหรือต้องการความรู้ความเข้าใจเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทเรียน การเรียนการสอนวิชาที่รับผิดชอบ ครูประจำวิชาสามารถติดต่อกับครูผู้สอนออกอากาศได้ โดยผ่านสถานีออกอากาศหรือถึงตัวผู้สอนโดยตรง ณ วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล

1.2.4 การดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม

การจัดการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นการจัดการสอนที่ใช้สื่อรายการโทรทัศน์โดยตรงหรือใช้เป็นสื่อเสริมในการเรียนการสอน ซึ่งครูจำเป็นต้องรู้วิธีดำเนินการ กระบวนการเรียนการสอนและบทบาทในการดำเนินการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม หากดำเนินการใช้สื่อได้อย่างเหมาะสมตามหลักสูตรจะช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพยิ่งขึ้น (ขวัญแก้ว วัชรโรทัย. 2548: 16)

1) สื่อการสอน (Instructional Media)

กิดานันท์ มลิทอง (2543: 68-72) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอน หมายถึง สื่อชนิดใด ๆ ก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นเทปบันทึกเสียง สไลด์ วิทยุโทรทัศน์ วีดิทัศน์ แผนภูมิ ภาพนิ่ง ฯลฯ ซึ่งบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นวัสดุอุปกรณ์ทางกายภาพที่นำมาใช้ในเทคโนโลยี ทางการศึกษา เพื่อเป็นสิ่งที่ใช้เป็นเครื่องมือ หรือช่องทางสำหรับการสอนของผู้สอนส่งไปถึงผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่ผู้สอนวางไว้เป็นอย่างดี และได้จำแนกสื่อการสอนออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1.1 สื่อประเภทวัสดุ (Software) หมายถึง สื่อที่เก็บความรู้ไว้ในตัวเอง ซึ่งจำแนกย่อยได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นวัสดุที่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย เช่น หุ่นจำลอง ลูกโลก ส่วนลักษณะที่ 2 เป็นวัสดุประเภทที่ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตนเอง จำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย เช่น แผ่นซีดี สไลด์ เป็นต้น

1.2 สื่อประเภทอุปกรณ์ (Hardware) หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวกลาง หรือตัวผ่านทำให้ข้อมูล ความรู้ที่บันทึกในวัสดุสามารถถ่ายทอดออกมาให้เห็น หรือได้ยิน เช่น เครื่องฉายภาพโปรเจกเตอร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องเล่นแผ่นซีดี คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

1.3 สื่อประเภทเทคนิคและวิธีการ (Techniques and Methods) หมายถึง สื่อที่มีลักษณะเป็นแนวความคิด หรือเป็นรูปแบบขั้นตอนในการเรียนการสอน โดยสามารถนำสื่อวัสดุ และอุปกรณ์มาช่วยในการสอนได้เช่นเกมและการจำลอง การสอนแบบจุลภาคการสาธิต เป็นต้น

2) การใช้สื่อการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม

การเลือก หรือจัดสื่อในการสอนทางไกล ไม่ว่าจะเป็นสื่อชนิดใดก็ตามจะต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาที่ว่า ผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสื่ออยู่ตลอดเวลาเป็นระยะเวลานานๆ ผู้เรียนจะเกิดอาการเบื่อหน่าย ยิ่งถ้าสื่อนั้นเป็นสื่อชนิดเดียวกัน หรือเป็นสื่อทางวิชาการที่ยุ่งยากซับซ้อนทำให้ไม่สนุกแล้ว ผู้เรียนยิ่งท้อถอยหมดกำลังใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้น สื่อที่ใช้จึงควรเป็นสื่อที่เสริมแรงให้กำลังใจ และผู้เรียนสามารถรู้ความก้าวหน้าของตนเองเป็นระยะๆ การใช้สื่อการเรียนแบบนี้ จึงควรอยู่ในลักษณะสื่อประสม โดยมีสื่อใดสื่อหนึ่งเป็นสื่อหลักและมีสื่อชนิดอื่นที่เป็นสื่อเสริม ทั้งนี้ เพราะสื่อแต่ละอย่างมีทั้งข้อดีและข้อจำกัดในตัวของตัวเอง การศึกษาจากสื่อเพียงชนิดเดียวอาจจะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร จึงต้องอาศัยสื่อชนิดอื่นๆ ประกอบเพื่อเสริมความรู้ สื่อที่ใช้ในการสอนทางไกล แยกออกได้เป็น 2 ชนิด ดังนี้

2.1 สื่อหลัก คือ สื่อที่บรรจุเนื้อหารายละเอียดตามประมวลการสอนของแต่ละวิชาในหลักสูตร โดยอาจอยู่ในรูปสื่อสิ่งพิมพ์ รายการโทรทัศน์การสอน รายการวิทยุการสอน หรือวิทยุโรงเรียน และโปรแกรมบทเรียนการสอนใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผู้เรียนต้องศึกษาจากสื่อหลักให้ครบตามหลักสูตรของวิชาจึงสามารถเรียนรู้เนื้อหาได้ครบถ้วน

2.2 สื่อเสริม คือ สื่อที่ช่วยเก็บตก ต่อเติมความรู้ให้แก่ผู้เรียนให้มีความรู้กระจ่างสมบูรณ์ขึ้น หรือหากในกรณีที่ผู้เรียนศึกษาจากสื่อหลักแล้วยังไม่เข้าใจ หรือยังไม่เข้าใจได้ชัดเจน มีปัญหาอยู่ก็สามารถศึกษาเพิ่มเติมจากสื่อเสริมได้ สื่อประเภทนี้อยู่ในรูปของเทปสรุปการเรียน วิทยุ เอกสารเสริม การสอนเสริม การพบกลุ่ม หรือเว็บไซต์ต่างๆ เป็นต้น

การเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นการเรียนที่ต้องใช้สื่อให้เหมาะสมตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ในบางรายวิชาอาจมีสื่อเอกสารประกอบการรายการโทรทัศน์เพื่อความเข้าใจที่ชัดเจนพร้อมทั้งกิจกรรมหลังการชมรายการโทรทัศน์ ซึ่งครูผู้สอนจำเป็นต้องปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ (กิดานันท์ มลิทอง. 2543: 80)

1) ศึกษาหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่จะสอนพร้อมทั้งศึกษาจากคู่มือครู เพื่อให้ทราบว่าจะเตรียมใบงาน ใบความรู้ หรืออุปกรณ์อะไรบ้างประกอบการสอน

2) วางแผนการสอนและเตรียมสื่อ/วัสดุอุปกรณ์ในการสอนให้ครบถ้วน ตามคู่มือ

3) จัดหาสื่อเอกสารในรายวิชาที่จะทำการสอนให้ครบ

4) ศึกษาเนื้อหาในตำราและคู่มือครูทั้งหมด

5) วางแผนการสอนและเตรียมสื่ออุปกรณ์การสอน

6) ใช้สื่อการสอนตามวิธีที่กำหนดไว้

1.2.5 กระบวนการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม

การเรียนการสอนโดยใช้สื่อการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นการเรียนการสอนซึ่งจำเป็นที่ครูต้องศึกษาบทบาทหน้าที่ของตนให้เข้าใจเพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ครูจะต้องใช้กระบวนการสอนแบบสื่อประสมโดยใช้สื่อสิ่งพิมพ์ รายการโทรทัศน์และสื่อประกอบ รวมทั้งอุปกรณ์

อำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา (ขวัญแก้ว วัชรโรทัย, 2548: 17)

- 1) ขั้นการเตรียมความพร้อมก่อนชมรายการ
 - 1.1 เตรียมเครื่องรับโทรทัศน์และอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบบทเรียนให้เรียบร้อย
 - 1.2 สนทนา/สร้างความสนใจเกี่ยวกับรายการที่จะนำเสนอ
 - 1.3 บอกจุดมุ่งหมายในการเรียน การชมรายการ
 - 1.4 ย้ำประเด็นสำคัญที่นักเรียนต้องเรียนรู้
 - 1.5 สนทนาซักถามประเด็นที่สงสัย
- 2) ขั้นศึกษาจากรายการโทรทัศน์
 - 2.1 ผู้เรียนและครูต้องชมรายการไปพร้อม ๆ กัน
 - 2.2 ขณะที่บทเรียนออกอากาศ ผู้เรียนและผู้สอนต้องติดตามรายการโทรทัศน์
 - 2.3 จัดบันทึกประเด็นสำคัญ ๆ หรือทำกิจกรรมตามที่ระบุไว้ในรายการ
- 3) สรุปบทเรียนและประเมินผล
 - 3.1 สรุปบทเรียนจากรายการโทรทัศน์
 - 3.2 ทบทวนสิ่งที่ยังไม่เข้าใจ/นำประเด็นที่สงสัยหรือมีปัญหาถามอภิปราย
 - 3.3 จัดกิจกรรมเสริม เช่น มอบหมายให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ เป็นต้น
 - 3.4 ทำแบบฝึกหัด/ประเมินผล

1.2.6 องค์ประกอบที่มีผลต่อการสอนด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียม

การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการบรรยากาศการเรียนการสอน วิธีการแก้ไขปัญหภายในห้องเรียนแนวปฏิบัติตามนโยบายของสถานศึกษา ตลอดจนการประสานงานกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะทำให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1) บรรยากาศการเรียนการสอน ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม การจัดบรรยากาศที่เหมาะสมภายในห้องเรียน จะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรยากาศในห้องเรียนประกอบ ด้วยเรื่องดังต่อไปนี้

- 1.1) การจัดสภาพห้องเรียนและอุปกรณ์
 1. การติดตั้งเครื่องรับโทรทัศน์
 - ติดตั้งในระดับพอดีกับสายตาของผู้เรียนที่มองเห็นอย่างทั่วถึง หรืออยู่บนโต๊ะมีล้อเลื่อน ถ้าติดตั้งอย่างถาวรต้องอยู่ในที่ ๆ เหมาะสม
 - แสงสว่างไม่กระทบจอรับภาพ
 2. การจัดที่นั่งสำหรับผู้เรียน

- นั่งห่างจากจอรับภาพในระยะพอควร
- ไม่จัดที่นั่งห่างเกินไปจนไม่ได้ยินเสียงและเห็นภาพไม่ชัดเจน

3. สภาพแวดล้อมในห้องเรียน

- ห้องไม่คับแคบเกินไป
- แสงสว่างไม่มากหรือน้อยเกินไป
- อากาศถ่ายเทได้สะดวก ไม่ร้อนอบอ้าว
- ไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอก

2) บุคลิกภาพของครู

บุคลิกภาพของครูมีผลต่อบรรยากาศการเรียนการสอน ดังนั้นครูผู้สอน จึงควรมี

บุคลิกภาพ ดังนี้

1. ยิ้มแย้มแจ่มใส
2. สุภาพต่องาน
3. สนใจคนทั่ว
4. ร่วมกิจกรรม
5. มนุษย์สัมพันธ์ดี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
6. ไม่นิ่งดูดาย
7. โลกทัศน์ไกล คิดกว้าง

การสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ครูผู้สอนจำเป็นต้องใช้เครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ต่างๆ เช่น เครื่องรับโทรทัศน์ เครื่องรับและแปลงสัญญาณดาวเทียม เครื่องเล่นวีดีโอเทป และอื่นๆ ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้ วิทยาลัยจะต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ห้องโสตฯ คอยดูแลและติดตั้งอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนให้ แต่ครูผู้สอนก็จะได้ศึกษาถึงประโยชน์และการใช้งานที่ถูกต้องในกรณีที่ต้องติดตั้งเอง หรือเปิดใช้งานเอง ซึ่งโดยปกติการเปิดเครื่องรับโทรทัศน์ เพื่อรับชมรายการโทรทัศน์ จะต้องเปิดเครื่องรับสัญญาณดาวเทียมและเครื่องวีดีโอเทปด้วย ครูผู้สอนอาจจะศึกษารายละเอียดจากเจ้าหน้าที่โสตฯ ของวิทยาลัยหรือวิธีการใช้และการดูแลอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม

1.2.7 ปัญหาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ปัญหาที่พบบนนั้นมักจะเป็นปัญหาในด้านต่างๆ ดังนี้ (ขวัญแก้ว วัชรโรทัย. 2548: 20)

1. ด้านความพร้อมของสถานที่
2. ด้านสภาพห้องเรียน
3. ด้านความพร้อมของครูผู้สอน
4. ด้านความพร้อมของนักเรียน
5. ด้านการจัดการเรียนการสอน

ดังนั้น การจัดการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมให้ประสบผลสำเร็จ ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องพยายามแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม โดยการแก้ไขด้วยตนเองในเบื้องต้นหรือการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องทั้งในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา เพื่อให้การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เป็นไปอย่างเหมาะสม

การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ครูผู้สอนเป็นผู้มีโลกทัศน์กว้าง เห็นความสำคัญและความจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย นอกจากนี้ครูผู้สอนควรเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี จะทำให้การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานทั้งในและนอกสถานศึกษาประสบผลสำเร็จ อันจะมีผลต่อประสิทธิภาพของการจัดการสอนด้วย

การติดต่อประสานงานกับบุคลากรภายในสถานศึกษา เช่น เจ้าหน้าที่ฝ่ายอาคารสถานที่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายโสตฯ จะทำให้ได้รับความสะดวกในการจัดบรรยากาศการเรียนการสอน การประสานงานกับฝ่ายบริหารฝ่ายวิชาการและเพื่อนครูในสถานศึกษาจะทำให้การจัดตารางเวลาเรียนของสถานศึกษาและตารางสอนออกอากาศของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มีความสอดคล้องและเหมาะสม การติดต่อประสานงานกับบุคคลภายนอกสถานศึกษาจะทำให้การจัดการเรียนการสอน มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพื้นที่หรือสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในกรณีที่เกิดปัญหาการดำเนินงานก็จะได้รับความช่วยเหลือร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สำนักงานเขตพื้นที่และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในการประเมินผลโครงการ จะทำให้ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูดียิ่งขึ้น

1.2.8 การปรับช่องสัญญาณรับชมรายการ

การสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนวังไกลกังวล ภายใต้ชื่อ “โครงการการศึกษาสายสามัญด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียม” เป็นสถานที่ใช้ในการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 , ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 , รายการด้านสายอาชีพ , รายการนานาชาติผ่านทางสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมและถ่ายทอดสดไปยังโรงเรียนเครือข่ายทั่วประเทศ รายการที่ออกอากาศ 14 ช่อง สามารถรับชมได้ทางเครื่องรับ Ku - Band ที่ UBC ช่อง 61-74 หรือ DLTV 1-14 ดังนี้ (ขวัญแก้ว วัชรโรทัย. 2547: 5)

- DLTV 1 (CH.61) สศทท. 1 (ช่อง 61) รายการประถมศึกษาชั้นปีที่ 1
- DLTV 2 (CH.62) สศทท. 2 (ช่อง 62) รายการประถมศึกษาชั้นปีที่ 2
- DLTV 3 (CH.63) สศทท. 3 (ช่อง 63) รายการประถมศึกษาชั้นปีที่ 3
- DLTV 4 (CH.64) สศทท. 4 (ช่อง 64) รายการประถมศึกษาชั้นปีที่ 4
- DLTV 5 (CH.65) สศทท. 5 (ช่อง 65) รายการประถมศึกษาชั้นปีที่ 5
- DLTV 6 (CH.66) สศทท. 6 (ช่อง 66) รายการประถมศึกษาชั้นปีที่ 6
- DLTV 7 (CH.67) สศทท. 7 (ช่อง 67) รายการมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1
- DLTV 8 (CH.68) สศทท. 8 (ช่อง 68) รายการมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2

- DLTV 9 (CH.69) สศทท. 9 (ช่อง 69) รายการมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3
- DLTV 10 (CH.70) สศทท. 10 (ช่อง 70) รายการมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4
- DLTV 11 (CH.71) สศทท. 11 (ช่อง 71) รายการมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 5
- DLTV 12 (CH.72) สศทท. 12 (ช่อง 72) รายการมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6
- DLTV 13 (CH.73) สศทท. 13 (ช่อง 73) รายการสายอาชีพ (อาชีวศึกษา)
- DLTV 14 (CH.74) สศทท. 14 (ช่อง 74) รายการนานาชาติ (International)

1.2.9 อุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม

การเรียนการสอนโดยใช้ผ่านสัญญาณดาวเทียมนี้ผู้เรียนที่อยู่ตามบ้านหรือสถาน การศึกษาที่เข้าร่วมในโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจะสามารถรับสัญญาณส่งตรงจาก ดาวเทียมในระบบดีทีเอช (Direct To Home) ได้ โดยต้องมีอุปกรณ์รับสัญญาณดังนี้ (ขวัญแก้ว วัชรโรทัย. 2547: 6-7)

1. จานรับสัญญาณดาวเทียมขนาดเล็ก เป็นจานทึบ มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 60 เซนติเมตร ใช้รับสัญญาณดาวเทียมในพิสัยความถี่ เคยู-แบนด์ พร้อมกับอุปกรณ์รวมและ ปรับคลื่นสัญญาณ (Low Noise Block and Feed Horn : LNBF)
2. อุปกรณ์รับและถอดรหัสสัญญาณดาวเทียม(Integrated Receiver and Decoder: IRD) ทำหน้าที่ถอดและแปลงรหัสสัญญาณดาวเทียมจากระบบดิจิทัลแบบบีบอัด สัญญาณให้สามารถส่งเป็นภาพและเสียงที่ใกล้เคียงกับต้นแบบเข้าสู่เครื่องรับโทรทัศน์
3. เครื่องรับโทรทัศน์ ที่เป็นเครื่องรับโทรทัศน์ปกติ ที่ใช้กันตามบ้านทั่วไปในขณะ นี้ได้ ถ้าเป็นการใช้ในห้องเรียนจะต้องกำหนดขนาดของโทรทัศน์ให้พอเหมาะกับจำนวนนักเรียน ด้วย เช่น ถ้ามีผู้เรียนประมาณ 20-25 คน ควรใช้โทรทัศน์ขนาด 20 นิ้ว จึงจะสามารถเห็นภาพ และข้อความได้อย่างชัดเจนทั่วถึง แต่ถ้าผู้เรียนมีจำนวนมากก็ควรใช้เครื่องรับที่มีขนาดใหญ่ขึ้นและ ควรใช้ จำนวนมากกว่า 1 เครื่องเพื่อให้สามารถชมการสอนได้อย่างทั่วถึง

1.3 การดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของสถาบันการ อาชีวศึกษาภาคกลาง 1

การจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการอาชีวศึกษา เป็นการศึกษาเพื่อเตรียมบุคลากรด้าน ฝีมือระดับคุณวุฒิที่ต่ำกว่าปริญญา สำหรับอาชีพหนึ่งหรือกลุ่มอาชีพช่างและงานต่างๆ เน้นให้ นักเรียนได้มีทักษะในการปฏิบัติงาน มีความรู้ มีคุณธรรม สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมี ความสุข ในขณะเดียวกันได้เน้นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียน ได้มีความรู้เต็มตามศักยภาพ (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคกลาง. 2547: 20) สถาบัน การอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ได้นำเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มาใช้ในการจัดการ เรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้ครูได้มีการพัฒนาตัวเอง และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้จาก

สื่อการสอนที่หลากหลายมากขึ้น การดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถาบัน การอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 มีรายละเอียดและข้อมูลที่เกี่ยวข้องดังนี้

1.3.1 การจัดการเรียนการสอนด้านอาชีวศึกษา

วิรัช กุมพาท (2528: 49) กล่าวว่า การอาชีวศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมบุคคลให้มีอาชีพในอนาคต และเพื่อช่วยเหลือผู้ที่มีอาชีพอยู่แล้วให้มีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพของตนเอง หรือเปลี่ยนอาชีพใหม่ที่ดีกว่าเดิม

ยุทธพงษ์ ไกยวรรณ (2541: 30) กล่าวว่า อาชีวศึกษา คือการจัดการศึกษาทางด้านอาชีพให้กับบุคคลในสังคม เพื่อการดำรงชีวิต ครอบคลุมที่มนุษย์ยังต้องการ เสื้อผ้า อาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และเครื่องอุปโภคบริโภค อื่นๆ อีกมากมายที่มนุษย์ยังต้องการเงิน แต่หากจะได้เงินมาต้องประกอบอาชีพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540) ได้ให้ความหมาย ของ การอาชีวศึกษาไว้ว่า เป็นการศึกษาเพื่อเตรียมบุคลากรด้านฝีมือระดับคุณวุฒิที่ต่ำกว่าปริญญา สำหรับอาชีพหนึ่งหรือกลุ่มอาชีพช่างและงานต่างๆ อาชีวศึกษาตามปกติจัดขึ้นในระดับมัธยมปลาย จะต้องจัดให้มีการศึกษาวิชาชีพพื้นฐานทั่วไป วิชาทฤษฎีสัมพันธ์ และฝึกภาคปฏิบัติ เพื่อพัฒนาฝีมือที่ต้องการสำหรับอาชีพหนึ่ง ๆ สัดส่วนของวิชาต่าง ๆ จะแตกต่างกัน แต่ตามปกติแล้วจะต้องเน้นการฝึกภาคปฏิบัติ

สรุปได้ว่า การอาชีวศึกษา หมายถึง การศึกษาที่มีการเตรียมบุคลากรด้านฝีมือ โดยการใช้การฝึกอบรม ให้มีความรู้ ตามความต้องการของบุคคล ความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนในระบบโรงเรียน หรือจะเป็นนอกระบบโรงเรียน เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพทุกชนิดเพื่อดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.3.2 การปฏิรูปการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

จากการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 20 การอาชีวศึกษาและการฝึกอาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการ หรือโดยความร่วมมือระหว่าง สถานศึกษา กับสถานประกอบการ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการอาชีวศึกษาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตราที่ 32 คือการจัดระเบียบบริหารราชการกระทรวงให้มืองค์กรหลักที่เป็นคณะบุคคลในรูปสภา หรือในรูปคณะกรรมการจำนวน 4 องค์กร ได้แก่ สภาการศึกษา คณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา และคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อพิจารณาให้ความเห็น หรือให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรี และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในกฎหมาย จึงมีผลทำให้ กรมอาชีวศึกษา ถูกเปลี่ยนมาเป็นสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ตั้งแต่วันที่ 7 กรกฎาคม 2546 โดยมีสถาบันการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการเรียน การสอนทั่วประเทศจำนวน 28 สถาบัน(ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคกลาง. 2547: 14-15)

สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 (Vocational Education Institute, Central 1) เป็นสถาบันการอาชีวศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนด้านการอาชีวศึกษา โดยมีสถานศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดราชบุรี จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำนักงานสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 ตั้งอยู่ที่วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี และมีสถานศึกษาอยู่ในความรับผิดชอบ จำนวน 17 สถานศึกษา ได้แก่

1. วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี	อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
2. วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี แห่งที่ 2	อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
3. วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม	อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
4. วิทยาลัยการอาชีพบ้านโป่ง	อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
5. วิทยาลัยการอาชีพปากท่อ	อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
6. วิทยาลัยสารพัดช่างราชบุรี	อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี
7. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี	อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
8. วิทยาลัยเทคนิคเพชรบุรี	อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
9. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเพชรบุรี	อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
10. วิทยาลัยการอาชีพเขาย้อย	อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี
11. วิทยาลัยการอาชีพบ้านลาด	อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
12. วิทยาลัยสารพัดช่างเพชรบุรี	อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
13. วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีเพชรบุรี	อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
14. วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์	อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
15. วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล	อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
16. วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน	อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
17. วิทยาลัยการอาชีพปราณบุรี	อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

1.3.3 แนวทางการดำเนินการของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1

การบริหารจัดการสถาบันสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ให้เกิดความเข้มแข็งในทุกสาขาวิชาให้มีคุณภาพ มีมาตรฐานสากล สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานและความก้าวหน้าของเทคโนโลยี แนวทางการดำเนินงาน โดยสรุปมีดังต่อไปนี้ (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคกลาง. 2547: 20)

1. จัดการศึกษาสายอาชีพ ให้กับประชาชนอย่างเสมอภาคและทั่วถึง มีความต่อเนื่องและหลากหลาย สามารถสนองตอบความต้องการของผู้เรียนได้ทุกคน
2. ให้การบริการทางวิชาชีพ เติบโตปัญญาให้กับสังคม ต่อยอดนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางอาชีพ

3. ทำนุบำรุงศิลปะ วัฒนธรรม ของชุมชนและประเทศชาติ ประเพณีอันดีงาม
ภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยอย่างทั่วถึงตลอดไป

4. พัฒนาระบบอาชีพโดยเน้นระบบเปิด (Open Entry)

5. พัฒนาระบบการเทียบโอนประสบการณ์ (Validation of Experience)

6. สร้างความเชื่อมโยงกับสถานประกอบการในทุกๆ ด้าน รวมถึงวิธีการให้
การศึกษาร่วมมีระบบทวิภาคี

7. จัดระบบการเรียนรู้ในลักษณะสหวิทยาการ

8. ให้ความสำคัญการสร้างสมรรถนะอาชีพ

9. จัดระบบการเรียนรู้จากเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ

10. สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการวิจัย

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานที่สำคัญหน่วยงานหนึ่ง
ที่รับผิดชอบในการดำเนินการเรียนการสอนวิชาชีพและพัฒนาเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนได้ศึกษาและนำไป
ประกอบอาชีพได้ ตลอดจนช่วยเหลือผู้ที่ไม่มีโอกาส ในการศึกษาในระดับสูง ให้มีอาชีพสนองความ
ต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน และเพิ่มขีดความสามารถ
ในการแข่งขัน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจึงได้มีการปรับเปลี่ยนบทบาทเพื่อให้ทันกับ
การเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน

1.3.4 หลักสูตรการสอนอาชีวศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา(สอศ.) ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการสอน
ทั้งในระบบและนอกระบบเพื่อให้การสอนในสายวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้าน
เศรษฐกิจ สังคมและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล โดยการจัดการศึกษาวิชาชีพ ในปัจจุบันมี 5
ประเภทวิชา คือ ช่างอุตสาหกรรม คหกรรม พาณิชยกรรม ศิลปกรรมและเกษตรกรรม ปัจจุบัน
สอศ. จัดการศึกษาเป็น 3 หลักสูตร ดังนี้ (ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคกลาง. 2547: 40)

1) ลักษณะจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน เปิดดำเนินการสอนหลักสูตรต่างๆ ได้แก่

1.1 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

1.2 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

2) จัดการศึกษาตามหลักสูตร ปวช.พิเศษ คือ หลักสูตรอาชีวศึกษาเพื่อแก้ปัญหา
ความยากจนในชนบทโดยรับผู้สำเร็จการศึกษาภาคบังคับซึ่งเป็นลูกหลานเกษตรกรที่มีประสบการณ์
2 - 3 ปี และมีอายุระหว่าง 15 - 25 ปี เข้ารับการศึกษาในวิทยาลัยเกษตรกรรม ระหว่างศึกษา
อาจกลับไปปฏิบัติงานฟาร์มในไร่นาของตนเองแล้วกลับมาศึกษาต่อให้ครบจำนวนหน่วยกิต
ตามหลักสูตร

3) ลักษณะการจัดการศึกษาวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น ซึ่งมีทั้งการจัดการศึกษาใน

ระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียนเพื่อบริการวิชาชีพแก่ชุมชน โดยเปิดดำเนินการจัดการศึกษา ในด้านการให้บริการฝึกอบรมวิชาชีพในหลักสูตรระยะสั้นแก่ประชาชน

การดำเนินการปฏิรูปการอาชีวศึกษาไปสู่ความสำเร็จได้นั้น จะต้องยึดแนวทาง ดำเนินการที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. ความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรของสถานศึกษากับความต้องการของบุคคล ในชุมชน หรือสังคม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี ทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยเน้นการปฏิบัติจริงและการปฏิบัติ ในสถานประกอบการ

2. ความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ในการพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาการ ทั้งด้านทักษะและทักษะชีวิต ร่วมกันสร้างความเข้มแข็ง ให้กับผู้เรียน ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ รวมทั้งการเชื่อมโยงและประยุกต์สู่การปฏิบัติจริง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเทียบโอนประสบการณ์ ของผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานประกอบการ กับประสบการณ์เรียนการสอนในสถานศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่สนใจศึกษา เพื่อพัฒนา ตนเอง สามารถปฏิบัติงานให้หน้าที่ควบคู่กับการศึกษาไปพร้อม ๆ กัน

3. คุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาด้าน อาชีวศึกษา จะต้องเป็นที่ยอมรับขององค์กร ซึ่งเป็นผู้ใช้บริการผลผลิตของสถานศึกษา ซึ่งจะมีทั้ง หน่วยงานของรัฐและเอกชน คุณลักษณะสำคัญซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยทั่วไป

เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข

เป็นคนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น

เป็นคนที่สามารถปรับตัวเข้ากับชุมชน หรือสังคมที่เปลี่ยนไปได้ โดยเฉพาะ

ความเก่งนั้น จะมีทักษะความชำนาญตามมาตรฐานวิชาชีพ (vocational standard) ของหลักสูตร และสอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพ(occupatio standard) ที่กำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการ อาชีวศึกษา. 2546: 3)

1.3.5 นโยบายการปฏิบัติด้านการอาชีวศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2546: 23) ได้กำหนดนโยบายด้าน การศึกษาไว้ดังนี้

1. เร่งรัดให้มีระบบและโครงสร้างทางการศึกษาที่มีคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อ ประชาชนทั้งปวงอย่างแท้จริง

2. เน้นคุณภาพ ประสิทธิภาพและความเที่ยงธรรมในการบริหารจัดการศึกษาทุก ประเภทและทุกระดับตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา

3. พัฒนาระบบเทคโนโลยีทางการศึกษาและเครือข่ายสารสนเทศเพื่อเพิ่มพูนและ กระจ่ายโอกาสทางการศึกษาให้คนไทยทั้งในเมืองและชนบท

4. จัดให้มีวิทยาลัยชุมชน โดยเฉพาะในจังหวัดที่ขาดแคลนสถาบันอุดมศึกษา

5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกฝ่ายร่วมรับผิดชอบการจัดการศึกษา และฝึกอบรม โดยรัฐเป็นผู้วางนโยบายกำกับคุณภาพ มาตรฐานสนับสนุน และระดมทรัพยากร เตรียมความพร้อม ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชนเครือข่ายครอบครัวและอื่น ๆ รวมทั้งการจัดการศึกษา เพื่อคนพิการ หรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาส

6. สนับสนุนให้ประเทศเป็นศูนย์กลางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

7. ส่งเสริมให้เกิดบูรณาการทางการศึกษาในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน

8. ปฏิรูปการเรียนรู้ โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หลักการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นพลังความคิดสร้างสรรค์ การสร้างนิสัยรักการอ่าน การจัดให้มีห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และสื่อการเรียนรู้ประเภทต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

9. ส่งเสริมวิชาชีพครูให้มีศักดิ์ศรี เป็นที่ยอมรับนับถือ และไว้วางใจจาก สาธารณชน รวมทั้งพัฒนาและผลิตครูที่มีคุณภาพและคุณธรรม

10. ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีวินัย รักงาน

11. ให้โอกาสแก่ผู้สำเร็จการศึกษามัคบังคับ หรือมัธยมปลาย ผู้ว่างงาน และ ผู้สูงอายุได้ฝึกงานอย่างน้อย 1 อาชีพ พร้อมทั้งส่งเสริมให้เป็นผู้ประกอบการ หรืออาชีพอิสระได้

12. ปฏิรูปการอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น และพัฒนาถึงระดับปริญญาตรีเพื่อ สมองต่อภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและภาคบริการ รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้เรียน ได้เข้าฝึก ทักษะในสถานประกอบการ

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2546: 10) กำหนดจุดเน้นการจัด การอาชีวศึกษา 9 ประการ

1. ผู้เรียนอยากเรียนสาขาอะไร ต้องเรียนสาขาวิชานั้น

2. ปรับเปลี่ยน ระบบ และวิธีการรับนักศึกษาใหม่

3. ประกันคุณภาพ การมีงานทำ

4. เพิ่มประสิทธิภาพและแนวอาชีวศึกษา

5. สร้างงานสร้างรายได้ ฝึกเป็นเจ้าแก

6. การเทียบโอนประสบการณ์ ให้ผู้ใช้แรงงานและผู้ประกอบอาชีพ

7. มีช่องทางพิเศษ สำหรับผู้เรียนเก่ง (fast track)

8. ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมลงทุน

9. จัดโรงงานให้มีในโรงเรียน จัดโรงเรียนให้มีในโรงงาน

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้มีจุดเน้นการจัดการอาชีวศึกษาเพื่อให้ สถานศึกษาได้นำไปปฏิบัติ ในสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ได้เรียนตามสาขาวิชา ที่ต้องการ เปิดช่องทางการศึกษาวิชาชีพให้มากขึ้น และโดยเน้นความร่วมมือจากภาคเอกชนให้มากขึ้น

1.3.6 การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม รายวิชาสามัญและวิชาชีพ ของวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

การจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ของวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อเป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่เยาวชนของชาติได้รับการศึกษาในวิชาชีพตามความต้องการและความถนัดของตัวเอง และผลิตบุคลากรตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน จึงได้กำหนดกรอบความคิดในการจัดการอาชีวศึกษา ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2546: 15)

1. เพื่อพัฒนาคุณภาพของประชากร ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างปกติสุขตามสมควรแก่อัตภาพ ในสังคมยุคโลกาภิวัตน์
2. เพื่อพัฒนาคุณภาพกำลังคน ประจำการในตลาดแรงงานให้สามารถแข่งขันกับตลาดโลกได้
3. เพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษาวิชาชีพให้กับคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส
4. เป็นการจัดการอาชีวศึกษาที่มีความยืดหยุ่น โดยใช้ทรัพยากรร่วมกันกับหน่วยงานอื่น
5. เป็นการจัดการอาชีวศึกษาที่ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีทางการศึกษาทุกรูปแบบ ตามความเหมาะสม
6. เป็นการช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครู ครูภัณฑ์และอุปกรณ์ ในการจัดการอาชีวศึกษา

1.3.7 การดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

การดำเนินงานการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จะดำเนินเป็นไปตามกรอบวัตถุประสงค์ได้นั้นบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาจะต้องมีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งจะมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 2 ฝ่ายได้ดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหาร

บทบาทของผู้บริหารในการดำเนินงานในสถานศึกษาที่นำระบบการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมไปใช้จัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ผู้บริหารมีบทบาทในการวางแผน การเตรียมด้านต่างๆ เพื่อให้จัดการศึกษาด้วยระบบการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารมีบทบาทดังต่อไปนี้ (มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม, 2541: 20-23)

- 1) การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานภายในวิทยาลัยที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการสอนด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียมโดยกรรมการมีหน้าที่ การติดตั้งจานดาวเทียม และการบำรุงรักษา การประสานงานกับวิทยาลัยต้นทาง และร่วมวางแผนการดำเนินงานในด้านต่างๆ

2) วางแผนการจัดตารางสอน หรือกำหนดตารางเรียนตามความเหมาะสม และความจำเป็น โดยมีแนวทางพิจารณาดังนี้

2.1 กรณีเปิดสอนด้วยระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมทุกรายวิชา จะต้องจัดตารางสอนให้ตรงกับตารางสอนออกอากาศจากต้นทางทุกรายวิชา

2.2 กรณีเลือกรับสัญญาณไม่ครบทุกรายวิชา หรือเลือกรับสัญญาณการสอนในรายวิชาที่ขาดแคลนครูสอน ให้ดำเนินการจัดตารางสอนให้ตรงกับตารางสอนออกอากาศในรายวิชานั้นๆ

2.3 กรณีที่ต้องการเลือกรับรายการสอนเพียงบางจุดประสงค์ บางหัวข้อ ให้ศึกษาจากเอกสารแผนการสอนออกอากาศที่วิทยาลัยต้นทางจัดส่งให้ และเปิดรับสัญญาณตามเวลาที่ออกอากาศ

3) การพัฒนาความรู้ความ และทักษะด้านการสอน มีการอบรมให้ความรู้กับบุคลากรทั้งผู้สอนต้นทางและปลายทางให้มีทักษะการสอนและการใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม

4) ให้การสนับสนุนและจัดตั้งงบประมาณ ในการจัดทำสื่อการสอนออกอากาศ และสื่อผสม เช่น การจัดซื้อเครื่องเล่น VCD หรือ TV ไว้ประจำห้องเรียน เป็นต้น

5) การวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการของนักเรียนและครู เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน

6) การนิเทศติดตาม ผลการสอนด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียมและให้คำแนะนำอย่างต่อเนื่อง

7) ให้กำลังใจและส่งเสริมครูผู้สอนให้ปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

2. บทบาทของครูผู้สอนด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียม

ครูผู้สอนในสถานศึกษาที่นาระบบการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมไปใช้นั้น ครูมีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้ (มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. 2541: 23-24)

1) บทบาทของครูผู้สอนต้นทาง

1.1 การเตรียมการสอน ครูผู้สอนต้นทางต้องกำหนดกรอบเวลาการสอน และกิจกรรมการนำเสนอให้เหมาะสม และมีการกำหนดอุปกรณ์ที่จะใช้ในแต่ละคาบให้ชัดเจน เนื่องจากการเรียนการสอนทางไกลด้วยระบบโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมไม่ได้ให้นักเรียนนั่งดูโทรทัศน์อย่างเดียว จำเป็นจะต้องมีเวลาให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมในระหว่างคาบเรียนด้วย โดยกำหนดให้คาบเรียน 50 นาที เช่น อาจจะกำหนดสัดส่วนเวลาเรียนดังนี้

นำเข้าสู่บทเรียน	10%
สอน	80%
สรุป	10%

ครูปลายทาง ต้องศึกษาแผนการสอนให้เข้าใจและมีการเตรียมอุปกรณ์ตามที่แผนการสอนกำหนด เมื่อถึงเวลาออกอากาศห้องเรียนปลายทางก็จะได้ปฏิบัติไปพร้อมกับต้นทาง

1.2 การผลิตสื่อการสอน เนื่องจากการสอนทางไกลโดยผ่านโทรทัศน์ มีศักยภาพในแง่เสริมประสบการณ์เรียนรู้จากประสาทสัมผัสด้าน ตา และหู ดังนั้นจึงมีจุดเด่นอยู่ที่ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ในสิ่งซึ่งเป็นของจริงในธรรมชาติที่หาดูไม่ได้หรือมีขนาด รูปแบบ การเคลื่อนไหวที่ดูด้วยตาเปล่าไม่เห็น หรือไม่ค่อยมีโอกาสได้เห็น ได้เรียนรู้เสียงที่ไม่เคยได้ยินหรือ หาดูยาก ดังนั้นการออกแบบและการใช้สื่อการเรียนการสอนผ่านโทรทัศน์ ควรพิจารณา ให้เหมาะสมโดยมีข้อเสนอดังนี้

1.3 การใช้วีดิทัศน์ประกอบบทเรียน จัดเป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพสูงยิ่งมี ทั้งภาพและเสียงนำเสนอสถานการณ์ เหตุการณ์ วัตถุ สถานที่ บุคคล ได้ตามความเป็นจริง เหมาะ สำหรับจุดประสงค์ เนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริงและเรื่องราว ที่นักเรียนค้นหาจากประสบการณ์รอบตัว ไม่ได้เหมาะสำหรับกลุ่มวิชาที่ต้องเสนอข้อเท็จจริง เช่น วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศิลปะศึกษา หรือ กลุ่มวิชาที่ต้องแสดง สาธิตให้เห็นขั้นตอนต่าง ๆ

1.4 การใช้อุปกรณ์สาธิตและการทดลอง นอกเหนือจากนำครูของจริงมา ให้ดู และดูจากวีดิทัศน์แล้วสื่อการสาธิตและทดลองก็เป็นสื่อที่ช่วยเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ได้ดี ข้อพึงระวังคือกรณีที่ผู้สอน กำหนดให้นักเรียนในโรงเรียนปลายทางเตรียมอุปกรณ์เพื่อทำการ ทดลองควรพิจารณาถึงความพร้อมของโรงเรียนและนักเรียนปลายทางด้วย

1.5 สื่อที่ต้องการนำเสนอในรูปตัวอักษร ข้อความ หรือแผนภูมิควร หลีกเลียงแผ่นโปรงใส เพราะแสงสว่างไม่เพียงพอ ควรใช้กระดานโปสเตอร์ หรือใช้โปรแกรม คอมพิวเตอร์ เพื่อนำเสนอหน้าจอภาพ

1.4 การจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้บทเรียนจากโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ควร จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ไม่ควรให้อยู่ที่กลางแจ้ง หรือพลุกพล่านจนเกินไป ขนาดของกลุ่ม นักเรียนควรพอเหมาะกับขนาดและปริมาณของเครื่องรับโทรทัศน์ และต้องมีครูควบคุมดูแล ดำเนิน กิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนทุกครั้ง

1.5 ดำเนินการติดตามผล ประเมินผล การจัดการเรียนการสอนเป็น ระยะๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไข

1.6 บันทึกเทปรายการสอนออกอากาศไว้ทุกครั้งที่มีการถ่ายทอดราย การสอนออกอากาศ เพื่อเก็บไว้ให้นักเรียนได้นำไปศึกษาเพิ่มเติม

2) ครูผู้สอนปลายทาง

การจัดการศึกษาด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นการนำเทคโนโลยีเข้า มาเป็นตัวกลางนั่นคือ โทรทัศน์ซึ่งเป็นเทคโนโลยีการสื่อสารประเภทหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ในการ ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ได้อย่างทั่วถึง สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่สามารถทำงานได้อย่าง มีประสิทธิภาพกว้างไกลและรวดเร็ว เพราะเป็นสื่อโทรทัศน์ที่มีศักยภาพในการกระจายสูง และเห็นภาพและได้ยินเสียงและเป็นสิ่งที่ทดแทนครูผู้ทำการสอนจริงๆ (กิดานันท์ มลิทอง. 2540: 50-54)

ครูผู้สอนในวิทยาลัยปลายทาง ควรมีบทบาทหน้าที่ในการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม (ขวัญแก้ว วัชโรทัย. 2548: 13) ดังนี้

2.1 ศึกษาพิจารณาเทียบเคียง กำหนดการสอนของวิทยาลัยกับตารางการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมที่ดำเนินการโดยวิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล เพื่อให้ระบุได้ว่าหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องและต้องการใช้เป็นสื่อการสอนจากรายการการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมใดบ้าง ที่ตรงการเรียนการสอนตามหลักสูตรของวิทยาลัย

2.2 ศึกษาพิจารณาแผนการเรียนรู้จากการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมตามคู่มือ แล้วจัดทำแผนการเรียนของวิทยาลัยขึ้นโดยคิดวิเคราะห์ในบทบาทที่ต้องจัดเตรียมให้พร้อมทั้งในแง่ของสื่อ เอกสารและกิจกรรมเสริมก่อน ระหว่าง และหลังการรับชม และเรียนรู้จากรายการให้เห็นภาพตลอดแนว

2.3 การเตรียมความพร้อม ด้านครูผู้สอน ในการจัดการชั้นเรียน เช่น ในกรณีที่ครูผู้สอน สอนมากกว่า 1 ห้องเรียน ครูจะเตรียมมอบหมายงานและขั้นตอนการเรียนรู้จากรายการการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของนักเรียนในแต่ละชั้น อย่างไร ครูผู้สอนจะไปกำกับการเรียนในชั้นเรียนอย่างไร เมื่อไรให้นักเรียนจัดกลุ่ม และจัดหัวหน้ากลุ่มในการช่วยกำกับหรือไม่ อย่างไร หรือในกรณีที่ครูผู้สอนอยู่กำกับชั้นเรียนได้ตลอดคาบเรียน ก็ต้องเตรียมพร้อมในการกล่าวกับนักเรียนหรือ จัดกิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้จากรายการการสอนทางไกล และการเตรียมในขั้นสรุปบทเรียน เป็นต้น

2.4 การเตรียมสื่อและกิจกรรมเสริม ได้แก่ การพิจารณาว่าตามแผนการเรียนในคู่มือการจัดการศึกษาทางไกลแจ้งให้เตรียมสื่อประกอบกิจกรรมอะไรบ้าง ต้องจัดทำสำเนาใบงาน และใบความรู้ให้เพียงพอแก่นักเรียนและวิเคราะห์กิจกรรมเสริมที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นของวิทยาลัย รวมถึงกิจกรรมฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดทักษะแก่นักเรียนได้ครบถ้วนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ให้มากที่สุด

2.3 เมื่อถึงกำหนดการออกอากาศของรายการการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมที่จัดให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายเข้าเรียนอย่างไร ความพร้อมจากการเตรียมตัวล่วงหน้าจะเป็นตัวชี้วัดสำคัญในการนำมาซึ่งสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในตัวผู้เรียนที่กำหนดไว้ในแผนการเรียน การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน โดยครูผู้สอนกล่าวแทรกเสริมสาระ หรือกระตุ้นให้นักเรียนติดตามรายการการสอนทางไกลด้วยความเข้าใจ และทันการสอนในรายการรวมทั้งให้นักเรียนได้จดบันทึกด้วย

2.4 สิ่งที่ต้องกระทำอย่างยิ่ง คือ ครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรมเสริมแก่นักเรียนให้ทักษะอย่างเต็มที่ครบถ้วนตามจุดประสงค์ และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดให้เป็นอย่างดี

2.5 เมื่อกิจกรรมการเรียนและการฝึกปฏิบัติได้ดำเนินเสร็จสิ้นครบถ้วนแล้ว ต้องมีการวัดและประเมินผล เช่น มีการทดสอบย่อย เพื่อให้ทราบผลจากการเรียนในแต่ละครั้ง

จากรายงานการวิจัยของ มาโย,โฮมิก และแมคอาไม (อภิญญา นัยวิรัตน์, 2542: 20 อ้างอิงจาก Mayo; Hornik; & McAnamy (1976) ได้ศึกษาทัศนคติของครูปลายทางที่มีต่อรายการโทรทัศน์เพื่อการสอน พบว่า ครูปลายทางที่สอนโดยใช้โทรทัศน์เพื่อการสอนมีทัศนคติที่ดีและเห็นความสำคัญของรายการโทรทัศน์ และเชื่อว่าสื่อนี้จะช่วยครูและนักเรียนได้มาก แต่ปัญหาที่พบคือ วิทยาลัยมีงบประมาณน้อยและสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ไม่ส่งเสริมการเรียนการสอน การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจะประสบความสำเร็จได้นั้นส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับความร่วมมือและความพยายามของครูปลายทางว่าควรปฏิบัติอย่างไรให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เช่นบทเรียนโทรทัศน์ธรรมดาอาจเป็นประโยชน์ให้กับนักเรียนได้ดี ในขณะที่บทเรียนโทรทัศน์ที่ดี อาจจะไม่เป็นประโยชน์ ถ้าทั้งครูปลายทางและรายการโทรทัศน์ไม่สัมพันธ์กันในการเสนอการเรียนการสอน นอกจากนี้ Wittich; & Schuller (1966) ยังพบว่าโทรทัศน์เพื่อการศึกษาที่ประสบผลสำเร็จนั้น ขึ้นอยู่กับการวางแผน การผลิต การใช้สื่อโสตทัศน และระบบของห้องเรียนที่ดีด้วย ครูปลายทางจึงเป็นกุญแจสำคัญที่ส่งผลให้การใช้โทรทัศน์เพื่อการสอนเกิดประโยชน์ โดยครูผู้สอนปลายทางเป็นบุคคลที่สามารถแนะนำ แปลความหมาย ประสานงาน ใช้สื่อต่างๆ ให้เป็นประโยชน์ เป็นที่ปรึกษาแก่นักเรียน และจัดวางแผนการทำงานล่วงหน้า เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

นอกจากนี้ อภิญญา นัยวิรัตน์ (2542: 21) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของครูปลายทาง มีดังต่อไปนี้

1. การเตรียมการสำหรับการเรียนด้วยโทรทัศน์ ของครูผู้สอน
 - 1.1 จัดตารางสอนให้ตรงกับตารางการสอนออกอากาศของสถานศึกษาดังทาง
 - 1.2 ครูต้องเตรียมอุปกรณ์การสอนตามแผนการสอนออกอากาศให้พร้อม
 - 1.3 ครูต้องสามารถปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับท้องถิ่นได้
 - 1.4 ครูต้องศึกษาเนื้อหาอย่างละเอียด รวมทั้งศึกษารายละเอียดคำแนะนำ และคำแนะนำการใช้อุปกรณ์อื่นๆ รวมทั้งวางแผนการจัดระบบการเรียนการสอน
 - 1.5 ครูต้องศึกษาพื้นฐานความรู้นักเรียน เพื่อจะได้กำหนดการสอนให้เหมาะสมกับความต้องการ ความสนใจ และความจำกัดของกลุ่มผู้เรียนเมื่อได้ทำการวางแผนแล้วครูก็สามารถใช้โทรทัศน์ในการสอนได้ แผนการสอนที่วางไว้ต้องปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์และตามการพัฒนาใหม่ๆ
2. การสร้างความพร้อมให้กับนักเรียนเพื่อให้เกิดความรู้
 - 2.1 ก่อนการสอนออกอากาศ ครูต้องสร้างความสนใจแก่นักเรียน และตรวจดูความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์สื่อการสอนต่างๆ
 - 2.2 ครูต้องตรวจสอบความพร้อมของนักเรียน เช่น บอกความหมายของคำใหม่ๆ ที่นักเรียนอาจจะไม่เข้าใจ
3. ด้านอาคารสถานที่
 - 3.1 อุปกรณ์โทรทัศน์ ควรคำนึงความเหมาะสมของขนาด ความสูงต่ำของ

จอโทรทัศน์ ระบบเทคนิคสัญญาณดาวเทียม คุณภาพของภาพที่ปรากฏ ระบบเสียง เป็นต้น

3.2 แสงภายในห้องเรียน ความสว่างภายในห้องเรียนที่เหมาะสม และการป้องกันแสงสะท้อนภายในห้องเรียน

3.3 การจัดที่นั่งขึ้นอยู่กับขนาดของจอและจำนวนนักเรียน

3.4 การป้องกันเสียงสะท้อนในห้องเรียน

3.5 อุปกรณ์อื่นๆ ครูต้องมีสื่อการสอนอื่นๆ ประกอบในการย้ำและอธิบายบทเรียนจากโทรทัศน์ เช่น หนังสือ แผนการสอน ตารางการสอน กระดาน เป็นต้น

4. การใช้บทเรียนทางโทรทัศน์การสอน

4.1 การมีปฏิสัมพันธ์ของครูผู้สอนปลายทาง

4.2 การจัดกิจกรรมให้นักเรียน

5. การเตรียมการในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล

ดังนั้นครูปลายทาง คือผู้อยู่ในกระบวนการของการอธิบาย เพิ่มเติม เสริม และปรับปรุง ซึ่งขึ้นอยู่กับความแตกต่าง ประสบการณ์เดิม ความสนใจ และความพร้อมในการเรียนของผู้เรียนซึ่งปัญหาในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ระหว่างการเรียนรู้ในชั้นเรียนปกติ กับการเรียนด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียมไม่ได้แตกต่างกันมากนัก โดยครูต้องให้ความช่วยเหลือให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้เร็วขึ้น นั่นคือครูผู้สอนปลายทางจะมีภาระหนักขึ้นกว่าเดิม

3. บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบของหน่วยงานที่ดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

หน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มีหลายหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สถานศึกษา ต่างต้องทำหน้าที่ของตัวเองให้มีประสิทธิภาพ และมีการประสานงาน เพื่อความสำเร็จของการดำเนินงาน ดังนั้นแต่ละหน่วยงานควรมีบทบาทดังต่อไปนี้

1. บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
(ขวัญแก้ว วัชโรทัย, 2548: 14)

1.1 พัฒนาแผนการวิจัย ทดลอง ระบบและรูปแบบการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม รูปแบบการเรียนการสอนสำหรับการศึกษานอกระบบโรงเรียน การศึกษาในระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย

1.2 พัฒนาผังรายการและตารางออกอากาศ รายการโทรทัศน์ ที่จะใช้บูรณาการกับสื่อเอกสาร ตำราเรียนและรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

1.3 สรรหาและผลิตรายการโทรทัศน์อย่างหลากหลายและน่าสนใจ

1.4 อำนวยการทางเทคนิค และพัฒนาระบบการออกอากาศ รายการวิทยุโทรทัศน์ ระบบการติดตั้งและการบำรุงรักษาอุปกรณ์ชุดรับสัญญาณดาวเทียม

1.5 จัดการและดำเนินการเกี่ยวกับการออกอากาศรายการโทรทัศน์การศึกษา

ทางไกลผ่านดาวเทียม

1.6 ประสานงานการอบรมบุคลากร ด้านการผลิตรายการภายใต้การสนับสนุนของหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ

1.7 ประสานงานกับ สอศ. สพฐ. และหน่วยงานต่างๆ ทั้งในภาครัฐ และภาคเอกชน

1.8 พัฒนาระบบการจัดการด้านรายการ การประชาสัมพันธ์และจัดทำระบบทำเนียบสมาชิกที่ร่วมโครงการ

1.9. พัฒนาแผนและสื่อการอบรมสำหรับผู้บริหาร ครู/อาจารย์/และบุคลากรของสถานศึกษา

1.10 พัฒนาระบบการติดตาม ประเมินผล สำรวจความต้องการ และคุณภาพของสื่อการสอนให้มีคุณภาพมากขึ้น

2. บทบาทหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) (สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. 2548: 3) มีดังต่อไปนี้

2.1 สนับสนุนและจัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษาได้มาซึ่งเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2.2 ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ในการใช้และผลิตสื่อจากเทคโนโลยี

2.4 จัดทำและพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการ

2.5 ร่วมมือและประสานงานการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

2.6 ติดตามและช่วยเหลือสถานศึกษาให้สามารถดำเนินงานด้านเทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพ การใช้เทคโนโลยีนั้น จะเน้นให้มีการใช้เทคโนโลยีทุกรูปแบบ ที่สำคัญคือเทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคโนโลยีรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

2. ความสำเร็จของการดำเนินการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

การศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จของการดำเนินงานในองค์กร มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้แนวคิดไว้ดังนี้

ยอร์ค (Yorke. 1987: 3-20) ได้กล่าวว่า วิธีการพิจารณาความสำเร็จขององค์กรพิจารณาได้ 2 ลักษณะ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของนโยบายที่เป็นทางการ ความสำเร็จในเป้าหมายขององค์กร การได้มาซึ่งทรัพยากรจากสภาพแวดล้อม การให้ความเป็นธรรมแก่สังคม

2. การปฏิบัติงานภายในองค์กร วัดได้จาก กระบวนการดำเนินการ ความพึงพอใจ

ในการดำเนินงาน สมาชิกในองค์การมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนและประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้อง
ฮอย และ มิสเกล (Hoy; & Miskel. 1991: 384-397) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการวัด
ประสิทธิผลหรือความสำเร็จของการดำเนินขององค์การวัดจากองค์การได้แก้ปัญหาพื้นฐาน 4
ประการ

1. การปรับตัว (Adaptation) หมายถึง การที่องค์การจะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับ
สิ่งแวดล้อมภายนอก โดยการปรับเปลี่ยนการดำเนินงานภายในองค์การให้สนองตอบต่อสภาพการ
ใหม่ ๆ ที่มีผลกระทบต่อองค์การ ตัวบ่งชี้ที่วัดได้แก่

- 1.1 ความสามารถในการปรับเปลี่ยน (Adaptability)
- 1.2 นวัตกรรม (Innovation)
- 1.3 ความเจริญเติบโต (Growth)
- 1.4 การพัฒนา (Development)

2. การบรรลุเป้าหมาย (goal attainment) หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์ของ
องค์การ การจัดหา และการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในองค์การเพื่อให้การดำเนินงานขององค์การบรรลุ
วัตถุประสงค์ ตัวบ่งชี้ที่วัดได้แก่

- 2.1 ผลสัมฤทธิ์ (Achievement)
- 2.2 คุณภาพ (Quality)
- 2.3 การแสวงหาทรัพยากร (Resource Acquisition)
- 2.4 ประสิทธิภาพ (Efficiency)

3. การบูรณาการ (Integration) หมายถึง การประสานสัมพันธ์ของสมาชิกภายใน
องค์การ เพื่อการรวมพลังให้มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการปฏิบัติการกิจขององค์การตัวบ่งชี้
ที่วัด ได้แก่

- 3.1 ความพอใจ (Satisfaction)
- 3.2 บรรยากาศ (Climate)
- 3.3 การสื่อความหมาย (Communication)
- 3.4 ความขัดแย้ง (Conflict)

4. การดำรงค่านิยมขององค์การ (Latency) หมายถึง รูปแบบวัฒนธรรมองค์การและ
แรงจูงใจให้คงอยู่ในองค์การ ตัวบ่งชี้ที่ใช้วัด ได้แก่

- 4.1 ความภักดี (Loyalty)
- 4.2 ความสนใจของคนส่วนใหญ่ (Central Life Interest)
- 4.3 แรงจูงใจ (Motivation)
- 4.4 เอกลักษณ์ (Identity)

ขวัญแก้ว วัชโรทัย (2548: 14) ได้กล่าวถึงความสำเร็จของการดำเนินการทางการศึกษา
ทางไกลผ่านดาวเทียม ผลจากการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ดี และจากการประเมินผลแบบสอบถามของนักเรียนปรากฏว่า

นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจเนื่องจากการเรียนรู้มีสื่อการสอนที่หลากหลายเข้าใจง่าย ผลที่เกิดขึ้นกับครู ทำให้ครูมีเวลาจัดการเรียนการสอนจัดทำโครงการสอน พัฒนาดนเองไปสู่ครูต้นแบบ ผลที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน สามารถแก้ปัญหาขาดแคลนครูในบางรายวิชา และเป็นแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน เป็นการเพิ่มโอกาสทางการเรียนในกับนักเรียน

จากการศึกษาหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จของการดำเนินในองค์กร พบว่า ความสำเร็จของการดำเนินงานในองค์กรสามารถประเมินผลได้จาก การปรับตัวขององค์กร การบรรลุตามวัตถุประสงค์ การดำรงค่านิยมขององค์กร ผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงาน ความพึงพอใจ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยได้แบ่งออกเป็น 2 ด้านดังนี้ ด้านการบรรลุตามวัตถุประสงค์ และด้านการจัดการเรียนการสอน

2.1 ด้านการบรรลุตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของโครงการมีดังต่อไปนี้ (กรมสามัญศึกษา. 2540: 1)

1. เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนในส่วนภูมิภาค ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ ข่าวสาร ที่ทันสมัย และมาตรฐานเดียวกัน

การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นห่างไกลได้มีโอกาสแสวงหาความรู้ ได้เรียนรู้จากสื่อที่ทันสมัย และได้มาตรฐาน เพื่อนำไปประกอบอาชีพและการเลี้ยงชีพให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและพัฒนาหน้าที่การงานของตน โดยมุ่งสร้างสภาพแวดล้อมทางการ เรียนการสอนให้ใกล้เคียงกับการเรียนการสอนให้ห้องเรียนให้มากที่สุด พื้นฐานการเพิ่มโอกาสนั้นสถานศึกษา จำเป็นต้องพัฒนาระบบการเรียนการสอนด้วยระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมที่กำหนดขั้นตอนและวิธีการที่เอื้อให้นักเรียนได้โดยไม่จำกัดเวลา สถานที่ วัย และอุปสรรคในด้านอื่นๆ และเอื้อต่อการเปิดและขยายโอกาสถึงกลุ่มเป้าหมายหลากหลายกลุ่มที่สุดเท่าที่จะทำได้ การจัดหลักสูตรที่ครอบคลุมมวลประสบการณ์ หลักสูตรการศึกษาทางไกลเป็นหลักสูตรที่เปิดกว้างให้ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาหาความรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ โดยบรรจุสาระทั้งด้านความรู้ เจตคติ และทักษะความชำนาญ การจัดการเรียนการสอนทางไกลจำเป็นต้องเอื้อต่อการถ่ายทอดเนื้อหาสาระและประสบการณ์ เพื่อให้สามารถถ่ายทอดเนื้อหาสาระหลักสูตรได้ตรงตามเป้าหมายมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรที่เน้นความรู้ เช่น วิชาสามัญ หลักสูตรที่เน้นการปฏิบัติการ เช่น วิชาช่าง หรือวิชาชีพ โครงการการศึกษาทางไกลช่วยให้นักเรียนทุกวิทยาลัยได้เรียนบทเรียนเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นวิทยาลัยขนาดใหญ่ หรือขนาดเล็ก ทำให้มีมาตรฐานการเรียนเท่าเทียมกัน

การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มุ่งผลด้านขยายโอกาสในเชิงปริมาณ มีผลให้สถาน ศึกษาต่าง ๆ ที่จัดการศึกษาในระบบชั้นเรียน มีโอกาสขยายการดำเนินงานได้ในวงกว้างมากขึ้น สามารถเข้าถึงนักเรียน รวมทั้งประชาชนผู้สนใจใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมในจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ในด้านคุณภาพนั้น การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ก็ได้มีส่วนช่วยทำให้นักเรียนในชนบทที่ห่างไกล มีโอกาสได้รับความรู้ และศึกษาเล่าเรียนเท่าเทียมกับนักเรียนในเมือง รวมทั้ง

ยังส่งเสริมการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอีกด้วย จากผลการศึกษาทดลอง โครงการ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในระยะ 5 ปี พบว่า สถานศึกษารับชมรายการ 15,590 แห่ง มีรายการโทรทัศน์เสริมความรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา 1,387 รายการ รายการเพื่อการศึกษาตามอัธยาศัย สำหรับประชาชนทั่วไปเฉลี่ย 3,000-4,000 รายการ มีนักเรียนชมรายการ การเรียนการสอนในระบบโรงเรียน 9.8 ล้านคน และประชาชนทั่วไป 2.7 ล้านคน (ฉลองศรี. 2543: 6)

จากสถิติของศูนย์สารสนเทศ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในปีการศึกษา 2545 นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนทั้งสิ้น 742,341 คน มีนักเรียนที่ไม่สามารถศึกษาต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวนทั้งสิ้น 101,636 คน คิดเป็นร้อยละ 13.67 ซึ่งในจำนวนนี้เป็นเด็กด้อยโอกาสในลักษณะต่างๆ ซึ่งไม่สามารถเรียนต่อได้เพราะความยากจน ด้วยเหตุนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ร่วมกับมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จัดทำโครงการวิจัยการศึกษาทางเลือก รูปแบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาชายแดนไทย- มาเลเซีย ซึ่งถือว่าเป็นการศึกษาแนวใหม่ ที่เพิ่มโอกาสทางการศึกษาได้อย่างดี (นายขวัญแก้ว วัชโรทัย. 2547:18)

ผลจากการนำเทคโนโลยีทางไกลผ่านดาวเทียม มาใช้กับการเรียนการสอน (ชโลม มานวกุล. 2541: 10) ดังต่อไปนี้

1. ผู้เรียนในระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมีคุณภาพและมาตรฐานระดับเดียวกันกับศูนย์กลางการเรียนรู้ ครู-อาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญโดยตรง
2. ผู้เรียนได้ศึกษาจากสื่อการเรียนที่ผลิตโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ทั้งบูรณาการระหว่างรายการโทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ ผู้สอนเป็นกระบวนการเรียนที่เน้นการปฏิบัติ มีใช้การท่องจำ
3. ผู้สอนมีโอกาสดพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อเสริมศักยภาพให้เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมากขึ้น
4. สถานศึกษาได้รับการพัฒนาให้เป็ศูนย์กลางการเรียนรู้ของประชาชนในชุมชนได้อย่างกว้างขวาง
5. ได้รับการสนับสนุนด้านวัสดุ ครุภัณฑ์และสถานที่

การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นการศึกษาเพื่อให้บริการการศึกษาเพื่อการยกระดับความรู้และการศึกษาต่อเนื่องในหลักสูตรเพื่อส่งเสริมการมีรายได้ ความสนใจส่วนบุคคล การพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมถึงการให้การศึกษาเพื่อตอบสนองการพัฒนาบุคคลและเพื่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต จึงเป็นการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชน รวมทั้งสามารถเป็นการศึกษาทางเลือกสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่ไม่สะดวก ที่จะรับบริการทางการศึกษาที่จัดบริการในรูปแบบชั้นเรียน (เชาวลิต ดนันทชัย. 2546: 36)

โครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ได้ขยายเวลารับชมรายการ จาก 08.00 - 16.00 น เป็น ออกอากาศตลอด 24 ชม. เพื่อให้ผู้ที่ไม่ได้ชมรายการสามารถติดตามชมรายการ

ได้อีกครั้ง นอกจากนี้ยังได้มีการผลิตสื่อที่ได้จากการสอนนอกอากาศ ในระบบ E-Learning ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษาได้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา (ขวัญแก้ว วัชรโรทัย. 2547: 20)

จากการที่โครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สนับสนุนโรงเรียนให้สามารถรับสัญญาณการสอน และมีการขยายเวลาการรับชมรายการสอนเป็น 24 ชั่วโมง ซึ่งจะทำให้มีนักเรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น

2. เพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนครู ของหน่วยงานที่จัดการศึกษาในระบบโรงเรียน

การเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นการลดปัญหาการขาดแคลนครูบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการสถานบันการศึกษา ศูนย์ฝึกวิชาชีพ สถานประกอบการทางอุตสาหกรรม ในชนบทห่างไกล โดยผู้เชี่ยวชาญ หรืออาจารย์ผู้สอนสามารถทำการเรียนการสอนจากส่วนกลางไปยังนักเรียน หรือผู้เข้ารับการศึกษาจากปลายทางเสมือนอยู่ห้องเรียนเดียวกัน และสามารถโต้ตอบซึ่งกันและกันได้ทันที

ปัญหาการขาดแคลนครู หรือครูไม่เพียงพอ หรือขาดครูเฉพาะสาขา เช่น วิชาคณิตศาสตร์ โดยเฉพาะในชนบทห่างไกล หรือวิทยาลัยการอาชีพที่ก่อตั้งขึ้นใหม่มีครูประจำเพียง 2-3 คน วิทยาลัยต่างๆ จึงจำเป็นต้องมีการจ้างครูพิเศษช่วยสอน จากการรายงานสถิติข้อมูลสารสนเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2545 มีวิทยาลัยการอาชีวศึกษาที่ก่อตั้งใหม่ จำนวน 70 วิทยาลัย ทำให้มีการจ้างครูพิเศษจำนวนมากเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน ครูผู้สอนมีจำนวนชั่วโมงการสอนโดยเฉลี่ย 30 คาบต่อสัปดาห์ ประกอบทั้งมีภาระงานพิเศษที่วิทยาลัยมอบหมายเพิ่มเติมด้วย ซึ่งส่งผลทำให้ครูไม่มีเวลาในการผลิตสื่อการสอน

การประเมินโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ระยะทดลอง 5 ปี พ.ศ. 2537-2542 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ก่อให้เกิดผลดีในด้านการยกระดับคุณภาพการศึกษา ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านพฤติกรรมการสอนของครู และการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนนักศึกษา และจุดเด่นของโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นว่าเด่นในเรื่องการสนับสนุนครูในการจัดการเรียนการสอนโดยเฉพาะในโรงเรียน ที่ขาดแคลนครู หรือการสอนในเนื้อหาที่เป็นนามธรรม หรือเนื้อหาที่จำเป็นต้องใช้ผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญ (สมคิด พรหมจักษ์ และคนอื่นๆ. 2543: 40-41)

สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จึงได้ร่วมมือกับมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในการสอนนอกอากาศทางไกลผ่านดาวเทียมในรายวิชาสามัญและวิชาชีพ โดยวิทยาลัยการอาชีวศึกษาทั้งปวงเป็นศูนย์ในการถ่ายทอดรายการสอนนอกอากาศ ซึ่งเป็นสื่อการสอนที่วิทยาลัยสามารถนำไปใช้เป็นสื่อในการสอนและสามารถแก้ปัญหาการขาดครูผู้สอนได้ (สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. 2548: 4).

3. เพื่อสนับสนุนให้โรงเรียนในทุกสังกัด เกิดความคล่องตัวในการขยายโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนได้อย่างกว้างขวาง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 15 กำหนดให้การจัดการศึกษามีสามรูปแบบ คือการศึกษาในระบบ การศึกษา

นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และให้ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนที่สะสมได้มาเทียบโอนระหว่างรูปแบบเดียวกัน หรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งการเรียนนอกระบบและอัธยาศัยจากการฝึกอาชีพ ประสบการณ์ชีวิต หรือจากประสบการณ์การทำงาน ประกอบกับปัจจุบันโลกไร้พรมแดนเป็นยุคข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยี สภาพของสังคมและเศรษฐกิจที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็วทำให้ประชาชน นักเรียน มีโอกาสหาความรู้ได้หลายวิธี มีแหล่งให้ศึกษาหาความรู้ มีอุปกรณ์ช่วยในการศึกษาหลากหลาย มีสื่อการเรียนที่ทันสมัย ซึ่งผู้เรียนสามารถนำความรู้มาสอบเทียบโอนความรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะตนเองได้ วุฒิ ปวช. หรือ ปวส. นอกจากการจัดการศึกษาระบบเทียบโอนแล้วยังสามารถนำสื่อการสอนระบบทางไกลผ่านดาวเทียมไปใช้กับสถานศึกษาที่เป็นสาขาย่อยได้อีกด้วย (สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. 2548: 2)

นโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 8 ได้กำหนดให้สถานศึกษาภาคบังคับ จาก 9 ปี เป็น 12 ปี ทำให้ปริมาณเด็กเข้าสู่สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ (จาก 288,330 คน ในปี 2536 เป็นประมาณ 484,922 คน ในปี 2540) แต่สถาบันอุดมศึกษาสามารถรองรับได้เพียง 59,105 คน และสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ ตั้งอยู่ในเมือง ซึ่งปัญหาดังกล่าวทำให้สถานศึกษาได้ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนใหม่ โดยใช้เทคโนโลยีการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมมาสนับสนุนการสอนเป็น 3 รูปแบบ การสอนในระบบโรงเรียน การสอนนอกระบบโรงเรียน และการสอนตามอัธยาศัย (สุจิตรา บุญอยู่. 2541: 2)

ปัจจุบันการศึกษาทางไกล ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ด้วยเหตุผลที่สำคัญหลายประการ ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน . 2538: 17-18)

1. การศึกษาทางไกลให้โอกาสแก่ผู้พลาดโอกาสทางการศึกษา เพราะหลักการของการจัดการศึกษาทางไกล ให้อิสระแก่ผู้เรียนในการเลือกเรียนได้ตามโอกาสทางการศึกษา ไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใดก็ตาม สามารถเข้ารับการศึกษาระยะทางไกลได้

2. การศึกษาทางไกลเป็นการให้การศึกษาที่ถึงตัวผู้เรียนได้อย่างสะดวก เพราะการศึกษาทางไกลใช้สื่อที่อยู่ในสังคมทุกชนิด เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้สื่อที่มีอยู่รอบตัวในชีวิตประจำวันเป็นสื่อสำหรับการเรียนรู้ โดยเฉพาะสิ่งพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ การเรียนจากการศึกษาทางไกล จึงมีความยืดหยุ่นและคล่องตัวสำหรับผู้เรียน ไม่ต้องกังวลเรื่องค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปเรียน นอกจากนี้ผู้เรียนยังสามารถในขณะทำงานได้ด้วยจึงไม่ต้องเป็นภาระที่จะเดินทางไปศึกษาเล่าเรียนนอกเหนือจากทำงานปกติ

3. การศึกษาทางไกล เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนากำลังคน โดยเฉพาะในการศึกษาที่เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ ในลักษณะของการศึกษาก่อนประจำการ (Pre-service Training) ซึ่งสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว ให้แก่กลุ่มเป้าหมายจำนวนมาก นอกจากนี้การศึกษาทางไกล ยังสามารถจัดให้การศึกษาในระหว่างประจำการ (In-service Training) ให้กับกำลังคนในวัยแรงงานในลักษณะของการศึกษาต่อเนื่องได้อีกประการหนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ และวิทยาการใหม่ๆที่จะเป็นประโยชน์ในการประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบ

ทางอ้อม ให้แก่ผู้สนใจทั่วไปที่รับชมรับฟังรายการของการศึกษาทางไกล ได้รับการศึกษาตามอัธยาศัยไปด้วย

4. การศึกษาทางไกล สามารถตอบสนองความต้องการทางการศึกษาได้มากกว่าการศึกษาในระบบโรงเรียน เพราะการศึกษาทางไกลไม่จำกัดชั้นเรียน ไม่มีสถานศึกษาแน่นอน ผู้เรียนสามารถรับสื่อได้มากเท่าใดก็สามารถเรียนเท่านั้น ในขณะที่การศึกษาในระบบโรงเรียนจำเป็นต้องจำกัดจำนวนของผู้เรียน ในขณะที่ความต้องการทางการศึกษามีสูงมาก การศึกษาทางไกลสามารถกระจายให้บริการแก่กลุ่มเป้าหมายได้อย่างกว้างขวาง

5. การศึกษาทางไกลสอดคล้องกับหลักการของการศึกษาดลอดชีวิต เพราะหลักการของการศึกษาดลอดชีวิต ถือว่าการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตมนุษย์ มนุษย์จึงควรจะได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย การศึกษานับเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้บุคคลปรับตัวเข้ากับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม สามารถดำรงตนได้อย่างมีความสุข การศึกษาทางไกลสามารถจัดบริการให้การศึกษาในระบบที่ต่อเนื่องกันไปได้อย่างเหมาะสมกับทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อทางโทรทัศน์เข้ามามีบทบาทในสังคมสูงขึ้น การศึกษาทางไกลย่อมสามารถให้ประโยชน์ได้อย่างทั่วถึงแก่ทุกกลุ่มเป้าหมาย

การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสถานศึกษา หรือผู้ที่สนใจสามารถเปิดรับสัญญาณได้ตลอดเวลา โดยถ่ายทอดระบบ Ku band ถ้าหากไม่เครื่องรับสัญญาณ ก็สามารถติดตามรายการได้ทางอินเทอร์เน็ตที่ เว็บเพจของมูลนิธิฯ คือ www.dlf.ac.th ซึ่งมีเนื้อหาวิชาที่ต้องการเรียนกว่า 7,000 เรื่อง (ขวัญแก้ว วัชโรทัย. 2547: 5)

โครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมได้สนับสนุน ให้โรงเรียนได้มีความสะดวกในการจัดการศึกษา และมีสื่อการสอนอย่างเพียงพอที่โรงเรียนจะนำไปใช้ได้ อีกทั้งยังสนับสนุนการศึกษาทุกรูปแบบ

4. เพื่อเป็นแนวทางในการประชาสัมพันธ์ เสนอข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาการชี้แจงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ได้นำระบบสื่อสารสองทาง (TV Conference) มาใช้ในการประชุมและการอบรม เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการสื่อสาร มูลนิธิฯ ได้จัดอบรมการจัดการศึกษาและเทคโนโลยีการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมทั้งในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา สำหรับโรงเรียนกว่า 3,140 แห่ง ในปี 2543-2544 และในปี 2544- 2545 ได้ร่วมมือกับ สสวท (สมาคมส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) จัดอบรมระบบสื่อสารสองทางให้กับครูสอนวิทยาศาสตร์ทั่วประเทศ (ขวัญแก้ว วัชโรทัย. 2547: 10)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ร่วมกับมูลนิธิฯ จัดอบรมระบบการสื่อสารสองทาง(TV Conference) เรื่องการ เตรียมบทเรียน และการเขียนบทโทรทัศน์ ในวันที่ 14 มกราคม 2547 โดยมีวิทยาลัยอาชีวศึกษาทั่วประเทศรับชมรายการ (ขวัญแก้ว วัชโรทัย. 2547: 11)

การสื่อสารในระบบ TV Conference เป็นการสื่อสารที่สะดวกและรวดเร็ว สามารถใช้ในการอบรม หรือการประชุมชี้แจงในหัวข้อต่างโดยที่ผู้ร่วมประชุมไม่ต้องเสียเวลาเดินทางเข้ามามีประชุมที่ส่วนกลาง

กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยมี วัตถุประสงค์ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2538: 21-22)

1. เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงในคุณภาพและมาตรฐานเดียวกัน
2. เพื่อให้ประชาชนมีโอกาสเลือกรับการศึกษาที่เหมาะสมกับความสามารถในการเรียนของตนเองได้อย่างอิสระ
3. เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาที่เหมาะสมและมีประโยชน์ต่อประชาชนกลุ่มเป้าหมายประชาชนทั่วไป กลุ่มเป้าหมายในระบบโรงเรียนและกลุ่มเป้าหมายนอกระบบโรงเรียน
4. เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาทางไกลของประเทศไทยให้เหมาะสมกับการพัฒนาการสื่อสารของประเทศในปัจจุบัน

2.2. ด้านการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนของนักเรียนโดยตรง ในการวิจัยครั้งนี้การจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย การวางแผน การจัดเตรียมบุคลากร การจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งสนับสนุนทางการเรียน การจัดการเรียนการสอน และด้านครูผู้สอน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.2.1 การวางแผนงาน

การวางแผนงาน เป็นกระบวนการกำหนดทางเลือกโดยการอาศัยจากรายละเอียดข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อตัดสินใจเลือกแนวทางที่ดีที่สุดที่จะดำเนินการกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยอาศัยหลักการทางสมมุติฐานหรือคาดคะเนโดยอาศัยหลักเหตุผลในด้านการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เหมาะสมและคุ้มค่าที่สุด โดยดำเนินงานตามขั้นตอนอย่างมีระบบเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ (อภิญา นัยวิรัตน์. 2542: 45)

การวางแผนเป็นกระบวนการแรกในกระบวนการบริหารที่มีความสำคัญมากการวางแผนที่ดีนั้นจะช่วยอำนวยความสะดวกให้เกิดแก่งอ้งการเป็นอย่างมาก ความสำคัญของการวางแผนเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งของการบริหารที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เป็นงานสำคัญยิ่งกระบวนการบริหารที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เป็นงานสำคัญยิ่งกระบวนการบริหาร และการจัดการหน่วยงานรายละเอียดที่แสดงไว้ในแผนจะเป็นเค้าโครงของสิ่งที่คาดหวังว่าจะต้องปฏิบัติจัดทำในอนาคต ช่วยให้การปฏิบัติงานลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งการวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการเป็นการวางแผนงานเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้และพัฒนาหลักสูตร การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน มีรายละเอียดดังนี้ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2535: 16)

1. แผนปฏิบัติงานวิชาการ ได้แก่ การประชุมเกี่ยวกับหลักสูตร การจัดปฏิทิน การศึกษา ความรับผิดชอบงานตามหน้าที่ การจัดขั้นตอนและเวลาในการทำงาน
2. โครงการสอน เป็นการจัตรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาที่สอนตามหลักสูตร
3. บันทึกการสอนเป็นการแสดงรายละเอียดของการกำหนดเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละคาบเวลาของแต่ละวันหรือสัปดาห์ โดยวางแผนล่วงหน้าและยึดโครงการสอนเป็นหลัก

ธงชัย สันติวงศ์ (2528 : 164) กล่าวว่า ในการด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมนั้น โรงเรียนปลายด้ามขวานดำเนินงานตามหลักขั้นตอน 5 ขั้นตอน คือ ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น วางแผนดำเนินงาน ดำเนินงานตามโครงการ ติดตามการดำเนินงาน ประเมินโครงการ และเขียนรายงานการเผยแพร่ ซึ่งขั้นตอนทั้ง 5 ขั้นตอนนี้ สอดคล้องกับการวางแผนงานโดยทั่วไปและเป็นการวางแผนอย่างเป็นกระบวนการซึ่งจะช่วยให้บุคคลหรือองค์การทำการตัดสินใจล่วงหน้าเกี่ยวกับงานบางอย่างที่จะทำให้ในอนาคตการวางแผนจึงมีความจำเป็นและสำคัญ

สนานจิตร์ สุขนทรทรัพย์ (2542: 35) กล่าวถึง ความสำคัญของการวางแผนไว้ดังนี้

1. การวางแผนช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด
 2. การวางแผนช่วยให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ เนื่องจากมีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการทำงานอย่างแน่นอน
 3. การวางแผนช่วยลดการขัดแย้งในองค์การหรือหน่วยงาน เนื่องจากมีการกำหนดขั้นตอนการทำงานตามบทบาทหน้าที่
 4. การวางแผนช่วยให้ผู้บริหารสามารถคาดคะเนล่วงหน้าถึงปัญหาและอุปสรรคสามารถปรับใช้สถานการณ์ทั้งดีและเลวให้เกิดประโยชน์
 5. ช่วยให้สามารถควบคุมงานได้อย่างมีระบบและไม่ก่อให้เกิดผลในทางลบ
 6. ช่วยให้การพัฒนาหรือแก้ปัญหาขององค์การอย่างทันเหตุการณ์ เนื่องจากได้มีการวิเคราะห์ปัญหาอย่างมีระบบ
 7. ช่วยให้มีการพัฒนาทุกด้านทุกระดับสอดคล้องกันเป็นการลดความซ้ำซ้อนในการใช้ทรัพยากร
 8. ช่วยในการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานที่มีกิจกรรมเหมือนหรือคล้ายคลึงกันเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน
 9. ช่วยให้องค์การหรือหน่วยงานสามารถกำหนดอนาคตของตนเองได้
- การวางแผนเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพประหยัดได้ประโยชน์สูงสุดจากทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด และช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจอย่างเหมาะสม เมื่อมีการจัดการระบบการศึกษาที่ดีย่อมส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างดี

2.2.2 การจัดเตรียมบุคลากร

ความพร้อมของบุคลากรมีผลต่อสถานศึกษาและเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบริหารงานทุกองค์กร ประสิทธิภาพและความสำเร็จของการดำเนินงานของสถานศึกษาย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงานย่อมจะเพิ่มขึ้นจากการที่สถานศึกษาให้โอกาสแก่เขาที่จะพัฒนาความสามารถที่มีอยู่ในตัวของเขาเอง (พนัส หันนาคินทร์. 2529: 39)

การจัดองค์การ เป็นงานที่ต่อเนื่องโดยทำการพัฒนาโครงสร้างองค์การเพื่อให้เป็นโครงสร้างของกลุ่มตำแหน่งงานที่จะรองรับทำงานตามภารกิจต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ตามแผน จึงสามารถกำหนดเป็นหลักการเบื้องต้นได้ว่า โครงสร้างองค์การที่จัดขึ้นจะต้องไม่มีขนาดใหญ่หรือเล็กกว่าแผนงาน นอกจากนี้หลักที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ก็คือ นอกจากมีการกำหนดตำแหน่งงานและโครงสร้างที่เหมาะสมแล้ว การจัดองค์การจึงต้องมุ่งให้เกิดการประสานการทำงานระหว่างกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดเวลาได้อีกด้วย โครงสร้างองค์การที่จัดขึ้น จึงต้องมีกลไกในการประสานในการทำงานของผู้ได้บัญชาทุกฝ่ายเข้ากันได้เป็นอย่างดี การก้าวก้าวหรือทำงานซ้ำซ้อนกัน และการขัดแย้งกันในการทำงานก็ยังไม่เกิดขึ้น (ชงชัย สันติวงศ์. 2528: 20)

นอกจากนี้ในการแต่งตั้งบุคคลรับตำแหน่งใด ๆ นั้นต้องยึดหลักความรู้ความสามารถของบุคคลรับตำแหน่งใดต้องการบุคคลที่มีความรู้ความสามารถด้านใด หน้าที่การจัดองค์การเป็นภาระที่ผู้บริหารจะต้องทำหน้าที่ในการวางแผนกำลังคนและทรัพยากรต่าง ๆ ภายในองค์การเพื่อป้องกันการสูญเสียจากการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดซึ่งหน้าที่การจัดองค์การจะมีผลต่อการออกแบบโครงสร้างขององค์การ คือ โครงสร้างองค์การจะต้องออกแบบให้ชัดเจนว่าใครทำหน้าที่อะไร ใครรับผิดชอบอะไร เพื่อจัดอุปสรรคในการปฏิบัติงาน (ศิริวรรณ เสรีรัตน์. 2539: 32)

การมอบหมายอำนาจหน้าที่ ผู้บริหารระดับสูงไม่สามารถที่จะปฏิบัติงานทุกงานให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายโดยลำพังได้จึงต้องมีการใช้สายการบังคับบัญชาในการกระจายอำนาจให้กับสมาชิกภายในองค์การโดยขึ้นกับความเหมาะสมกับงาน อำนาจหน้าที่จะอ้างถึงเหมาะสมกับงาน เพื่อองค์การประสบความสำเร็จอำนาจหน้าที่ที่มีการลดหลั่นลงมาจากสายการบังคับบัญชาดังนั้น ระดับตำแหน่งสูงก็จะมีอำนาจในขอบเขตที่กว้างกว่าตำแหน่งในระดับล่างและการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่เข้าเป็นสมาชิกโครงการการศึกษาทาวไกลผ่านดาวเทียมพบว่า โรงเรียนปลายทางมีการจัดตั้งคณะกรรมการการดำเนินงานของโรงเรียนปลายทาง และตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนในด้านการจัดบุคลากรนั้น มีความต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดประชุม สัมมนาผู้บริหาร ครู เพื่อความกระจ่างในบทบาทหน้าที่และสร้างความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอน (กรมสามัญศึกษา. 2540: 39-40)

2.2.3 การจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งสนับสนุนทางการเรียน

การจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งสนับสนุนทางการเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักเรียนจะทำให้ให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้ยังมีความสำคัญต่อทัศนคติ พฤติกรรมแรงจูงใจและประสบการณ์ในการเรียนรู้ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิตมีระเบียบขั้นตอนการเรียน มีทัศนคติที่ดี มีความต้องการที่จะศึกษาหาความรู้ใหม่โดยปราศจากการบังคับขู่เข็ญนักเรียนและครูสามารถสื่อสารและเปลี่ยนความคิดเห็นได้อย่างเสรีและกว้างขวาง มีความร่วมมือและสัมพันธ์ในทางที่อบอุ่น (ชาญชัย อาจินสมาจาร. 2537: 166)

การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อิทธิพลของห้องเรียนจึงมากพอที่ปลูกฝังลักษณะนิสัยของเด็กให้มีแบบต่าง ๆ กันออกไป

ห้องเรียนโดยทั่วไป ควรมีเนื้อที่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนโดยเนื้อที่เฉลี่ยประมาณ 1.5 ตารางเมตร ต่อนักเรียน 1 คน นอกจากนี้ควรจัดห้องเรียนให้ถูกสุขลักษณะทั้งเรื่องการถ่ายเทอากาศ แสงสว่าง และปราศจากสิ่งรบกวนต่าง ๆ ถ้าแสงสว่างไม่พอ ควรทำหน้าต่างเพิ่มเติม ติดไฟฟ้าหรือทาสีภายในให้สว่าง เป็นต้น การจัดห้องเรียนโดยทั่วไปควรยึดหลัก (สุเทพ เมฆ. 2531:14) ดังนี้

1. การจัดห้องเรียนควรยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้เหมาะแก่การเรียนการสอน
2. การจัดห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างความรู้ทุกด้าน มีอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม หรือหนังสืออ่านประกอบที่น่าสนใจไว้ตามมุมห้อง เพื่อให้นักเรียนจะได้ค้นคว้าทำกิจกรรม
3. จัดห้องเรียนให้มีสภาพแวดล้อมที่ดี สร้างบรรยากาศให้นักเรียนรู้สึก สะดวกสบายน่าเรียนไม่อึดอัด
4. ห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างลักษณะที่ดี เช่น สะอาดเป็นระเบียบเรียนร้อยเอกสาร ประกอบหลักสูตรมีอยู่หลายประเภท ซึ่งแต่ละประเภทก็มีความสำคัญต่อการเรียนการสอน โดยทั่วไป ได้จัดประเภทของเอกสารประกอบหลักสูตร ไว้ดังนี้
 - 1) หนังสือเรียนหรือแบบเรียน
 - 2) แบบฝึกหัด
 - 3) คู่มือการสอนหรือคู่มือครู
 - 4) หนังสืออ้างอิง
 - 5) หนังสืออ่านเพิ่มเติม
 - 6) หนังสือส่งเสริมการอ่าน
 - 7) หนังสืออ่านนอกเวลา

การจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งสนับสนุนทางการเรียน เพื่ออำนวยความสะดวกทั้งในด้านความสบาย และถูกสุขลักษณะในการจัดการเรียนการสอนแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสอนกลุ่มเล็ก

กลุ่มใหญ่ หรือการสอนเป็นรายบุคคล ก็ตาม โดยสามารถจัดห้องให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมและการใช้สื่อได้อย่างเหมาะสม (ศักดิ์ชัย ยอดมีกลิ่น. 2542 : 28) สรุปได้ว่า

1. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับรูปแบบการสอนแบบต่าง ๆ
2. ห้องเรียนควรยืดหยุ่นได้
3. ควรมีห้องโถงหรือห้องประชุม
4. มีการเตรียมการวางแผนความก้าวหน้าไว้ด้วย
5. ในห้องพิเศษ เช่น ห้องฉาย ห้องปฏิบัติ ควรออกปรับจัดสภาพแวดล้อม

พิเศษตามความจำเป็นในแต่ละกรณีไป

6. พยายามจัดสภาพห้องเรียนให้เป็นห้องปฏิบัติการเพื่อการเรียนรู้ (Learning laboratory) อย่างแท้จริง

7. ความสะอาดความสวยงาม และสภาพแวดล้อมที่ดีมีผลทางจิตวิทยาต่อการเรียนรู้

สำหรับการจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งสนับสนุนทางการเรียนของการศึกษาทางไกลนั้น คุรุปลายทางควรจัดการเกี่ยวกับอุปกรณ์โทรทัศน์ให้เหมาะสม เช่น ขนาดของจอภาพ ความสูงต่ำของจอโทรทัศน์ และคุณภาพของจอภาพ และอุปกรณ์การสอนอื่นที่ควรมีในห้องเรียนทางไกล คือ เครื่องเล่นวีดีทัศน์และม้วนวีดีทัศน์ ทั้งนี้เนื่องจากการสอนนี้เป็นการถ่ายทอดการสอนสดโอกาสที่โรงเรียนปลายทางควรจัดกิจกรรมได้ตรงกับโรงเรียนต้นทางอาจเกิดการคลาดเคลื่อนได้นอกจากนี้ควรจัดการในเรื่องของแสงสะท้อนและแสงสว่างด้วยและในด้านการใช้เครื่องมือสื่อสารในการเรียนการสอน คือ การใช้โทรศัพท์และโทรสารเพื่อให้นักเรียนปลายทางกับครูต้นทางสามารถตอบโต้โดยมีปฏิสัมพันธ์กันได้

2.2.4 การจัดกระบวนการเรียนการสอน

บุญชม ศรีสะอาด (2537 : 6) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอน หมายถึงการดำเนินการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการนำเอาตัวป้อนในระบบมาดำเนินการเพื่อให้เกิดผลผลิตตามที่ต้องการในการดำเนินการสอนอาจมีกิจกรรมต่าง ๆ หลายกิจกรรม ได้แก่ การตรวจสอบและเสริมพื้นฐานการสร้างความพร้อมในการเรียนการใช้เทคนิคต่าง ๆ และการใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตรศึกษาให้สอดคล้องเกื้อกูลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมของแต่ละท้องถิ่น ตลอดจนต้องการจัดศึกษาให้สนองต่อความต้องการของชุมชนและเสริมความถนัด เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนนำความรู้ความสามารถเหล่านั้นไปพัฒนาชีวิต พัฒนาเศรษฐกิจ และพัฒนาสังคมของตนเอง ครอบครัว และชาติบ้านเมือง

การจัดกระบวนการเรียนการสอนของการศึกษาทางไกลซึ่งมีคุณสมบัติเฉพาะที่แตกต่างจากการเรียนในชั้นเรียนปกติ มีองค์ประกอบหลักของการการสอนในระบบทางไกลซึ่ง (เสาวลักษณ์ สงคราม. 2546: 35; อ้างอิงจาก พัลลภ พริยะสุวงศ์. 2541) ได้จำแนกไว้ดังนี้

1. ผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีอิสระในการเรียน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้

จากแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ได้หลายรูปแบบ เช่น การสอนสอนโดยผ่านสื่อทางไกล หนังสือ ตำราเรียน วีดิทัศน์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

2. ผู้สอน พบปะกับผู้เรียนน้อย อาศัยสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและการใช้สื่อที่มีใช้หลากหลายซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองหรือการเรียนเสริมในภายหลังได้ ผู้สอนอาจจะพบผู้เรียนในตอนแรกและตอนท้ายของภาคเรียนหรือไปสอนเสริมในบางบทเรียนที่พิจารณาเห็นว่ายากต่อการเข้าใจ

3. จัดระบบบริหารและบริการจัดโครงสร้างอื่นเพื่อมาเสริมการสอนในสถาบัน ที่จัดการสอนทางไกลโดยตรงซึ่งอาจจะมีครูที่ปรึกษาประจำตัวผู้เรียน มีศูนย์บริการการศึกษาที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียนรวมทั้งมีระบบการผลิตสื่อและจัดสื่อให้กับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

4. การควบคุมดูแล จัดทำอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ โดยเน้นการควบคุมคุณภาพในด้านองค์ประกอบของการสอนทางไกล เช่น การวางแผนการสอน กระบวนการเรียนการสอน วิธีการประเมินผลการเรียนและปรับปรุงกระบวนการ

5. การติดต่อระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและสถาบันการศึกษาเน้นการติดต่อแบบสองทาง เช่น โทรศัพท์ โทรสาร จดหมาย

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนทางไกลให้มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องคำนึงถึงการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนที่สอนนอกทางโทรทัศน์และการสอนของครูในชั้นเรียนซึ่งทำหน้าที่ในฐานะครูพี่เลี้ยง หรือครูที่คอยให้คำแนะนำ รวมไปถึงผู้บริหารโรงเรียนจะต้องบริหารจัดการการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพด้วย ทั้งนี้เพราะบุคคลที่กล่าวมาทั้งหมดล้วนมีความสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทั้งสิ้น

2.2.5 กระบวนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนปลายทาง

สำหรับโรงเรียนปลายทาง การจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมจะบรรลุดตามวัตถุประสงค์ นั้นโรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนบทเรียนจากโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมให้เหมาะสมไม่ควรอยู่ในที่กลางแจ้งขนาดของกลุ่มนักเรียนควรพอเหมาะกับขนาดและปริมาณเครื่องรับโทรทัศน์และต้องมีครูควบคุมดูแลดำเนินกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนทุกครั้ง และดำเนินการติดตามผล ประเมินผล การจัดการเรียนการสอนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง (กรมสามัญศึกษา. 2540 : 23)

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในคาบเรียน แบ่งออกเป็นหลักสำคัญได้ดังนี้ (ขวัญแก้ว วัชรโรทัย. 2548: 20)

1. ขั้นตอนเตรียมการ

ครูประจำวิชาหรือครูที่ปรึกษา ศึกษาจุดประสงค์รายวิชาตามหลักสูตรศึกษา เอกสารกำหนดการสอนในรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบล่วงหน้าก่อนออกอากาศ และจัดเตรียมสื่อการสอน ไปงานให้พร้อม

2. การดำเนินการระหว่างคาบเรียน

การสอนนอกอากาศแต่ละคาบจะใช้เวลา 50 นาที แต่ก็มีเวลาช่วงที่จัดให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมทั้งในด้านการรับรู้ การเข้าสู่บทเรียน การฝึกปฏิบัติ การทบทวน เป็นต้น ซึ่งโดยหลักการแล้วการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียมไม่ใช้การให้นักเรียนดูโทรทัศน์ แต่เป็นการจัดกระบวนการเรียนโดยเน้นการบูรณาการด้วยสื่อประเภทต่าง ๆ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนต้องปฏิบัติซึ่งต้องอาศัยครูช่วยกระตุ้นส่งเสริมเป็นอย่างมากถึงจะบรรลุผล นอกจากบทบาทในการเสริมแรงจัดบรรยากาศการเรียนรู้และกระตุ้นความสนใจ

3. การดำเนินการหลังการสอน

ติดตามผลนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อตรวจสอบ ช่อมเสริมปรับปรุง แก้ไข มีการวัด ประเมินผลเป็นระยะ ๆ ให้สอดคล้องตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาสาระที่นักเรียนได้เรียน

กรณีที่นักเรียนมีปัญหาสงสัยระหว่างคาบเรียนจะให้ครูผู้สอนนอกอากาศเป็นผู้ตอบกระทำได้โดยการโทรศัพท์หรือโทรสารสอบถามโดยตรงไปยังสถานีออกอากาศซึ่งจะได้รับคำตอบในเย็นของวันที่ออกอากาศนั้นเป็นอย่างดี หรือจะให้นักเรียนติดต่อผู้สอนโดยตรงโดยใช้จดหมายหรือไปรษณียบัตรก็ได้

กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้นนอกจากจะมีสภาพห้องเรียนที่ดี สื่อการสอนที่มีคุณภาพ อุปกรณ์การสอนที่ครบถ้วนแล้ว ครูยังต้องคำนึงถึงความต้องการของนักเรียนและพยายามสนองความต้องการของนักเรียน เลือกวิธีการสอนและจัดกระบวนการสอนที่เหมาะสมกับนักเรียน ซึ่งจะทำให้คุณภาพการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.2.6 ด้านครูผู้สอน

ครูผู้สอนมีความสำคัญต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาทางไกล ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญและเอาใจใส่ให้นักเรียน มีการติดตามประเมินผลและมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนไปในทางที่ดี ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ศึกษาพฤติกรรมของครูผู้สอนต้นทางและปลายทาง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมการสอนของครูต้นทาง

การสอนของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การเรียนการสอนของนักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ผลอย่างแท้จริงโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนทางไกล การสอนของครูแตกต่างกับการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ เพราะการเรียนการสอนทางไกลนั้นได้นำสื่อต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง ครูผู้สอนย่อมเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1.1 การเตรียมตัวของผู้สอน

ครูผู้สอนที่ทำหน้าที่สอนทางโทรทัศน์ทางไกล ต้องเตรียมเนื้อหาและสื่อที่จะใช้ให้ครบถ้วน ผู้สอนควรเป็นผู้ที่มีทักษะในการสอนอย่างดี ทั้งถ่วงที การพูด การใช้ภาษาที่ถูกต้อง ชัดเจน การแสดงสีหน้า ฯลฯ ควรเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพลักษณะและควรแต่งกายที่เหมาะสม (กิดานันท์ มลิทอง. 2535: 156)

สำหรับเนื้อหาที่เตรียมไว้ต้องสอดคล้องกับเทคโนโลยีและสื่อที่ใช้ในการถ่ายทอด นอกจากนี้ต้องเตรียมการกับผู้ควบคุมการถ่ายทอดในเรื่องเทคนิคการถ่ายทำ มุมกล้อง และตำแหน่งของครูและอุปกรณ์ที่จะใช้ในการสอนให้เหมาะสมกับการถ่ายภาพด้วย เพราะนักเรียนจะได้เห็นภาพจากจอทีวีได้อย่างชัดเจนไม่มีอะไรมาปิดบัง (ไพรัช รัชชพงษ์. 2541: 17)

1.2 เตรียมชั้นเรียน

ครูผู้สอนทางไกลนั้นผู้สอนอาจจะมีการเตรียมตัวผู้เรียนโดยการเสนอสื่อในชั้นการนำเข้าสู่บทเรียน เช่น ภาพปัญหา เรื่องสั้นๆ ตั้งคำถาม เพื่อให้ให้นักเรียนได้ขบคิดประเด็นปัญหาเพื่อนำไปสู่เนื้อหาที่จะสอน (กิตานันท์ มลิทอง. 2535: 156)

1.3 การสอน

การสอนทางโทรทัศน์ทางไกลนั้น ผู้สอนต้องระลึกเสมอว่ามีผู้เรียนอยู่ที่ทั่วประเทศที่มีใช้ลักษณะของการสื่อสารสองทาง หรือมีบางแห่งที่สามารถสื่อสารสองทางกับโรงเรียนต้นทาง ได้ ผู้สอนจึงต้องใช้ภาษาที่ง่ายต่อความเข้าใจของผู้เรียน ใช้สื่อการสอนประกอบตามขั้นตอน และอาจให้มีการถามคำถามส่งมายังผู้สอนในภายหลังได้ ในการสอนแต่ละคาบนั้น ผู้สอนต้องดำเนินการสอนให้อยู่ภายในช่วงเวลาที่กำหนด (ไพรัช รัชชพงษ์. 2541: 18)

1.4 การติดตามผล

เป็นการดูการตอบสนองของผู้เรียน และเพื่อทดสอบดูว่าหลังจากที่ชมรายการหรือการสอนนั้นไปแล้วผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ทั้งนี้เพราะ ถ้าเป็นการสอนสดซึ่งอยู่ในรูปแบบของการสื่อสารทางเดียว ผู้เรียนย่อมไม่มีโอกาสและแสดงปฏิกิริยาตอบสนองและให้ข้อมูลย้อนกลับได้ทันที จึงทำให้เป็นการยากแก่การที่จะทราบว่าผู้เรียน มีความเข้าใจในบทเรียนนั้นมากน้อยเพียงใด การติดตามผลในลักษณะเช่นนี้อาจเป็นการให้ผู้เรียนตอบคำถามแล้วส่งไปให้ผู้สอนตรวจ หรือการส่งจดหมายไปตามข้อข้องใจกับผู้สอนก็ได้

2. พฤติกรรมการสอนของครูปลายทาง

ห้องเรียนที่มีการสอนทางไกล ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารทางเดียว หรือสองทางนั้น นอกจากนักเรียนจะเรียนทางโทรทัศน์ แล้วจำเป็นต้องมีครูผู้สอนเพื่อคอยตอบคำถามนักเรียน หรือเพื่อช่วยอธิบายบทเรียนที่กำลังเรียน และคอยควบคุมการเรียน หน้าที่ของครูปลายทาง มีดังนี้

2.1 การเตรียมครูผู้สอน

ในการนำรายการโทรทัศน์การศึกษาทางไกลมาใช้ในการสอน หรือใช้ประกอบ การสอน ผู้สอนหรือครูประจำชั้นจะนำหน้าที่เพียงผู้ควบคุมชั้นเรียน คอยให้คำปรึกษา และตอบคำถามนักเรียน และมีการศึกษาดารงออกอากาศของรายการและเตรียมเปิดโทรทัศน์ให้ผู้เรียนชมรายการ ศึกษาพฤติกรรมและจัดกิจกรรมตามที่กำหนดไว้ในคู่มือการสอนทางไกล

2.2 เตรียมชั้นเรียน

การเตรียมการสอนสำหรับห้องเรียนที่มีการสอนทางไกล ผู้สอนต้องบอก

จุดประสงค์ของรายการและแนะนำก่อนว่าเรื่องจะเรียน หรือเนื้อหาเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร มีจุดที่น่าสนใจ สารสำคัญของเรื่องอยู่ที่ใด เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความคิดของตนกับบทเรียนได้ และถ้ามีคำศัพท์ยากๆ ก็อธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจ

2.3 การสอน

ในระหว่างการเรียนรู้ทางไกล ผู้สอนต้องสังเกตปฏิกิริยาของผู้เรียนว่าเป็นอย่างไร เพื่อดูการตอบสนองของผู้เรียนกับสิ่งที่ชมไป เมื่อเรียนจากรายการเสร็จแล้ว ควรมีการสรุปเนื้อหา และประเด็นสำคัญของเรื่องเพื่อความเข้าใจที่ตรงกันอีกครั้ง

2.4 การติดตามผล

การติดตามผลจะทำได้ง่ายเพราะผู้สอนได้สังเกตปฏิกิริยาของผู้เรียนขณะชมรายการสอน ขณะเดียวกันก็สามารถมีการตอบสนองได้ทันที ไม่ว่าจะเป็นการซักถามข้อสงสัยหรือการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองอันเป็นผลมาจากการชมรายการสอนออกอากาศ นอกจากนี้ ผู้สอนยังสามารถติดตามผลการชมได้ด้วยการให้ผู้เรียนอภิปรายร่วมกัน หรือมีการทดสอบความรู้จากที่เรียนมาด้วย (กิตานันท์ มลิทอง, 2535: 156)

3. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นการศึกษาที่นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านดาวเทียม มาใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอน ซึ่งโรงเรียนต้นทางและโรงเรียนปลายทางได้เรียนจากสื่อเดียวกันมาตรฐานเดียวกัน อีกทั้งยังเป็นแนวทางเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอน การดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมที่ประสบความสำเร็จนั้นจะมีประโยชน์รายการอย่างเช่น ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน ให้เรียนรู้เนื้อหาวิชาที่ยาก ช่วยเพิ่มทักษะและประสบการณ์ด้านการสอนของครู ทำให้ได้เรียนรู้เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ และหลากหลายเพิ่มขึ้น

ความสำเร็จของการดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในภาพรวมขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่จริงจังในการบริหารจัดการทุกระดับ ความตั้งใจร่วมมือของบุคลากรภายในสถานศึกษา และการศึกษาหาความรู้ใหม่เกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ให้เกิดประโยชน์

การศึกษาในครั้งนี้ ได้ศึกษางานวิจัยของนักวิชาการหลายท่าน เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีดังนี้

นุวัติ สุพรรณรัตน์ (2541: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมความรู้ และการนำความรู้ไปใช้กับความพึงพอใจในการใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของนักเรียนนอกระบบโรงเรียนในชนบทจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในการใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม และการนำความรู้ไปใช้

มีความสัมพันธ์เชิงบวกความพึงพอใจในการใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม และพบว่า อายุ เพศ อาชีพ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีการใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมไม่แตกต่างกัน

ชนัญญา พรหมผ่าย (2546: 20) ได้จัดทำการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการสอนของครูช่วงชั้นที่ 3-4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการใช้ไอซีทีในการสอนของครูช่วงชั้นที่ 3-4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ไอซีทีในการสอนของครูช่วงชั้นที่ 3-4 กับตัวแปรด้านสถานภาพของครู ด้านการรับรู้ลักษณะของไอซีที และด้านความพึงพอใจในการแสวงหาความรู้ของครู ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่สัมพันธ์ทางบวกกับการใช้ไอซีที คือด้านการความพึงพอใจในการแสวงหาความรู้และการนำไอซีทีไปใช้เป็นเครื่องมือช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และด้านการยอมรับไอซีทีว่าเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการสอนและการค้นคว้าแสวงหาความรู้

สุจิตรา บุญอยู่ (2541: บทคัดย่อ) ได้จัดทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับระบบการศึกษาทางไกลของนักศึกษาในโครงการเครือข่ายสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการยอมรับระบบการศึกษาทางไกลของนักศึกษาในโครงการเครือข่ายสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับระบบการศึกษาทางไกลของนักศึกษาในโครงการเครือข่ายสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กับปัจจัยด้านสถานภาพของนักศึกษา ปัจจัยด้านระบบการศึกษาทางไกล ปัจจัยด้านกิจกรรมการเรียนการสอนทางไกล และปัจจัยด้านพฤติกรรมด้านการยอมรับ และความพึงพอใจในการใช้สื่อทางไกล และ (3) ศึกษาปัจจัยที่ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการยอมรับระบบการศึกษาทางไกลของนักศึกษาในโครงการเครือข่ายสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมโครงการเครือข่ายสารสนเทศ เพื่อพัฒนาการศึกษา จำนวน 904 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีการยอมรับระบบการศึกษาทางไกลในระดับปานกลาง และการหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับระบบการศึกษาทางไกลพบว่า มีตัวแปรด้านหลักสูตร การถ่ายทอดเนื้อหา ความพึงพอใจ ฯลฯ

บุญชูบ หลั่งทรัพย์ (2546: 53) ได้ศึกษาและทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านอาชีวศึกษา โดยใช้สื่อการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคกลาง 1 วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้และตรวจสอบแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้านอาชีวศึกษาโดยใช้สื่อการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ในด้านการวางแผนการเรียนรู้ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านความร่วมมือของครูและผู้บริหาร ด้านการประเมินผล และด้านกิจกรรมการสอน ผลการวิจัยพบว่า ในแต่ด้านมีผลต่อการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม

กาญจนา เขียววิทย์การ (2540: 120) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร การรับรู้ ประโยชน์ และความพึงพอใจ ในการสื่อสารระบบทางไกลผ่านดาวเทียม พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ทั้ง เพศชาย และหญิง มีการรับรู้ประโยชน์ และความพึงพอใจในการสื่อสารจากระบบทางไกลผ่าน ดาวเทียมแตกต่างกัน

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีการสื่อสารทางไกลผ่าน ดาวเทียม มาใช้กับการจัดการเรียนการสอนจะประสบผลสำเร็จ หรือผู้เรียนและผู้สอนให้การยอมรับ และนำมาใช้ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมประสบผลสำเร็จ ทำให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และเห็นความสำคัญของระบบการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม และมีหลักสูตร ที่หลากหลายให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้ตามความต้องการ มีตัวแปรที่สัมพันธ์กับการนำระบบ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปใช้อยู่หลายตัวแปร เช่น เพศ อายุ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านความร่วมมือของบุคลากร ด้านการยอมรับเทคโนโลยี และความพึงพอใจในการใช้สื่อการสอน ทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการวางแผน และอื่นๆ อีกหลายตัวแปร ในการวิจัย ครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกตัวแปรที่คาดว่าจะมีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่าน ดาวเทียม ในด้านการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และด้าน การจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของวิทยาลัยการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวแปรมาทำการศึกษา 3 ตัวแปร คือ ตัวแปรด้าน การยอมรับนวัตกรรม ตัวแปรด้านความร่วมมือ ตัวแปรด้านความพึงพอใจ โดยแต่ละตัวแปร มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม

3.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการยอมรับนวัตกรรม

นวัตกรรมหรือเทคโนโลยี (Innovation) หมายถึง ความคิด การปฏิบัติ หรือ สิ่งของ ซึ่งบุคคลยอมรับว่าเป็นของใหม่สำหรับตน ความใหม่นี้ไม่จำเป็นต้องเป็นความรู้ใหม่ แต่อาจจะ เกี่ยวกับ ความรู้เจตคติ (attitude) หรือการตัดสินใจที่จะใช้นวัตกรรมนั้น (Rogers; & Shoemaker. 1971: 19) อีกแนวคิดหนึ่งให้นิยามว่า นวัตกรรม เป็นแนวความคิด หรือสิ่งของใหม่ๆ ที่แตกต่างไป จากสิ่งที่มีอยู่เดิม ได้แก่ สิ่งมองเห็นได้ ซึ่งรวมถึงประเพณีวัฒนธรรม สิ่งประดิษฐ์ วิทยาการใหม่ๆ และสิ่งที่ไม่อาจเห็นเป็นวัตถุ เช่น ความเชื่อ ความนึกคิด ความศรัทธาที่เป็นเรื่องราวใหม่ๆ นวัตกรรมเป็นสิ่งที่ใดๆ ที่อาจมองเห็นได้ หรือเป็นแนวคิด ความเชื่อที่บุคคลยอมรับว่าใหม่สำหรับ ตนเอง

โรเจอร์และชูเมเกอร์ (Rogers; & Shoemaker. 1971: 100-101) ได้ให้ความหมาย ของ การยอมรับ (Adoption) ว่าเป็นกระบวนการทางจิตใจของแต่ละบุคคล ที่เริ่มตั้งแต่การรับรู้ข่าว เกี่ยวกับนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีหนึ่ง ๆ ไปจนถึงการยอมรับเอาเทคโนโลยีนั้น ๆ ไปใช้อย่างเปิดเผย

สาลี ทองธิว (2526: 45) ให้ความหมายของนวัตกรรมทางการศึกษา หมายถึงสิ่งใหม่ ทั้งหลายทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็นแนวคิด ระบบการศึกษา เทคนิควิธีตลอดจนอุปกรณ์ทาง เทคโนโลยี และหนังสือ หรือเอกสาร ที่เป็นสิ่งใหม่ในสายตาของผู้ที่กำลังใช้ สิ่งเหล่านี้อาจจะเกิดขึ้นมานานแล้วก็ได้ และถ้าเป็นสิ่งใหม่ก็เริ่มเป็นที่รู้จักกัน

กล่าวโดยสรุปว่าการยอมรับนวัตกรรม หมายถึง เป็นกระบวนการทางจิตใจของแต่ละบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีนั้นๆ ที่เห็นว่าเป็นสิ่งใหม่และเป็นประโยชน์ต่อตนเอง และองค์กร โดยมีขั้นตอนตั้งแต่การรับรู้ข่าวเกี่ยวกับนวัตกรรมจนถึงการยอมรับและนำไปใช้

3.1.2 ประเภทของผู้ยอมรับนวัตกรรม

เมื่อมีนวัตกรรมเข้าสู่สังคมใดสังคมหนึ่ง ถ้าพิจารณาตามระยะเวลาของการยอมรับ หรือความไวในการยอมรับ (Innovativeness) แล้วจะพบว่าบุคคลทุกคนไม่ได้ยอมรับนวัตกรรม พร้อมๆกัน ในช่วงเวลาเดียวกันทั้งหมด ย่อมจะมีบุคคลอยู่จำนวนหนึ่งที่ค่อนข้างจะทันสมัย ยอมรับ การเปลี่ยนแปลง และกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขวิธีการในการ ประกอบอาชีพของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และในทางตรงกันข้ามก็มีบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่ยอมรับ นวัตกรรมช้า ซึ่งความแตกต่างของการยอมรับนวัตกรรมของบุคคลนี้ โรเจอร์และชูเมคเกอร์ (Rogers; & Shoemaker. 1971: 183-191) ได้แบ่งผู้ยอมรับนวัตกรรมออกเป็นประเภทต่างๆ ตาม ความไวในการยอมรับนวัตกรรมเป็น 5 พวก

1. กลุ่มผู้บุกเบิก (Innovator : Venturesome) บุคคลในกลุ่มนี้ ลักษณะเด่นชัด คือ ความเป็นผู้กล้าเสี่ยง ชอบทดลองสิ่งใหม่ๆ ชอบเดินทางไปในที่ต่างๆ และมีการพบปะติดต่อสัมพันธ์ กับบุคคลอื่นนอกห้องถิ่นของตน มีความคล่องตัวสูง มีความกล้าหาญในการตัดสินใจซึ่งจะทำการใด ที่มีความเสี่ยง ลักษณะเหล่านี้ ทำให้บุคคลนี้มีลักษณะแตกต่างไปจากบุคคลอื่นในสังคมเดียวกัน ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ จะพบในกลุ่มบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีทุนทรัพย์พอที่จะกล้าเสี่ยงใน การนำนวัตกรรมมาทดลองใช้ และกล้าที่จะยอมรับความล้มเหลวอันที่จะเกิดขึ้นได้ กลุ่มผู้บุกเบิกนี้ มีประมาณร้อยละ 2.5 ของประชากรในสังคม

2. กลุ่มผู้นำในการยอมรับ (Early Adopter : Respectable) บุคคลในกลุ่มนี้ เป็น ผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจการสังคมมากกว่ากลุ่มผู้บุกเบิก เป็นกลุ่มผู้นำทางความคิดของสังคม พวกเขาจะ เป็นผู้แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของความคิดใหม่ เป็นตัวอย่างที่ดีของผู้อื่นใน ด้านการยอมรับนวัตกรรม คนพวกนี้มักจะมีฐานะทางสังคมค่อนข้างสูง เป็นที่ยอมรับนับถือของ คนในสังคม บุคคลในกลุ่มนี้มีประมาณร้อยละ 13.5 ของคนในสังคม

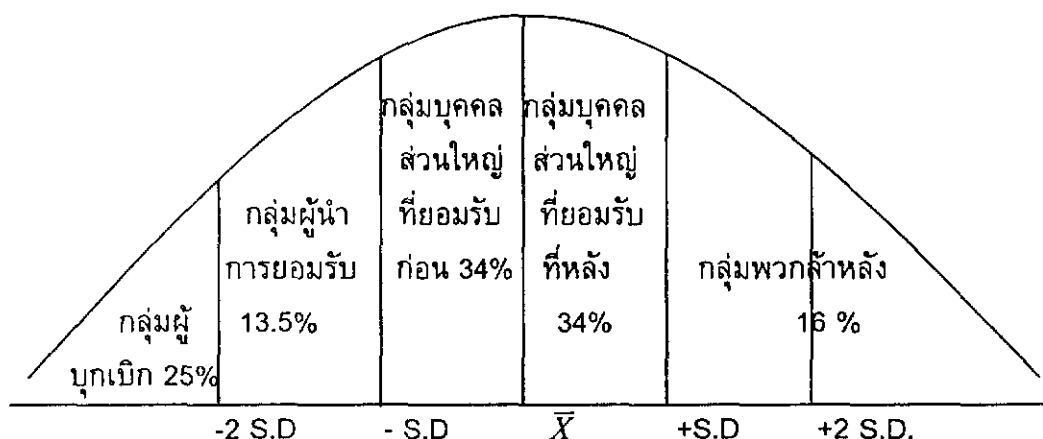
3. กลุ่มบุคคลส่วนใหญ่ที่ยอมรับก่อน (Early Majority : Deliberate) คือ กลุ่ม บุคคลที่ยอมรับนวัตกรรมก่อนบุคคลทั่วๆ ไปเพียงระยะหนึ่งเท่านั้น การตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม ของบุคคลในกลุ่มนี้จะใช้เวลายาวนานกว่า 2 กลุ่มแรก แท้ที่จริงแล้วบุคคลในกลุ่มนี้ก็เริ่มมองเห็น ความสำคัญและคล้อยตามนวัตกรรมนั้นๆ บ้างแล้ว แต่ยังไม่มั่นใจว่าจะยอมรับนวัตกรรมนั้นอย่าง แท้จริง ต้องใช้เวลานานออกไปอีกระยะหนึ่งจึงจะเกิดความพอใจและเต็มใจที่จะใช้นวัตกรรมนั้น

บุคคลในกลุ่มนี้จะมีความสัมพันธ์อย่างดีกับบุคคลในสังคม แต่มิใช่เป็นผู้นำในการใช้นวัตกรรมของสังคม บุคคลในกลุ่มนี้มีประมาณร้อยละ 34 ของคนในสังคม

4. กลุ่มบุคคลส่วนใหญ่ที่ยอมรับทีหลัง (Laggards : Traditional) กลุ่มบุคคลนี้จะมีประมาณร้อยละ 34 ของสังคม ลักษณะการยอมรับนวัตกรรมจะคล้ายกับกลุ่มบุคคลส่วนใหญ่ที่ยอมรับก่อน แต่การยอมรับจะเกิดขึ้นในภายหลังการใช้นวัตกรรมนั้นๆ

5. กลุ่มบุคคลในพวกกล้า บุคคลที่อยู่ในกลุ่มนี้จะยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของสังคม ไม่ค่อยจะได้ติดต่อกับโลกภายนอก มีความสนใจแต่เรื่องในอดีต การปฏิบัติตนหรือการกระทำใดๆตามที่เคยปฏิบัติมาแต่ก่อน ถ้าพวกกล้าหลังนี้ยอมรับที่จะใช้นวัตกรรมก็ต้องอาศัยเวลาที่ยาวนานมาก นวัตกรรมนั้นๆได้มีผู้ใช้มานานแล้วจนกลายเป็นวิถีชีวิตอย่างหนึ่งของคนในสังคมแล้ว บุคคลในกลุ่มนี้มีประมาณร้อยละ 16 ของคนทั้งหมดในสังคม

จากการแบ่งผู้ยอมรับนวัตกรรมของบุคคลในสังคมหนึ่งๆ เป็น 5 ประเภท ดังกล่าวนี้นี้ โดยใช้มาตราส่วนความไวการยอมรับนวัตกรรมมาจำแนกนั้น พบว่าจำนวนผู้ยอมรับนวัตกรรมในช่วงระยะเวลาหนึ่งๆ นั้น มีการกระจายเป็นรูปโค้งปกติโดยอาศัยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D) ในการแบ่งประเภทของผู้ยอมรับนวัตกรรม ซึ่งโค้งปกติจะมีลักษณะดังนี้

แผนภูมิที่ 1 แสดงการแบ่งประเภทของผู้ยอมรับนวัตกรรมตามเวลา หรือความไวของการยอมรับนวัตกรรม ที่มา : EM Rogers (1983: 247)

3.1.3 องค์ประกอบที่มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรม

สำลี ทองธิว (2526: 50) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่ทำให้การยอมรับนวัตกรรมของครูผู้สอนแตกต่างกัน สรุปได้ ดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจและการศึกษาของสมาชิกในสังคม กล่าวคือ ถ้าบุคคลในสังคมมีฐานะทางเศรษฐกิจและการศึกษาแตกต่างกัน การเผยแพร่ นวัตกรรม จะทำได้ช้ามาก ถ้าสังคมมีขนาดใหญ่ และสมาชิกมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด การเผยแพร่ จะทำได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น

2. ระดับการศึกษาของครูผู้สอน ครูที่มีระดับการศึกษาสูง จบจากสถาบันครูที่ได้

มาตรฐาน มักจะมีแนวโน้มที่จะยอมรับนวัตกรรมทางการศึกษาได้ดีกว่าและเร็วกว่าครูทั่วไป

3. คุณลักษณะและคุณสมบัติของตัวนวัตกรรมเอง ถ้าตัวนวัตกรรมนั้นๆสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้จริง และไม่มีปัญหาต่อการใช้งานยอมทำให้เกิดการยอมรับได้ดีและรวดเร็ว

ดิเรก ฤกษ์สาหร่าย (2529: 20) กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการยอมรับเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมประกอบด้วย 4 ประการ คือ

1. ตัวความรู้หรือลักษณะของเทคโนโลยี

1.1 ลักษณะภายในเทคโนโลยี การยอมรับเทคโนโลยีจะเกิดขึ้นได้เร็วถ้าเทคโนโลยีนั้นมีความสอดคล้อง (Similar and Fit) และกับความต้องการของผู้ใช้ แบ่งแยกทำเป็นขั้นตอนโดยไม่มีความยุ่งยากสลับซับซ้อนในการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการรับใช้เทคโนโลยีที่ไม่มีความเสี่ยง มีความแน่นอน เห็นผลได้ชัด

1.2 ลักษณะภายนอกเทคโนโลยี การยอมรับเทคโนโลยีเกิดขึ้นได้เร็วถ้าเทคโนโลยีนั้นสอดคล้องและสมดุล (Compatibility) กับโครงสร้างทางวัฒนธรรม เช่น ความเชื่อ ค่านิยม และประสบการณ์ของกลุ่มเป้าหมาย เป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมและเคยมีการปฏิบัติได้ผลมาแล้วในสังคมอื่น

2. ตัวผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) การชักนำให้เกิดการยอมรับเทคโนโลยีรวดเร็ว นั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องยึดหลักการนี้

2.1 ทราบปัญหาความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ศึกษาสภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาโครงสร้างของระบบถ่ายทอดในชุมชน และระบบการติดต่อสื่อสารในชุมชน

2.2 กำหนดส่วนประกอบของสถานการณ์ให้ชัดเจน อย่างน้อยต้องรู้ว่า ใคร หรืออะไรที่เกี่ยวข้องในระบบทั้งหมด ตลอดจนรู้ว่าใครเป็นผู้ต่อต้าน ข่าวสารมีขอบเขตแค่ไหน และพยายามหากลยุทธ์ในการดำเนินการให้เหมาะสม

2.3 จำแนกและวินิจฉัยสภาพและบทบาทของผู้ถ่ายทอดเทคโนโลยีเอง วิเคราะห์ว่าเรามีความสามารถในการแก้ปัญหาแค่ไหน ทำอย่างไรจึงจะนำทรัพยากรทั้งภายในและภายนอกชุมชนมาสนับสนุนได้เต็มที่

2.4 วินิจฉัยส่วนประกอบของกิจกรรมต่างๆ เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ที่จะทำให้เกิดการยอมรับ

2.5 คัดเลือกการดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีให้บังเกิดผลดี และวางแผนเพื่อดำเนินการตามกลยุทธ์โดยประสานงานระหว่างผู้นำ

2.6 จัดระบบการเพิ่มความรู้ความสามารถในการรับรู้ โดยการทำงานเป็นกลุ่มลงทุนไม่สูง ใช้เวลาที่มีอย่างจำกัด สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจ ขนาด ลักษณะ ความสลับซับซ้อนของการประกอบการและมีสื่อกลางรับเทคโนโลยีที่ใช้เวลานั้นๆ

3. กลุ่มบุคคลเป้าหมาย หรือองค์กรเป้าหมาย อัตราการยอมรับเทคโนโลยีในกลุ่มบุคคลเป้าหมายแตกต่างกัน ปริมาณการยอมรับเทคโนโลยีสูงและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในกลุ่มบุคคลที่มีความต้องการทำลายพฤติกรรมเก่าๆที่ไม่เหมาะสม ต้องการเปลี่ยนเป้าหมายที่ดีกว่า ต้องการแสวงหาความชำนาญใหม่ๆ ต้องการเปลี่ยนเป้าหมายใหม่ที่ดีกว่า ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงขนาดและขอบเขตของการปฏิบัติการ ต้องการเปลี่ยนแปลงค่านิยม และต้องการได้รับความมั่นคงจากการยอมรับเทคโนโลยี

4. สถานการณ์และสภาพแวดล้อมอื่นๆ ให้การยอมรับเทคโนโลยีจะมีอัตราเร็ว และระดับสูงในสังคมที่มีสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจดี สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ขนาดความหนาแน่นของประชากร สถานภาพและลักษณะพื้นฐานทางสังคม สภาพแวดล้อมทางการเมือง สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น ดิน ฟ้า อากาศ เหมาะกับสภาพเทคโนโลยี

โรเจอร์และชูเมเกอร์ (Rogers; & Shoemaker. 1983: 240) กล่าวว่า ลักษณะของบุคคลส่งผลต่อระยะเวลาในการยอมรับนวัตกรรมช้าหรือเร็ว มี 3 ประการ คือ

1. สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ผู้มีการศึกษาในระบบสูง มีฐานะทางเศรษฐกิจดีมีสถานะทางสังคมสูง หรือตั้งจุดมุ่งหวังในชีวิต เพื่อเลื่อนฐานะทางสังคมให้สูงขึ้น และนวัตกรรมมีความสอดคล้องกับชีวิตจะเกิดการยอมรับสูงกว่าและเร็วกว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาน้อย ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

2. บุคลิกภาพ พวกที่ยอมรับนวัตกรรมได้เร็วและรับได้มาก มักจะเป็นผู้ที่ไม่ยึดมั่นถือมั่นกับสิ่งเดิม มีความสามารถเอาใจเขามาใส่ใจเรามากกว่า เป็นผู้มีเหตุผลดีและมีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษา สามารถคิดและเข้าใจนามธรรมได้ดีกว่า และเป็นผู้ที่ชอบเสี่ยงภัย มีทัศนคติที่ดีต่อการเปลี่ยนแปลงมากกว่า

3. พฤติกรรมในการสื่อสาร การยอมรับนวัตกรรมจะเกิดขึ้นมากกว่าและเร็วกว่าถ้าพฤติกรรมในการสื่อสารของบุคคลนั้นมีลักษณะดังนี้ คือ บุคคลมีส่วนร่วมในสังคมและทำตัวเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคมได้ดี มีการเดินทางบ่อยครั้ง หรือเป็นคนไม่ติดถิ่น มีโอกาสติดต่อกับผู้นำในการเผยแพร่วัตกรรม มีโอกาสเปิดรับสื่อมวลชน สื่อระหว่างบุคคลและเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมมาก และมีระดับของการเป็นผู้นำทางความคิดสูง

ไมล์ แมททิว บี (สาลี ทองธิว. 2526: 95; อ้างอิงจาก Miles Matthew B. 1964) ได้กล่าว ถึงคุณสมบัติและลักษณะของนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่มีผลต่อการยอมรับ มีดังต่อไปนี้

1. นวัตกรรมที่มีค่าใช้จ่ายไม่แพงเกินไป เช่น ค่าจัดหา ค่าบำรุงรักษาหรือมีค่าใช้จ่ายอื่นๆมาก ๆ จะได้รับการยอมรับมากกว่านวัตกรรมที่มีราคาถูกกว่า

2. นวัตกรรมนั้นมีความสะดวกในการใช้เพียงใด ถ้าหากว่าใช้อย่างไม่สะดวก นวัตกรรมนั้นจะยากแก่การยอมรับ

3. นวัตกรรมที่สำเร็จรูป จะได้รับการยอมรับมากกว่านวัตกรรมที่แยกเป็นส่วนๆ

4. นวัตกรรมที่ใช้ง่ายจะได้รับการยอมรับมากกว่านวัตกรรมที่สลับซับซ้อน

5. นวัตกรรมที่มีรูปแบบสอดคล้องกับสภาพสังคม จะได้รับการยอมรับมากกว่า นวัตกรรมที่แตกต่างจากสภาพสังคม

โรเจอร์และชูเมคเกอร์ (Rogers; & Shoemaker. 1971: 186) ได้สรุปลักษณะของ นวัตกรรมที่มีผลต่อความไวและระดับการยอมรับนวัตกรรมไว้ 5 ประการ คือ

1. ความได้เปรียบเชิงเทียบ (Relative Advantage) หมายถึง การที่ผู้รับนวัตกรรม คิดว่านวัตกรรมดีกว่า มีประโยชน์มากกว่าสิ่งเก่าๆที่ปฏิบัติกันมา ยิ่งมีความรู้สึกว่ามีประโยชน์มาก โอกาสที่ยอมรับก็มีมากขึ้น และความไวในการยอมรับมีมากขึ้น

2. ความเข้ากันได้ (Compatibility) หมายถึง การที่ผู้รับนวัตกรรมรู้สึกหรือคิดว่า นวัตกรรมนั้นไปด้วยกันได้ หรือเข้ากับค่านิยม ประสบการณ์ในอดีต ตลอดจนความต้องการของตน นวัตกรรมนั้นก็จะได้รับการยอมรับเร็วกว่า และมากกว่านวัตกรรมอื่น

3. ความสลับซับซ้อน (Complexity) หมายถึง การที่ผู้รับนวัตกรรมเห็นว่า นวัตกรรมนั้นยากในการเข้าใจ และการใช้ต้องใช้เวลานานถึงจะยอมรับ แต่นวัตกรรมใดไม่ซับซ้อน ใช้ง่าย นำไปใช้สะดวก ก็จะได้รับยอมรับเร็วกว่า

4. ความสามารถนำไปทดลองใช้ได้ (Trialability) นวัตกรรมที่นำไปทดลองใช้ได้ จะได้รับการยอมรับรวดเร็วกว่านวัตกรรมที่ไม่สามารถนำไปทดลองใช้ได้

5. ความสามารถสังเกตได้ (Observability) ถ้าผู้รับมองเห็นผลของนวัตกรรมได้ ง่าย เขาก็จะยอมรับได้ง่ายและไว

3.1.4 กระบวนการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม

โรเจอร์และชูเมคเกอร์ (Roger; & Shoemaker. 1983: 54) ได้ให้ความหมายการ ยอมรับนวัตกรรม หมายถึง การตัดสินใจที่จะนำนวัตกรรมไปใช้อย่างเต็มที่ เพราะนวัตกรรมนั้นเป็น วิถีทางที่ดีกว่า และมีประโยชน์กว่า การยอมรับนวัตกรรมของบุคคลเกิดขึ้นเป็นกระบวนการ เริ่ม ตั้งแต่ ได้สัมผัสนวัตกรรม ถูกชักจูงใจให้ยอมรับนวัตกรรม ตัดสินใจ ยอมรับหรือปฏิเสธ ปฏิบัติตาม การตัดสินใจ และยืนยันการปฏิบัตินั้น กระบวนการนี้อาจใช้เวลาช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ คือ ตัวบุคคลและลักษณะของนวัตกรรม โดยได้เสนอกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับการยอมรับ นวัตกรรม แบ่งระดับต่างๆ เกี่ยวกับการตัดสินใจยอมรับ หรือปฏิเสธนวัตกรรมทั้งหมด 5 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นการรับรู้ (Knowledge stage) เป็นขั้นแรกของกระบวนการตัดสินใจบุคคล ได้รู้จักนวัตกรรมและได้แสวงหาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรมนั้นๆ ความรู้ในที่นี้ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1.1 ด้านที่ 1 ความรู้จักนวัตกรรม (Awareness Knowledge) ความรู้ประเภท ที่เป็นความรู้ที่ทำให้เกิดการตื่นตัวเกี่ยวกับนวัตกรรม เป็นความรู้ที่รู้ว่ามีการนวัตกรรมเกิดขึ้นแล้ว และ นวัตกรรมนั้นสามารถทำหน้าที่อะไรได้บ้าง

1.2 ด้านที่ 2 ความรู้วิธีการใช้นวัตกรรม (How to Knowledge) ความรู้

ประเภทนี้ได้จากการติดต่อกับสื่อมวลชน การติดต่อหน่วยงานที่เผยแพร่นวัตกรรมนั้น ความรู้ประเภทนี้จะช่วยให้ใช้นวัตกรรมได้อย่างถูกต้อง การขาดความรู้ด้านนี้จะทำให้เกิดการปฏิเสธนวัตกรรม

1.3 ด้านที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับหลักการ (Principles Knowledge) ความรู้ประเภทนี้เป็นความรู้ถึงเกณฑ์เบื้องหลังของนวัตกรรม ซึ่งจะช่วยให้ใช้นวัตกรรมบรรลุผล บุคคลที่มีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของบุคคลในด้านต่างๆ สรุปได้เป็น 3 ด้านคือ

1.3.1 สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมและการศึกษา ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูง มีสถานภาพทางสังคมสูง มีรายได้ดีจะเป็นผู้ที่รับความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมได้เร็วกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ มีสถานภาพทางสังคมต่ำ และมีรายได้ต่ำ

1.3.2 พฤติกรรมการเปิดรับสาร ผู้ที่เปิดรับสื่อมวลชน ติดต่อกับผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Chang Agents) และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆทางสังคม จะเป็นผู้ที่รับความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมได้เร็วกว่าผู้ที่มีลักษณะตรงข้าม

1.3.3 บุคลิกภาพแบบเปิด ผู้ที่มีความสนใจเรียนรู้ ติดต่อกับงานกว้างขวาง ไม่รังเกียจการติดต่อสัมพันธ์กับคน จะเป็นผู้ที่รับความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมได้เร็ว ผู้ที่มีความรู้เรื่องนวัตกรรมไม่จำเป็นต้องยอมรับนวัตกรรมนั้นมาใช้เสมอไป เพราะการยอมรับนวัตกรรมยังขึ้นอยู่กับคุณลักษณะอย่างอื่น เช่น ทักษะคติ ความเชื่อ นอกจากนี้ผู้ที่มีความรู้เรื่องนวัตกรรม ถ้าไม่ได้อภิปรายพิจารณาเห็นว่านวัตกรรมนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อตนก็จะตัดสินใจไม่ยอมรับนวัตกรรม

2. ขั้นการจูงใจ (Persuasion Stage) เป็นขั้นที่บุคคลจะเริ่มสร้างความรู้สึกรับหรือไม่ชอบนวัตกรรม โดยมีพฤติกรรมแสวงหาข่าวสาร ข้อมูล และเปรียบเทียบความเหมาะสมกับเขา กับหน่วยงานและงานที่เขาทำ หลังจากนั้นจะประเมินว่านวัตกรรมนั้นมีประโยชน์ต่อตัวเขามากน้อยเพียงใด ถ้ามีประโยชน์มากจะมีความรู้ในทางบวก แต่ถ้าคิดว่าไม่มีประโยชน์หรือมีประโยชน์น้อยกว่าตัวเขา จะพัฒนาความคิดทางลบ ซึ่งจะมีผลไปถึงการตัดสินใจที่จะยอมรับนวัตกรรมในระดับต่อไป

3. ขั้นการตัดสินใจ (Decision Stage) เป็นขั้นที่บุคคลจะประเมินความรู้ความคิดที่ได้รับมาแล้ว จะตัดสินใจว่าจะยอมรับนวัตกรรมนั้นหรือไม่ การที่บุคคลจะเลือกนวัตกรรมใดนั้นเป็นผลมาจากขั้นความรู้และขั้นการจูงใจ ขั้นการตัดสินใจเป็นขั้นที่มีความสำคัญมากที่สุด

4. ขั้นการนำไปใช้ (Implementation Stage) เป็นขั้นที่บุคคลเมื่อตัดสินใจที่จะยอมรับนวัตกรรมนั้นๆแล้ว บุคคลจะนำนวัตกรรมไปใช้ เขาต้องรู้ว่านวัตกรรมนั้นมาจากไหน นวัตกรรมนั้นใช้อย่างไร และเมื่อนำไปใช้จะประสบปัญหาอะไร และสามารถแก้ปัญหาเหล่านั้นได้อย่างไร ในขั้นนี้ซึ่งรวมถึงขั้นดัดแปลงแก้ไขด้วย

5. ขั้นการยืนยัน (Confirmation Stage) เป็นขั้นที่บุคคลจะต้องได้รับแรงเสริมแรงกระตุ้น เพื่อสร้างความมั่นใจในการตัดสินใจของเขา เมื่อยอมรับนวัตกรรมนั้นแล้ว เขาจะพยายามศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความมั่นใจ การได้รับข่าวสารข้อมูล ได้รับคำแนะนำและได้เห็น

ความสำเร็จของการใช้นวัตกรรม จะมีอิทธิพลต่อการยืนยันมาก แต่ถ้าพบว่าสาระหรือสิ่งที่เกี่ยวกับนวัตกรรมนั้นขัดแย้งกัน บุคคลก็จะพยายามหลีกเลี่ยงภาวะขัดแย้งนั้น เพื่อยืนยันการตัดสินใจ อันอาจทำให้มีการยอมรับนวัตกรรมอย่างต่อเนื่องถาวรหรือทำให้ลดลงก็เป็นได้

อย่างไรก็ตามปัญหาที่เกิดขึ้นต่อจากการตัดสินใจยอมรับใช้นวัตกรรมแล้ว คือการกลับใจไม่ยอมรับนวัตกรรมอีกต่อไป (Discontinuance) ถ้าหากนวัตกรรมที่ยอมรับเป็นผลมาจากการล้มเลิกแนวทางปฏิบัติเดิมก่อนที่จะมีการใช้นวัตกรรมนั้น การกลับใจไม่ยอมรับนวัตกรรมคือการล้มเลิกแนวทางปฏิบัติเดิมไม่เกิดผลเต็มที่ ทำให้บุคคลหันกลับไปใช้ของเดิมอีกครั้ง

โรเจอร์และชูเมเกอร์ (สาลี ทองธิว. 2526: 45; อ้างอิงจาก Roger; & Shoemaker. 1971) กล่าวว่า การกลับใจไม่ยอมรับนวัตกรรม เกิดได้ 2 แบบ ดังนี้

1. การกลับใจเพราะมีนวัตกรรมอื่นที่ดีกว่าเข้ามาแทน (Replacement Ddiscontinuance)

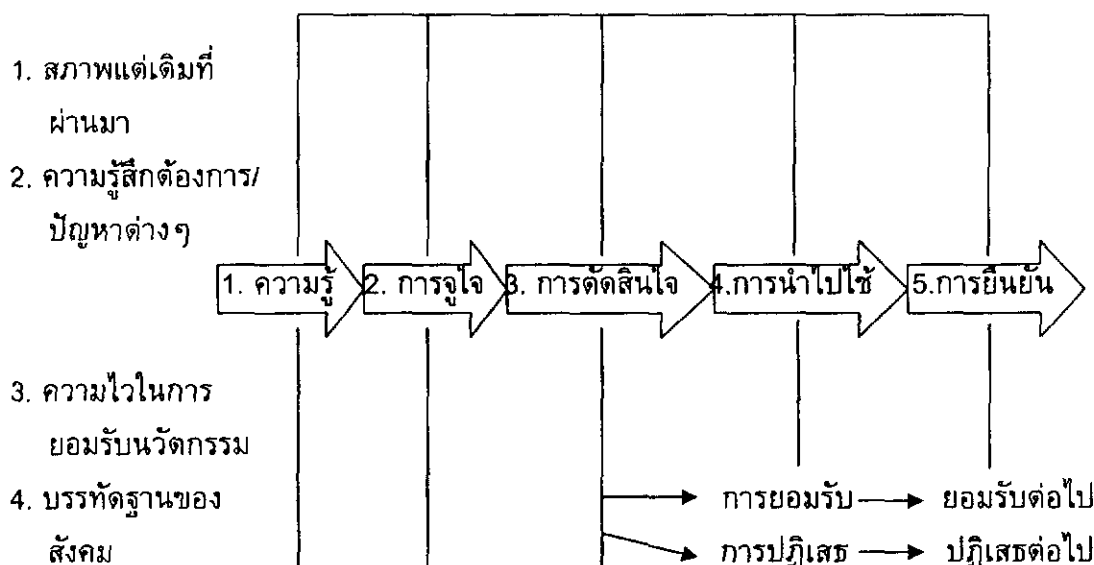
2. การกลับใจเพราะผลจากการใช้นวัตกรรมไม่เป็นที่พึงพอใจของผู้ปฏิบัติ (Ddisenchantment Discontinuance) ซึ่งการกลับใจไม่ยอมรับแบบหลังนี้ เกิดจากความไม่พอใจ เพราะนวัตกรรมที่ใช้ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ของผู้ใช้ หรือผลจากการใช้นวัตกรรมไม่ได้ดีไปจากก่อนใช้แต่อย่างใด หรืออาจเกิดจากการใช้นวัตกรรมไม่ถูกต้อง ทำให้ได้ผลลัพธ์ไม่เต็มที่ ซึ่งเกิดขึ้นในหมู่ผู้ที่ยอมรับนวัตกรรมช้ากว่าคนอื่น (Late Adopter) จะเป็นพวกไม่ค่อยได้รับการศึกษา และเป็นพวกหัวโบราณ เพราะไม่รู้จักวิธีใช้ที่แท้จริง แต่ที่ยอมรับนวัตกรรมในตอนแรกก็เพราะได้รับการชักจูงเชิงบังคับจากผู้ที่มีอำนาจ เมื่ออำนาจการบังคับหรือการโน้มน้าวลดอิทธิพลลง การยอมรับก็พลอยลดลงตามไปด้วย การกลับใจไม่ยอมรับเป็นตัวเองชี้ให้เห็นถึงการที่นวัตกรรมนั้นไม่สามารถผสมกลมกลืนกับชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลอย่างแท้จริง ถ้านวัตกรรมนั้นไม่สอดคล้องรับกันกับความเชื่อ ความเคยชิน และประสบการณ์เดิม

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมแต่ละขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับการยอมรับของบุคคล คือ ช่องทางการสื่อสาร ซึ่งได้แก่ สื่อบุคคล เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อนบ้าน สื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ สื่อเฉพาะกิจ เช่น เอกสารแนะนำ ตำรา บทความโปสเตอร์ เป็นต้น ถ้าบุคคลได้รับความรู้และข่าวสารจากช่องทางการสื่อสารเหล่านี้เป็นจำนวนมาก ในขั้นความรู้ ขั้นการสนใจ ขั้นการตัดสินใจ ขั้นการนำไปใช้และขั้นการยืนยัน จะมีผลทำให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมยอมรับนวัตกรรมในขณะที่บุคคลที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเป็นจำนวนน้อย จะมีแนวโน้มที่ไม่ยอมรับนวัตกรรม

โรเจอร์ (Rogers. 1983: 163) ได้เสนอแบบจำลองกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ทั้ง 5 ขั้นตอน และอิทธิพลของช่องทางการสื่อสารที่มีต่อพฤติกรรมแต่ละขั้นตอน ซึ่งแสดงให้เห็นรายละเอียดแต่ละขั้นตอนในกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม เริ่มต้นจากการที่บุคคลได้สัมผัสนวัตกรรมและมีความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับนวัตกรรมในขั้นความรู้เป็นขั้นแรก เมื่อมีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมเพิ่มมากขึ้น บุคคลจะพัฒนาทัศนคติชอบหรือไม่ชอบนวัตกรรมนั้น ในขั้นสนใจขั้นที่ 3 คือ ขั้นตัดสินใจ เป็นขั้นตอนที่บุคคลจะมีพฤติกรรมที่นำไปสู่การตัดสินใจปฏิเสธ

หรือยอมรับนวัตกรรมนั้น ขั้นตอนที่ 4 คือ การนำไปใช้ เป็นขั้นที่บุคคลรับเอานวัตกรรมนั้นไปใช้ ประโยชน์จริง และขั้นตอนสุดท้าย คือ ขั้นการยืนยัน เป็นขั้นที่ขัดแย้งความรู้เดิม ผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมก่อนคนอื่น และเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมก่อนคนอื่น จะเป็นบุคคลที่มีการศึกษาสูง ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดี เป็นผู้ที่เปิดรับสารมากกว่าบุคคลอื่น

ช่องทางการสื่อสาร

ภาพประกอบ 2 แบบจำลองกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับการยอมรับนวัตกรรม

ที่มา : EM Rogers (1983:165).

การยอมรับนวัตกรรม และนำนวัตกรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์ภายในองค์กร มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงาน การยอมรับนวัตกรรมเป็นลักษณะความเชื่อ (Belief) พฤติกรรมของบุคคลที่เกิดจากความตระหนัก และเห็นคุณค่า หรือค่านิยมต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเห็นว่าสิ่งนั้นมีคุณค่าต่อตนเอง และองค์กร

จากการศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของโรเจอร์และชูเมคเกอร์ โดยสรุปได้ดังนี้

ความสำเร็จของการดำเนินการนั้นบุคลากรภายในองค์กรต้องให้ความสำคัญและตระหนักถึงคุณค่าของเทคโนโลยี มีการยอมรับและนำไปใช้ โรเจอร์และชูเมคเกอร์ (Roger; & Shoemaker. 1983: 54) ได้สรุปกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับการยอมรับนวัตกรรม แบ่ง 5 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นการรับรู้ เป็นภาวะที่บุคคลมีความรู้ เกี่ยวกับนวัตกรรมการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และมีสนใจในการค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม ศึกษาข้อมูลสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ประกอบการตัดสินใจ

2. **ขั้นการจูงใจ** มีการพัฒนาความสนใจและหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับนวัตกรรม การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และมีการประเมินว่ามีประโยชน์ต่อตัวเองและองค์กรมากน้อยเพียงใด

3. **ขั้นการตัดสินใจ** มีการพิจารณานวัตกรรมตามสภาพปัจจุบันและอนาคตแล้วตัดสินใจว่าจะทดลองใช้นวัตกรรมหรือไม่

4. **ขั้นการนำไปใช้** มีการทดลองใช้นวัตกรรมบางส่วนเพื่อดูประโยชน์ของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมตามสถานการณ์ของสถานศึกษา

5. **ขั้นการยอมรับ** มีการยอมรับและนำนวัตกรรมไปใช้

3.2 ตัวแปรด้านความพึงพอใจ

3.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ

นักวิชาการได้ให้ความหมายความพึงพอใจในการทำงาน หรือการปฏิบัติงานให้บรรลุตามจุดประสงค์ ในความหมายต่างๆ กันดังนี้

สมยศ นาวิการ (2527: 48) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง ความรู้สึกดี เจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงานและการที่บุคคลปฏิบัติงานด้วยความสุขจนเป็นผลให้การทำงานนั้นประสบความสำเร็จ สนองนโยบายและบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน ในองค์กรทุกองค์กรไม่ว่าองค์กรใดก็ตาม ถ้ามีบุคคลปฏิบัติงานด้วยความพึงพอใจ มีความสุขจากการทำงานองค์กรนั้นจะพัฒนาไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้น ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรจึงจำเป็น และมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องสร้างให้เกิดกับบุคลากรให้ได้ โดยเฉพาะกับครูซึ่งจะเป็นบุคลากรที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาให้นักเรียนเป็นคนที่มีคุณภาพและเป็นการสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป

ชอย และ มิสเกล (ดวงสมร กลิ่นเจริญ. 2545: 49; อ้างอิงจาก Hoy; & Miskel. 1991: 384-397) พบว่าความพึงพอใจในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์การดำเนินงานขององค์การ

สุพล พยอมแย้ม (2541: 54) ได้อธิบายความพึงพอใจว่า เป็นบุคคลอยู่ในสภาวะอารมณ์ที่พึงพอใจในงาน คือบุคคลนั้นมีสภาวะอารมณ์ที่ดีหรือเป็นไปในทางบวกด้วยการประเมินภาพรวมในระหว่างการทำงานหรือประสบการณ์ทั้งหมด โดยทั่วไปการที่จะระบุว่าบุคคลหนึ่งบุคคลใดมีความพึงพอใจในงานเสียก่อน

สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ (2545: 136-137) ได้อธิบายความพึงพอใจในงานและการจูงใจเป็นความคิดที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน แต่ไม่ใช่แนวคิดเดียวกัน ความพึงพอใจจึงหมายถึงสถานะของความพอใจการจูงใจจึงหมายถึงการใช้ความพยายามที่จะมุ่งไปสู่เป้าหมาย

เฮิร์ซเบิร์ก (จิรกานต์ กาญจนกุล. 2546: 21-23 ; อ้างอิงจาก Herzberg.1967: 197) ทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg's Two Factor Theory of Motivation)

เฮอริซเบิร์ก ได้สรุป ความพอใจในงานที่ทำและความไม่พอใจในงานที่เกิดขึ้นจากกลุ่มของปัจจัยค่าจูน (Hygiene Factors) ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความไม่พอใจ และปัจจัยจูงใจ (Motivator Factors) ปัจจัยเหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกทางบวกกับงานที่ปฏิบัติและเกี่ยวข้องกับลักษณะของงานหรือเนื้อหาของงานเป็นผลที่เกิดขึ้นโดยตรงจากผลการปฏิบัติงานปัจจัยจูงใจเป็นตัวทำให้เกิดความพึงพอใจเป็นตัวสนับสนุนให้บุคคลทำงานเพิ่มมากขึ้นอันเนื่องมาจากแรงจูงใจภายในที่เกิดจากการทำงานเป็นปัจจัยที่นำไปสู่การพัฒนาทัศนคติทางบวกและการจูงใจที่แท้จริงได้แก่

1. ความสำเร็จของงาน (Achievement) คือความสำเร็จที่ได้รับเมื่อผู้ปฏิบัติงานเกิดความรู้สึกว่าเขาทำงานสำเร็จ สิ่งที่สำคัญก็คือ งานนั้นควรเป็นงานที่ท้าทายความสามารถแรงจูงใจเกี่ยวกับความสำเร็จของงานประกอบด้วย 2 สิ่งคือระดับของแรงจูงใจในความสำเร็จและความสามารถที่จะทำงานนั้น

2. ความก้าวหน้า (Advancement) แต่ละบุคคลจะได้รับความก้าวหน้าก็โดยการพัฒนาให้เกิดทักษะใหม่ๆ มีความสามารถและเต็มใจที่จะเพิ่มเติมความรู้

3. การยอมรับนับถือ (Recognition) คือการได้รับการยกย่องชมเชย แสดงความยินดี การให้กำลังใจหรือการแสดงออกอื่นใดที่แสดงให้เห็นถึงการยอมรับในความสามารถ เมื่อทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งบรรลุความสำเร็จ

4. ความรับผิดชอบ (Responsibility) เมื่อบุคคลได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการตัดสินใจเกี่ยวกับงานของเขาจะช่วยให้เขาเกิดความรู้สึกผูกพันบุคคลต้องการโอกาสที่จะได้มีความรับผิดชอบและเมื่อเกิดความรับผิดชอบขึ้นแล้วการถูกควบคุมจากภายนอกก็จะลดลง

5. ลักษณะของงาน (The work It self) ความพึงพอใจในงานของบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติงานที่พึงพอใจด้วย

ปัจจัยค่าจูน (Hygiene Factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับความรู้สึกในทางลบกับงานที่ปฏิบัติและเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมของงาน ปัจจัยค่าจูนเป็นตัวที่ป้องกันความไม่พึงพอใจ เป็นแรงจูงใจภายนอกที่เกิดตามสภาวะแวดล้อมของการทำงานได้แก่

1. เงินเดือน (Salary) หมายถึง ผลตอบแทนจากการทำงานเช่น ค่าจ้างเงินเดือนหรือสิ่งอื่นๆที่ได้มาจากการปฏิบัติงาน

2. โอกาสก้าวหน้า (Possibility of Growth) หมายถึงการที่บุคคลมีโอกาสดำรงตำแหน่งในหน่วยงานหรือการมีทักษะเพิ่มขึ้นในวิชาชีพ

3. ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Interpersonal Relationship) หมายถึงการติดต่อของบุคคลกับบุคคลอื่น ได้แก่ผู้บังคับบัญชา เพื่อร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่าง ๆ

4. สถานภาพ (Status) หมายถึงสถานภาพของบุคคลในสายตาคนอื่นหรือเป็นการรับรู้จากบุคคลอื่น

5. การควบคุมบังคับบัญชา (Supervision) หมายถึงสภาพการณ์ที่ผู้บังคับบัญชาสามารถวิเคราะห์ความสามารถของพนักงานได้ไม่ว่าจะเป็นสภาพการณ์ที่มีลักษณะอยู่ในขอบเขตหรือเป็นการทำงานอิสระ

6. นโยบายและการบริหาร (Policy and Administration) หมายถึงความสามารถในการจัดลำดับเหตุการณ์ต่างๆ ของการทำงานซึ่งสะท้อนให้เห็นนโยบายของหน่วยงานตลอดจนความสามารถในการบริหารงานให้สอดคล้องกับนโยบายนั้น

7. สภาพแวดล้อมในการทำงาน (Working Condition) หมายถึง สภาพที่เหมาะสมในการทำงานปริมาณงานที่ได้รับมอบหมาย หรือความสะดวกสบายในการทำงาน

8. สภาพความเป็นอยู่ (Personal Life) หมายถึง สถานการณ์ของบุคคลที่ทำให้มีความสุขในช่วงเวลาที่ไม่ทำงาน ซึ่งทำให้บุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่อการทำงานของเขา

9. ความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน (Job Security) หมายถึง ความรู้สึกปลอดภัยว่าจะได้ทำงานในตำแหน่งและสถานที่นั้นนานคงทน

ปัจจัยจูงใจ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้คนเกิดความพึงพอใจ ถ้ามีสิ่งเหล่านี้จะทำให้คนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนปัจจัยค้ำจุน ทำหน้าที่เป็นตัวป้องกันมิให้คนเกิดความไม่พึงพอใจ เมื่อใดที่บุคคลได้รับการตอบสนองของปัจจัยชนิดนี้เพียงพอแล้วความไม่พึงพอใจจะหมดไป แต่ไม่ได้หมายความว่าความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อปัจจัยจูงใจได้รับการตอบสนองหรืออีกอย่าง ถ้าคนได้รับปัจจัยค้ำจุนเพียงพอไม่ได้หมายความว่าคนนั้นจะทำงานเต็มความสามารถของเขา เขาจะทำงานเต็มหรือไม่เต็มความสามารถอยู่ที่ได้รับการตอบสนองปัจจัยจูงใจเท่านั้น

ทฤษฎีปัจจัยจูงใจของเฮิร์ซเบิร์ก กล่าวถึงคนเกิดความพึงพอใจทำให้งานมีประสิทธิภาพ โดยความไม่พึงพอใจจะหมดไป แต่ความพึงพอใจไม่เกิดขึ้นเมื่อปัจจัยจูงใจได้รับการตอบสนองหรือ ถ้าคนได้รับปัจจัยค้ำจุนเพียงพอไม่ได้หมายความว่าคนนั้นจะทำงานเต็มความสามารถแต่จะทำงานเต็มหรือไม่เต็มความสามารถอยู่ที่ได้รับการตอบสนองปัจจัยจูงใจ

สรุปได้ว่า ความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงาน นั้นหมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานที่มีต่อการปฏิบัติงาน รวมทั้งกระบวนการ องค์ประกอบ ตลอดจนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานนั้นๆ หากเป็นไปในทางบวกจะผลทำให้เกิดความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงาน จะมีการเสียสละ อุทิศแรงกาย แรงใจ และสติปัญญาให้แก่งานมากขึ้น แต่ถ้าเป็นความพึงพอใจในการใช้สื่อการสอน ก็จะส่งผลในครูผู้สอนได้นำมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนต่อไป

3.2.2 ความสำคัญของความพึงพอใจในการทำงาน

ความพึงพอใจในงานมีผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจตลอดจนความเป็นอยู่ของปัจเจกบุคคล ผลของความพึงพอใจในงานจะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม รวมทั้งผลผลิตและผลประโยชน์ขององค์การ ดังนั้นความพึงพอใจในงานจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากทั้งต่อปัจเจกบุคคล กลุ่มและองค์การ การที่ปัจเจกบุคคลเข้าร่วมอยู่ในองค์การนั้น ระดับความพึงพอใจในงานจะต้องดี องค์การจึงจะประสบความสำเร็จ ความสำคัญของความพึงพอใจในงานอาจกล่าวได้ดังนี้ (ดวงสมร กลิ่นเจริญ. 2545: 50; อ้างอิงจาก Smith. 1992: 7-9)

1. คุณค่าของความพึงพอใจ คนได้ใช้เวลาส่วนใหญ่ของชีวิตในที่ทำงาน ถ้าที่ทำงาน

ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในงาน คุณภาพชีวิตในการทำงานไม่ดี คนก็จะไม่มีความสุข ซึ่งก็จะเกิดผลลัพธ์อื่น ๆ ตามมา

2. ความพึงพอใจในงานมีผลต่อสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ คนที่ไม่พึงพอใจจะเป็นคนที่มีความเครียดสูงและความเครียดก็จะทำให้ชีวิตสั้นลง ความไม่พึงพอใจในงานจะมีผลกระทบโดยตรงต่ออารมณ์อย่างใหญ่หลวง คนที่มีความรู้สึกหรือทัศนคติไม่ดีเกี่ยวกับงานของตนก็จะมีความรู้สึกที่ไม่ดีเกี่ยวกับสิ่งอื่น ๆ เช่น ชีวิตครอบครัว กิจกรรมเวลาว่าง แม้กระทั่งชีวิตของตนเอง

3. ผลผลิต ทัศนคติที่มีต่องานมีผลกระทบโดยตรงต่อการปฏิบัติงาน ความรู้สึกทางบวกเกี่ยวกับงานนำไปสู่ผลที่ออกมาดีกว่าและมีคุณภาพสูงกว่า

4. การขาดงานและการลาออก คนที่ไม่พึงพอใจในงานก็มีแนวโน้มที่จะลาออกและขาดงานบ่อย ๆ คนที่มีความพึงพอใจในงานก็มีความสุขกับการทำงาน

5. ความเครียดและความท้อแท้ ความไม่พึงพอใจในงานเป็นเหตุให้เกิดความเครียดและความท้อแท้ ผู้ใต้บังคับบัญชาอาจจะเก็บตัวไม่ยอมแสดงความสามารถ ละเลยไม่เกี่ยวข้อง ไม่สนใจในการปฏิบัติงาน และอาจหันไปพึ่งยาเสพติด

6. พฤติกรรมความร่วมมือและความเป็นพลเมืองดี คนที่มีความพึงพอใจในงานจะแสดงพฤติกรรมทางบวก ขณะที่คนที่ไม่มีความพึงพอใจในงานจะแสดงพฤติกรรมทางลบ

7. คุณภาพชีวิตในการทำงาน องค์การที่มีการพัฒนาและเพิ่มความรับผิดชอบให้กับสมาชิกจะทำให้สมาชิกมีความพึงพอใจในงานสูงขึ้น

8. ความพึงพอใจในชีวิต คนที่มีความพึงพอใจในงานและอาชีพของตน ก็จะมี ความ พึงพอใจในชีวิตมากขึ้น

3.2.3 องค์ประกอบที่มีผลต่อความพึงพอใจ

กิลเมอร์ (นุติ สุพรรณรัตน์. 2541: 55; อ้างอิงจาก Gillmer. 1971: 252-253)

ได้สรุปองค์ประกอบที่มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงานไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. ความมั่นคงปลอดภัย (Security) ได้แก่ ความมั่นคงในการทำงาน การได้รับความเป็นธรรมจากผู้บังคับบัญชา ความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยนี้ จะแปรไปตามความรู้ของบุคคลคนที่มีพื้นความรู้น้อยหรือขาดความรู้ย่อมเห็นว่าความมั่นคงในการทำงานมีความสำคัญสำหรับเขามาก แต่คนที่มีความรู้สูงจะรู้สึกว่าไม่มีความสำคัญมากนัก

2. โอกาสก้าวหน้าในการทำงาน (Opportunity for Advancement) ได้แก่ การได้มีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่งงานสูงขึ้น การมีโอกาสนำหน้าจากความสามารถในการทำงานยอมทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน ผู้ชายมีความต้องการในเรื่องนี้สูงกว่าผู้หญิง

3. สถานที่ทำงาน และการจัดการ (Company and Management) หมายถึง สถานที่ทำงานทั้งลักษณะทางกายภาพโดยทั่วไป และลักษณะของการจัดดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและภาระงานนั้น ๆ ตลอดจนถึงชื่อเสียง และเกียรติภูมิของสถานที่ทำงานนั้นด้วย

4. ค่าจ้าง (Wages) หมายถึง อัตราค่าจ้างที่คนงานหรือลูกจ้างได้รับจากการทำงาน ในสถานที่ทำงานนั้นในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยปกติแล้วคนงานชายจะให้ความสำคัญแก่ค่าจ้างมากกว่าคนงานผู้หญิง ผู้ที่ทำงานในโรงงานของภาคเอกชนจะให้ความสำคัญแก่ค่าจ้างมากกว่าผู้ที่ทำงานในหน่วยงานรัฐบาล

5. ลักษณะของงานที่ทำ (Intrinsic Aspects of the Job) หมายถึง ลักษณะเฉพาะของงานแต่ละประเภทซึ่งแตกต่างกันออกไป เช่น งานสอน งานบริหาร งานบริการ เป็นต้น ลักษณะของงานนับว่ามีความสัมพันธ์กับความสามารถของผู้ปฏิบัติงานมาก หากบุคคลได้ทำงานตรงตามความต้องการและความถนัดของตนเองก็จะเกิดความพึงพอใจ

6. การบังคับบัญชา (Supervision) หมายถึง การติดตามดูแลให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะ แก่ผู้ปฏิบัติงาน การนิเทศงานมีความสำคัญ และสามารถจะทำให้ผู้ทำงานเกิดความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจต่องานได้ การนิเทศงานภายในหน่วยงานที่ไม่ดีอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการย้ายงานและลาออกจากงานได้

7. ลักษณะทางสังคม (Social Aspects of the Job) หมายถึง การใช้ชีวิตร่วมกันของคนงานหรือผู้ปฏิบัติงานร่วมกันในสถานที่ทำงาน การใช้ชีวิตในสถานที่ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ย่อมทำให้เกิดความพอใจในงานนั้น ๆ

8. การติดต่อสื่อสาร (Communication) หมายถึง การสื่อความคิดเห็น และความต้องการของผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน การติดต่อสื่อสารช่วยสร้างความเข้าใจตรงกันให้แก่ผู้ร่วมงานเป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ที่มีการศึกษาสูง ๆ จะให้ความสำคัญแก่การติดต่อสื่อสารมาก

9. สภาพการทำงาน (Working Condition) หมายถึง สภาพของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ลักษณะของแสง เสียง การถ่ายเทอากาศ ตลอดจนการจัดชั่วโมงทำงานด้วยสำหรับองค์ประกอบ ด้านนี้ คนงานหญิงให้ความสำคัญมากกว่าคนงานชาย

10. สิ่งตอบแทนหรือประโยชน์เกื้อกูลต่าง ๆ (Benefits) หมายถึง ผลประโยชน์ต่าง ๆ ที่คนงานหรือผู้ปฏิบัติงานได้รับ นอกเหนือจากค่าจ้าง ตัวอย่างเช่น เงินบำเหน็จตอบแทน เมื่อออกจากงาน เงินตอบแทนในโอกาสพิเศษการให้บริการต่าง ๆ การรักษาพยาบาล และสวัสดิการที่อยู่อาศัย

สรุปได้ว่าความพึงพอใจของการปฏิบัติงานเพื่อให้งานประสบผลสำเร็จนั้นเกี่ยวข้องกับปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอก ทั้งสองปัจจัยนี้จะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกทางบวกกับงานที่ปฏิบัติและเกี่ยวพันกับลักษณะของงานเป็นผลที่เกิดขึ้นโดยตรงจากผลการปฏิบัติงาน

ปัจจัยจูงใจหรือปัจจัยภายในเป็นตัวทำให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น และนำไปสู่การพัฒนาทัศนคติทางบวกและการจูงใจที่แท้จริง) ประกอบด้วย

1. ความสำเร็จของงาน (Achievement)
2. ความก้าวหน้า (Advancement)
3. การยอมรับนับถือ (Recognition)
4. ความรับผิดชอบ

5. ลักษณะของงาน (The work itself)

ปัจจัยห้า (Hygiene Factors) เป็นแรงจูงใจภายนอกที่เกิดตามสภาวะแวดล้อมของการทำงานได้แก่

1. เงินเดือน (Salary)
2. โอกาสก้าวหน้า (Possibility of Growth)
3. ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Interpersonal Relationship)
4. สถานภาพ (Status)
5. การควบคุมบังคับบัญชา (Supervision)
6. นโยบายและการบริหาร (Policy and Administration)
7. สภาพแวดล้อมในการทำงาน (Working Condition)
8. สภาพความเป็นอยู่ (Personal Life)
9. ความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน (Job Security)

6.3. ตัวแปรด้านความร่วมมือ

ความหมายของบทบาทและความร่วมมือของบริหารและครู มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของความร่วมมือในการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2522: 1) กล่าวว่าในการทำงานนั้นจะต้องอาศัยคนหลายคนมาร่วมกันทำงานใหญ่ๆ จึงจะสำเร็จด้วยดี ผลของการที่คนตั้งแต่สองคนมาทำงานร่วมกัน ทำให้เกิดความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน คือ คนหนึ่งยอมมีอำนาจทำให้คนอื่นทำตามได้มากกว่าผู้อื่น จึงกลายเป็นหัวหน้าหรือนำขึ้นมา และผู้เป็นหัวหน้าจะทำหน้าที่แบ่งงานให้กันทำเพื่อให้เกิดผลงานขึ้นมา เฮอร์เชย์ และแบลนชาร์ด (Hersey; & Blanchard. 1977: 70-72) กล่าวว่าพฤติกรรมของหัวหน้าหรือผู้นำนั้นแบ่งออกเป็นสามแบบ แบบแรก คือพฤติกรรมแบบเผด็จการ หมายถึง การที่หัวหน้าหรือผู้นำ มีพฤติกรรมที่รวบอำนาจในการบริหารไว้เพียงผู้เดียว แบบที่สอง คือพฤติกรรมแบบประชาธิปไตย หมายถึง พฤติกรรมของหัวหน้าที่บริหารงานโดยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและร่วมปฏิบัติงาน แบบที่สาม คือพฤติกรรมแบบปล่อยปละละเลยหรือเสรีนิยม หมายถึง พฤติกรรมของหัวหน้าที่บริหารงานด้วยการปล่อยให้ลูกน้องหรือเพื่อนร่วมงานมีอิสระในการปฏิบัติงาน โดยปราศจากการควบคุมดูแล พฤติกรรมของบุคคลที่สามที่กล่าวมาแล้วนั้น มีข้อสังเกตว่าพิจารณาจากพฤติกรรมของหัวหน้าออกเป็น 4 แบบดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมตามลำพัง เป็นพฤติกรรมที่สนใจงานเฉพาะหน้าของตน หัวหน้าเป็นผู้นำที่ทำทุกอย่างคนเดียวโดยไม่เกี่ยวข้องกับลูกน้อง เหมือนว่าตนเองไม่มีลูกน้อง

2. พฤติกรรมแบบคู่ขนาน เป็นพฤติกรรมที่รับรู้ว่าคุณอื่น ๆ อยู่ในกลุ่มด้วยแต่ต่างคนต่างทำงาน ต่างคนต่างเล่น ลักษณะของผู้บริหารแบบนี้จะแบ่งงานให้ครูทำแล้วต่างคนต่างทำไม่เกี่ยวข้องกัน

3. พฤติกรรมแบบเกี่ยวข้อกัน เป็นพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่มที่รับรู้ว่ามีคนอื่นอยู่ในกลุ่มและมีการเกี่ยวข้อกันบ้าง เช่น เลียนแบบการกระทำของผู้อื่นและเปลี่ยนความคิดเห็นกันบ้างแต่ก็ยังเป็นลักษณะการทำงานแบบแยกจากกัน

4. พฤติกรรมแบบร่วมมือ เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความร่วมมือกัน การให้และการรับสลับกันมีลักษณะเป็นประชาธิปไตย พฤติกรรมผู้บริหารแบบนี้จะมีลักษณะให้ครุมา่วมคิดร่วมปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย

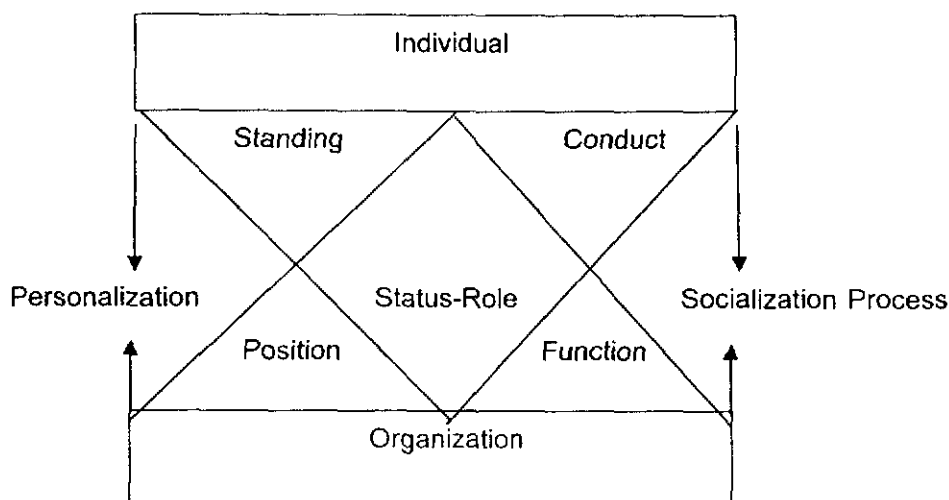
นอกจากนี้ ฟีดเลอร์ (Fielder, 1976: 17-22) ได้แบ่งพฤติกรรมของผู้บริหาร ตามความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่มที่เป็นผลจากลักษณะงานที่กลุ่มปฏิบัติออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. แบบ Interacting Groups คือกลุ่มทำงานที่มีสมาชิกกลุ่มที่เป็นผลจากลักษณะงานที่ต้องการปฏิบัติงานประสานงานกันระหว่างเพื่อนสมาชิกอย่างใกล้ชิด ความสามารถในการปฏิบัติงานของสมาชิกคนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับการทำงานของสมาชิกคนอื่นที่ทำงานก่อนหน้านี้

2. แบบ Coacting Groups เป็นกลุ่มเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน แต่ลักษณะงานเป็นตัวกำหนดสมาชิก แต่ละคนทำงานตามความสามารถ ทักษะและแรงจูงใจที่เขาแต่ละคนมีอยู่ รวมทั้งผลงานของกลุ่มจึงเกิดการนำผลงานที่สมาชิกแต่ละคนมารวมกันนั่นเอง

3. แบบ Counteracting Groups เป็นกลุ่มทำงานที่สมาชิกแต่ละคนเป็นตัวแทนดังกล่าวของกลุ่มจะมารวมกัน เพื่อทำงานโดยมีเป้าหมายในการต่อรองและประนีประนอม ความขัดแย้งเกี่ยวกับความคิดและ เป้าหมายของสมาชิกแต่ละคน รวมทั้งลักษณะงานที่กล่าวมาจึงเป็นการเสนอแนวความคิดทางหนึ่ง โดยสมาชิกกลุ่มและสมาชิกอื่น ๆ จะคัดค้านหรือมองในอีกแง่มุมหนึ่งก็ได้ การติดต่อสื่อสารร่วมมือปฏิบัติ และการปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกจะเป็นไปด้วยความระมัดระวัง โดยที่สมาชิกแต่ละคนต่างทำงานของตนเองผลงานของกลุ่มประเภทนี้จึงมิใช่ผลรวมของงานของสมาชิกแต่ละคน แต่เป็นการที่กลุ่มสามารถหาวิธีแก้ปัญหาอันเป็นที่ยอมรับและเป็นที่ยอมรับของสมาชิกกลุ่ม

เบคกีและอากีริส (นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, 2535: 47-48; อ้างอิงจาก Bakke; & Argyris) ได้ศึกษาและวิเคราะห์องค์การโดยคำนึงถึงข้อความจริง 2 ประการ คือองค์การ (Organization) ในระบบสังคมและบุคคลที่ทำงานองค์การ (Individual) และถ้าทั้ง 2 ประการนี้ มีความสอดคล้องกัน ก็จะเกิดขบวนการผสมผสาน (Fusion Process) ดังแผนภาพ

ที่มา: (นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, 2535: 47-48; อ้างอิงจาก Bakke; & Argyris)

แนวคิดจากกระบวนการผสมผสาน (Fusion Process) จะเกิดขึ้นต่อเมื่อ ในองค์กรที่มีความพึงพอใจในการทำงาน (Personalization Process) และในขณะเดียวกันนั้น องค์กรก็ได้รับประโยชน์หรือทำงานสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรด้วย (Socialization Process) ซึ่งลักษณะกระบวนการผสมผสานเกิดขึ้นดังนี้

การผสมผสานทางหน้าที่ (Function) + พฤติกรรมส่วนตัว (Conduct) = บทบาท (Role)

การผสมผสานทางตำแหน่ง (Position) + สถานภาพแห่งตน (Standing)=ฐานะทางสังคม

ถ้านำกระบวนการผสมผสานมาพิจารณาในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตำแหน่งที่กำหนดหน้าที่ Function ไว้เรียบร้อยแล้วผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละท่านจะมีพฤติกรรมส่วนตัว Conduct ที่แสดงออกมาในการบริหารงานหรือในการปฏิบัติหน้าที่ ถ้าการปฏิบัติหน้าที่ Function กับพฤติกรรมส่วนตัว Conduct มีความสอดคล้องหรือผสมผสานกันดี บทบาท Role ของผู้บริหารก็จะเป็นที่พึงพอใจและงานของสถานศึกษาก็จะสำเร็จตามเป้าหมาย ในกรณีของตำแหน่ง Position กับสถานะภาพแห่งตน(standing) ก็มีลักษณะเดียวกัน ถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีฐานะทางสังคม (Status) เหมาะสมกับตำแหน่งเช่น การจบการศึกษาด้านบริหารการศึกษาหรือมีความรู้ความสามารถด้านการบริหารการศึกษาก็จะมีความเหมาะสมกับตำแหน่งหรือมีความสอดคล้องกันดี จะเป็นผลให้ฐานะทางสังคม(Status) ถูกต้องด้วย

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2535: 48) กล่าวว่า ถ้าบทบาท (Role) ที่เกิดจากการผสมผสานสอดคล้องกัน หน่วยงานก็ดำเนินงานไปสู่วัตถุประสงค์และประสบความสำเร็จตามความต้องการทั้งในทาง Formal และ Informal แล้วองค์กรก็จะยืนยงอยู่ได้

พนัส หันนาคินทร์ (2529) กล่าวได้ว่าบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาย่อมมีองค์ประกอบทั้งภายในตัวผู้บริหารและองค์ประกอบภายนอก ดังนี้

1. รับผิดชอบในการทำงานทุกอย่างในสถานศึกษา ประกอบด้วย รับผิดชอบที่จะต้องดำเนินการศึกษาในสถานศึกษา ให้ได้ผลตามจุดประสงค์ของการศึกษาและของราชการ รับผิดชอบต่อองค์กรทั้งภายในและภายนอก เช่น ความได้ผลในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น รับผิดชอบต่อตรวจสอบของผู้มีอำนาจเหนือ ผู้บริหารจะต้องเตรียมพร้อมเพื่อรับรองการตรวจสอบจากผู้มีอำนาจเหนือได้ทุกขณะ เพื่อให้การศึกษาส่วนรวมของระบบโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. เป็นตัวแทนหรือสัญลักษณ์ของสถานศึกษา (Symbolic function) ผู้บริหารจะต้องเป็นตัวแทนในกิจการงานต่าง ๆ ของโรงเรียน และการติดต่อกับสังคมภายนอก

3. เป็นผู้ให้เทศหรือให้การแนะนำแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา (Advisory function) ผู้บริหารจะต้องทำหน้าที่แนะนำ ให้คำปรึกษา ดักเตือน สั่งงาน ชี้แนะและกระตุ้นครูให้คิดริเริ่มงานในงานใหม่ ๆ และสามารถสร้างความสามารถในการทำงานให้แก่ครูเพื่อทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างดีที่สุด

4. เป็นผู้ริเริ่มงานใหม่ หรือพยายามปรับปรุงงานด้านใหม่ ๆ ของสถานศึกษาให้ดีขึ้น (Initiative function) การกิจนี้ต้องหาเวลา ความรอบรู้ ความรู้จักคิดสร้างสรรค์และการปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยจะต้องมีการวางแผน เตรียมการ ประเมินผลได้ผลเสียอย่างรอบคอบแล้วจึงตกลงใจกระทำ

5. เป็นผู้ตัดสินใจในปัญหาระดับสูงของสถานศึกษา (Decision making function) การตัดสินใจเป็นภารกิจและความรับผิดชอบอันสำคัญที่ผู้บริหารจะต้องกระทำอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เพราะก่อนที่จะดำเนินการใด ๆ ผู้บริหารจะต้องตัดสินใจเลือกปฏิบัติในสิ่งที่ดีที่สุดภายใต้สถานการณ์เท่าที่บริหารจะมีทัศนะมองเห็นปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งขีดจำกัดต่าง ๆ ที่จะมีผลต่อการปฏิบัติตามการตัดสินใจนั้น

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมร่วมมือของผู้บริหารและบุคลากรในองค์กร สรุปได้ว่าพฤติกรรมร่วมมือของผู้บริหารและบุคลากรเป็นตัวแปรสำคัญตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรให้ชัดเจน
2. มีการวางแผนงานร่วมกัน
3. การประสานกันอย่างชัดเจน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ได้มีนักวิจัยและนักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม การใช้สื่อทางไกลและตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการนำสื่อทางไกลไปใช้กับการจัดการศึกษา ดังต่อไปนี้

4.1 งานวิจัยภายในประเทศ

ภาวิณี พุฒิก (2537: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ตัวแปรที่คาดว่าจะมีผลต่อการจัดการศึกษาทางไกลผ่านสื่อโทรทัศน์ : กรณีก่อนดำเนินโครงการจัดการศึกษาทางไกลโดยใช้โทรทัศน์ เพื่อการศึกษาผ่านดาวเทียมไทยคม การวิจัยเพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการสื่อสารในชีวิตประจำวัน และพฤติกรรมการรับข่าวสารด้านการศึกษาของระบบของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่เรียนทางไกลผ่านสื่อวิทยุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่นสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษา กลุ่มเป้าหมายต่อโครงการจัดการศึกษาทางไกล โดยใช้โทรทัศน์เพื่อการศึกษาผ่านดาวเทียมไทยคม รวมทั้งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทางประชากร และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมบางประการ ประชากรที่ใช้การศึกษาค้างนี้ คือ นักศึกษานอกกระบบโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2536 ที่เรียนทางไกลผ่านสื่อวิทยุในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และครูประจำกลุ่มที่จัดกิจกรรมพบกลุ่มสำหรับนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ผลจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ตัวแปรเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการสื่อสารในชีวิตประจำวันของนักศึกษา คือ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่น ความพึงพอใจ มีผลต่อการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในเรื่องค่าใช้จ่าย โดยนักศึกษาส่งส่วนใหญ่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนมากที่สุด ดังนั้น การตัดสินใจเข้าเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม นักศึกษาจะมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในเรื่องค่าใช้จ่ายในการเรียน

ชนัญญา พรหมฝ่าย (2546: บทคัดย่อ) ได้จัดทำการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการสอนของครูช่วงชั้นที่ 3-4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการใช้ไอซีทีในการสอนของครูช่วงชั้นที่ 3-4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ไอซีทีในการสอนของครูช่วงชั้นที่ 3-4 กับตัวแปรด้านสถานภาพของครู ด้านการรับรู้ลักษณะของไอซีที และด้านการแสวงหาความรู้ของครูและ (3) ศึกษาตัวแปรที่ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนในการใช้ไอซีทีในการสอนของครูช่วงชั้นที่ 3-4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่ใช้ไอซีทีและสื่อเทคโนโลยี ในการสอนช่วงชั้นที่ 3-4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2546 จำนวน 385 คน จาก 38 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเกณฑ์กับการใช้ไอซีทีในการสอนของครู พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 28 ตัว โดยมี 7 อันดับแรกได้แก่ (1) ครูที่ศึกษาค้นคว้าและแสวงหา

ความด้านไอซีทีด้วยตนเองมากกว่าเดือนละ 6 ครั้ง (2) การรับรู้ไอซีทีที่เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (3) ครูที่เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ / อินเทอร์เน็ตมากกว่า 6 หลักสูตรต่อปี (4) การรับรู้ไอซีทีที่เป็นเครื่องมือที่สามารถประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับรายวิชาที่สอนได้ (5) ครูที่เรียนรู้การใช้ไอซีทีโดยศึกษาจากหลักสูตรที่จบการศึกษา (6) ครูที่ศึกษาค้นคว้าและแสวงหาความรู้ด้านไอซีทีด้วยตนเองจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และ (7) การรับรู้ไอซีทีที่เป็นเครื่องมือดาวโหลดโปรแกรมหรือเครื่องมือต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ตได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

สุจิตรา บุญอยู่ (2541: 33) ได้จัดทำวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับระบบการศึกษาทางไกลของนักศึกษาในโครงการเครือข่ายสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการยอมรับระบบการศึกษาทางไกลของนักศึกษาในโครงการเครือข่ายสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการยอมรับระบบการศึกษาทางไกลของนักศึกษาในโครงการเครือข่ายสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย กับปัจจัยด้านสถานภาพของนักศึกษา ปัจจัยด้านระบบการศึกษาทางไกล ปัจจัยด้านกิจกรรมการเรียนการสอนทางไกล และปัจจัยด้านพฤติกรรมด้านด้านการยอมรับ และความพึงพอใจในการใช้สื่อทางไกล และ (3) ศึกษาปัจจัยที่ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการยอมรับระบบการศึกษาทางไกลของนักศึกษาในโครงการเครือข่ายสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมโครงการเครือข่ายสารสนเทศ เพื่อพัฒนาการศึกษา จำนวน 904 คน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาโครงการเครือข่ายสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยมีการยอมรับระบบการศึกษาทางไกลในระดับปานกลาง ในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 4 ด้าน กับการยอมรับระบบการศึกษาทางไกลทั้ง 5 ชั้น พบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 42 ปัจจัย 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) การเรียนการสอนผ่านระบบโทรประชุมทางไกลช่วยให้สนใจและเข้าใจเนื้อหาวิชา (2) ประสิทธิภาพในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชา และ (3) หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ตอบสนองความต้องการด้านการเรียน

วรรณคดี กลิ่นสุคนธ์ (2539: 59) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการใช้โทรทัศน์ เพื่อการศึกษา ทางไกลผ่านดาวเทียม ตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก วัตถุประสงค์ของการทำวิจัยเพื่อศึกษาความคิดของครูประจำกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียนที่มีต่อรูปแบบการใช้โทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน สายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกใน 3 รูปแบบ คือ รูปแบบการใช้โทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อเรียนด้วยตนเอง เพื่อการสอนจริง และเพื่อการโต้ตอบกันระหว่างครูกับนักเรียน ผลการวิจัยพบว่าจากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการใช้โทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ตามหลักสูตรการศึกษา

นอกโรงเรียน สายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก พบว่า ครูประจำกลุ่มโดยส่วนใหญ่มองเห็นความสำคัญของการนำโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมเข้ามาใช้ในการสอนการศึกษาทางไกลให้กับนักเรียนนอกโรงเรียนในระดับมาก และเห็นด้วยว่า ควรมีการกำหนดรูปแบบการใช้โทรทัศน์ผ่านดาวเทียมให้มีความชัดเจนในระดับมาก เช่นเดียวกัน

วชิระ สาลี (2541: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพสื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2541 เพื่อประเมินประสิทธิภาพสื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรมสามัญศึกษา ที่ออกอากาศใช้เรียนในปีการศึกษา 2541 ใน 6 หมวดวิชา ดังนี้ หมวดสังคมศึกษา หมวดวิทยาศาสตร์ หมวดภาษาไทย หมวดพลานามัย หมวดคณิตศาสตร์ หมวดภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครูผู้สอน จำนวน 439 คน และนักเรียนจำนวน 90 คน ผลการวิจัยพบว่า สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ที่ใช้จัดการเรียนการสอนในปีการศึกษา 2541 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กรมสามัญศึกษา มีประสิทธิภาพเหมาะสมทุกหมวดวิชาดังนี้ ครูผู้สอนได้ให้ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า รายการโทรทัศน์มีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสม ควรเพิ่มเติมเกี่ยวกับสื่อการสอน เนื้อหา และการยกตัวอย่าง รูปแบบรายการส่วนใหญ่มีความน่าสนใจ ความยาวของรายการควรเป็นรายการละ 40 นาที คุณภาพรายการมีความชัดเจนของภาพ และเสียง ซึ่งการช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนส่วนใหญ่ดีขึ้น รายการโทรทัศน์มีความสอดคล้องกับคู่มือครู และการออกอากาศตรงเวลา สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมจะมีประสิทธิภาพสูง ถ้าได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมอย่างดี จากสถานศึกษาปลายทาง ในการจัดการเรียนการสอน และพบว่า เมื่อเรียนโดยใช้สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ในเนื้อหาทุกหมวดวิชา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พินิจ คาดพันโน (2542: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการใช้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา การประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการใช้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา การประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 ในด้านการเตรียมการ การดำเนินการ การจัดการเรียนการสอน สถานที่วัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์และเอกสาร และการประเมินผล ตัวอย่างประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 50 คน ครูจำนวน 100 คน และนักเรียน จำนวน 100 คน ผลการวิจัยพบว่า (1) ด้านการเตรียมการ ไม่มีการจัดทำโครงการบรรจุในแผนงานประจำปี มีการเตรียมบุคลากร และสถานที่ มีงบประมาณในการดำเนินโครงการ และครูมีความรู้เกี่ยวกับการใช้บริการ พบปัญหาบุคลากรขาดความตระหนักในการใช้ประโยชน์จากโครงการ ห้องเรียนไม่เพียงพอ และไม่มีการจัดหางบประมาณมาใช้ในโครงการ (2) ด้านการดำเนินการ พบว่า ผู้บริหารมีการมอบหมายครูผู้รับผิดชอบโครงการ มีการประชาสัมพันธ์โครงการ และมีการให้บริการแก่ชุมชน แต่ไม่มีการนิเทศ ไม่มีการจัดทำตารางการใช้ห้องเรียน และครูไม่ได้รับการนิเทศ พบปัญหาบุคลากรไม่มี

ความรู้เกี่ยวกับการใช้และดูแลอุปกรณ์ ไม่มีงบประมาณ ไม่มีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกอย่างสม่ำเสมอ และไม่สามารถให้บริการแก่ชุมชนได้อย่างสม่ำเสมอ (3) ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า มีการจัดห้องชมรายการโทรทัศน์ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้ร่วมกับห้องอื่น ไม่มีคู่มือการดำเนินงาน และตารางออกอากาศ ไม่มีการสำเนารายการโทรทัศน์ และไม่มีการจัดตารางเรียนให้สอดคล้องกับตารางออกอากาศ โรงเรียนได้รับสื่อสิ่งพิมพ์ แต่ได้รับไม่สม่ำเสมอ และได้รับล่าช้า ใช้รายการโทรทัศน์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ช่อง ETV ไม่มีการเตรียมการสอน ไม่มีการหมุนเวียนผู้เรียนเข้าชมรายการโทรทัศน์ และไม่มีการชี้แจงขั้นตอนการเรียนแก่ผู้เรียน ต้องการให้มีการออกอากาศทุกรายวิชา รายวิชาและเนื้อหาวิชามีความเหมาะสม เนื้อหามีความสอดคล้องเหมาะสมกับหลักสูตร ครูไม่สอนตามรูปแบบการสอน ส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย รูปแบบรายการที่เหมาะสม คือ การ์ตูน เพลง และละคร นักเรียนไม่มีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการเรียน นักเรียนชอบวิชาภาษาอังกฤษชุด Magic Land พบปัญหาสภาพห้องเรียนไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน เตรียมการสอนไม่ทัน ไม่สามารถสอนตามรูปแบบได้ทุกขั้นตอน ได้รับสิ่งพิมพ์ล่าช้าและไม่มีการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนการสอน

พจมาศ ขุมพลอย (2543: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้วยรายการโทรทัศน์เพื่อการสอนของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเขตภาคกลาง เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางด้วยรายการโทรทัศน์เพื่อการสอน ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ได้แก่ (1). ครูต้นทาง : ประชุมทางไกลร่วมกับครูปลายทางปีละ 2 ครั้งในเดือนเมษายน และเดือนตุลาคม, ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนวิเคราะห์ข้อมูลมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ เรียนรู้จากกลุ่ม ศึกษาด้วยตนเอง ใช้กระบวนการคิด นำความรู้ไปใช้สร้างความรู้เอง จัดทำคู่มือ สอนโดยบูรณาการเนื้อหาใช้คำถามที่สอดคล้องกับชีวิตจริง จัดกิจกรรมแบบทดลอง แบบอุปนัยใช้ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา แบบอภิปราย แบบร่วมมือให้ค้นคว้ากำหนดการเรียนรู้ และเครื่องมือประเมิน (2). ครูปลายทาง : ประชุมทางไกลร่วมกับครูต้นทางปีละ 2 ครั้งในเดือนเมษายน และเดือนตุลาคม, จัดทำและเขียนแผนการสอนตรวจสอบกิจกรรมตามโมเดลชิปปา ศึกษาเนื้อหา คู่มือ เตรียมใบความรู้ ใบงาน และแบบทดสอบเตรียมข้อมูลให้นักเรียนค้นคว้าก่อนเรียน จัดห้องเรียน เตรียมเครื่องมือสื่อสาร ร่วมกับนักเรียนกำหนดเกณฑ์การประเมิน ชมรายการร่วมกับนักเรียน สังเกตบทบาทของนักเรียน กระตุ้นให้นักเรียนทำกิจกรรมสรุปเนื้อหากับนักเรียน มีการประเมินรายคาบ รายวิชา และผลรวมของการจัดรายภาคการศึกษา (3). นักเรียนปลายทาง : ศึกษาคู่มือ ค้นคว้าข้อมูลก่อนเรียน เตรียมอุปกรณ์ จัดบันทึกสาระสำคัญ กำหนดเกณฑ์การประเมินกับครูปลายทาง ตั้งคำถามเพื่อถามเพื่อนในกลุ่ม เลือกบทบาทหน้าที่ที่นักเรียนถนัด ร่วมแสดงความคิดเห็นตอบคำถาม สรุปสาระสำคัญ นำเสนอผลงาน ประเมินตนเอง และกลุ่มทุกครั้ง

มณีนรัตน์ สิริโชค (2546: 61) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อความคิดเห็นในการปฏิบัติงานการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารและครูในโรงเรียนผู้นำการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยคัดสรรที่ร่วมกันอธิบาย

ความแปรปรวนของความคิดเห็นในการปฏิบัติงานการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนผู้นำการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรที่ศึกษาจากผู้บริหารกับปัจจัยคัตสรร พบปัจจัยคัตสรรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ความคิดเห็นในการปฏิบัติงานการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.5

สุภากร ชีรสวัสดิ์ (2541: 78) ได้ทำวิจัยเรื่องตัวแปรที่ส่งผลต่อการยอมรับการฝึกอบรม ทางไกลของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในโครงการฝึกอบรมทางไกลของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1). ศึกษาระดับการ ยอมรับการฝึกอบรมทางไกลของผู้เข้ารับการฝึกอบรมโครงการฝึกอบรมทางไกลของสถาบันพัฒนา ข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2). ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การยอมรับกับการฝึกอบรมทางไกลของผู้เข้ารับการฝึกอบรมกับตัวแปรด้านคุณลักษณะของการ ฝึกอบรมทางไกล ด้านการสนับสนุน ด้านขั้นตอนการดำเนินการโครงการ และวิธีการเรียนด้วย ตนเอง ผลการวิจัยพบว่า (1). ผู้เข้ารับการฝึกอบรมโครงการฝึกอบรมทางไกลของสถาบันพัฒนา ข้าราชการพลเรือน มีการยอมรับการฝึกอบรมทางไกลในระดับมาก (2). ในการหาความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรทั้ง 4 ด้าน กับการยอมรับการฝึกอบรมทางไกลทั้ง 5 ชั้น พบตัวแปรมีความสัมพันธ์ ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 จำนวน 50 ตัว 3 อันดับแรก ได้แก่ การได้รับ ประโยชน์อย่างคุ้มค่า เมื่อเทียบกับเวลาที่เสียไปในการเข้าร่วมอบรม ความพึงพอใจ การนำความรู้ ที่ได้จากการศึกษาชุดการเรียนไปใช้ในการทำงาน และการได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมอบรม ในหลักสูตร จากการวิจัยไม่พบตัวแปรใดที่มีความสัมพันธ์ทางลบ

อภิญา นัยวิรัตน์ (2542: บทคัดย่อ) ได้จัดทำวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการจัดการ เรียนการสอนสำหรับโรงเรียนปลายทางในโครงการการศึกษาสามัญด้วยระบบทางไกลผ่าน ดาวเทียม วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนทางไกลสำหรับ โรงเรียนปลายทาง รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ศึกษาแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ (1). การวางแผน (2) การจัดบุคลากร(3). การจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งสนับสนุนการสอน(4). การจัดกระบวนการเรียน การสอนผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนปลายทางส่วนใหญ่มีการวางแผนการดำเนินงานโดยมีการ กำหนดแผนปฏิบัติการของโรงเรียน รวมทั้งมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการในโครงการ ห้องเรียนทางไกลมีรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีเครื่องโทรทัศน์ 1 เครื่อง ต่อ 1 ห้องเรียน ไม่มี เครื่องโทรศัพท์และเครื่องโทรสารใช้ในการเรียนการสอนทางไกล ครูปลายทางมีการกำหนด วัตถุประสงค์ในการเรียน และแจ้งให้นักเรียนทราบ ชี้แจง อธิบายเพิ่มเติมได้เข้าใจชัดเจน ปัญหาการ จัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่ พบว่า มีปัญหาในด้านของครูปลายทาง การจัดชั้นเรียน เวลาในการ รับชม รายการออกอากาศ และอุปกรณ์การรับสัญญาณดาวเทียม ความต้องการส่วนใหญ่ต้องการ ให้มีการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ต้องการได้รับการนิเทศ ติดตาม และต้องการ การได้รับเอกสารประกอบการสอนล่วงหน้า

สุภัทธี มีสิทธิ์ (2540 : 90-92) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียน ที่มีต่อโครงการการศึกษาสายสามัญด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียมโดยศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารครูผู้สอน และนักเรียนของโรงเรียนในโครงการการศึกษาสายสามัญด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียม ระยะที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2539 จำนวน 59 โรงเรียน พบว่าด้านการวางแผน ผู้บริหารเห็นด้วยอย่างมากในการวางแผนจัดโครงการควรมีการกำหนดผู้รับผิดชอบโครงการ

กรมสามัญศึกษา (2540 : 39-40) ประเมินผลการดำเนินงานโครงการการศึกษาสายสามัญด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียม ระยะที่ 2 พบว่า ทางด้านบุคลากรนั้น โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโดยภาพรวมเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่มีครูปฏิบัติงานจริงเฉลี่ยโรงเรียนละ 118.96 คน มีครูรับผิดชอบโครงการเฉลี่ยโครงการละ 2 คน มีนักเรียนเฉลี่ยโรงเรียน 2,491 คน และมีอัตราส่วนครูต่อนักเรียน 1:21 หมวดวิชาที่ครูมีคาบสอนเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ สังคมศึกษา คนละ 22.20 คาบ ต่อสัปดาห์ จากงานวิจัยจะเห็นได้บุคลากรในการจัดการเรียนการสอนทางไกลมีความจำเป็นและถ้าโรงเรียนปลายทางได้จัดบุคลากรที่ดีและสอดคล้องกับหน้าที่ ผู้วิจัยคาดว่าน่าจะส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

4.2. งานวิจัยต่างประเทศ

อีเรส (บุญชูบ หลั่งทรัพย์. 2546: 58 ; อ้างอิงจาก Eraoi. 1986) ได้ศึกษาถึงทัศนคติ ต่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในซาอุดีอาระเบีย โดยสำรวจจากผู้ชายอาชีพต่างๆ ได้แก่ อาจารย์ นักศึกษา และผู้บริหารอยู่ใน 3 เมือง คือ เมกกะ อัล-มัลดีนา และเจดดาห์ พบว่าไม่มีความแตกต่างทางทัศนคติต่อโทรทัศน์เพื่อการศึกษาระหว่างนักเรียนสายวิทยาศาสตร์กับสายมนุษยศาสตร์ และระหว่างอาจารย์กับผู้บริหารทั้ง 2 สายในเมืองทั้งสาม และจากคำตอบที่ได้รับชี้ให้เห็นว่า ผู้ที่อยู่ในวงการการศึกษาของซาอุดีอาระเบีย พอใจที่จะให้เพิ่มและจัดรายการใหม่ๆ เกี่ยวกับการศึกษาขึ้นอีก นอกจากนั้นยังมีข้อวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับคุณภาพและช่วงเวลาการดูรายการ ซึ่งจะแก้ปัญหาได้โดยตั้งสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษาโดยเฉพาะขึ้นใหม่อีกช่องหนึ่ง ประการสุดท้ายก็คือ กลุ่มนักศึกษามีความต้องการรายการเพื่อการศึกษา ที่มีเนื้อหาใกล้เคียงหรือสัมพันธ์กับหลักสูตรที่เรียนมากกว่านี้

ฮิวเวลแมน (ชื่นจิต นัยนิตย์. 2538: 50 ; อ้างอิงจาก Heuvelman. 1989) ทำการศึกษาผลของรูปแบบรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาที่มีต่อความรู้ความเข้าใจของผู้ชม จุดเริ่มต้นของงานวิจัยเรื่องนี้ อยู่ที่ปัญหาการผลิตรายการของสถาบันการกระจายเสียงและแพร่ภาพเพื่อการศึกษาของชาวดัตช์ โดยเฉพาะการเสนอเรื่องที่เป็น “นามธรรม” ผลการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ของเสียงและภาพมีความสำคัญต่อการเกิดความรู้ ความเข้าใจของผู้ชม จะต้องทำให้ผู้ชมสามารถเชื่อมโยงภาพที่เสนอกับเสียงบรรยายได้สอดคล้องกันสำหรับจะสอน ไม่มีเวลาเตรียมสื่อที่จะสอน และครูส่วนใหญ่ที่ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็คือ ครูผู้หญิงที่มีประสบการณ์การสอนไม่ถึง 10 ปี สื่อที่ใช้กันมากได้แก่ ภาพยนตร์ 16 ม.ม. ภาพสไลด์ เทปคาสเซต และเครื่องเล่นแผ่นเสียง

สรุปโดยทั่วไปแล้วครูส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และมีความเห็นว่าควรใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อการเรียนการสอนในชั้นเรียน

คอร์เน็ตท์ (เสาวลักษณ์ สงคราม. 2546: 32; อ้างอิงจาก Cornett.1992) ได้ศึกษาการพัฒนายุทธวิธีการสอนทางไกลในมหาวิทยาลัย จุดประสงค์ของการศึกษาวิจัย คือ ต้องการพัฒนายุทธวิธีการสอน และการวางแผนการสอนทางไกลในมหาวิทยาลัย การศึกษาชี้ให้เห็นเป้าหมายของมหาวิทยาลัยและความสัมพันธ์ของปัจจัยภายนอกที่มีต่อการพัฒนาการสอนทางไกล ทำให้การพัฒนาการสอน การตัดสินใจ การวางแผน การทำงานมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

โคห์ และแฮนเซน (บุญเรือง ศรีற்று.2542 : 106 อ้างอิงจาก Kihht; & Hansen.1967) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการณ์การเรียนการสอนตามความต้องการของนักเรียนสรุปได้ว่า สภาพการณ์การเรียนการสอนที่ดีนั้นนอกจากครูจะมีการสอนที่ดีนั้นการเตรียมการสอนดี มีอุปกรณ์การสอนครบถ้วน ลักษณะที่ขนาดของห้องเรียนเหมาะสมและการเอาใจใส่ต่อการงานดีครูยังต้องคำนึงถึงความต้องการของนักเรียนอีกด้วย และพยายามสนองความต้องการซึ่งจะช่วยให้ครูเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการเรียน เป็นการช่วยส่งเสริมคุณภาพการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตรงข้ามถ้าครูไม่คำนึงถึงความต้องการของนักเรียนสนใจเฉพาะเรียนที่ต้องของนักเรียน สนใจเฉพาะเรื่องที่ต้องทำการสอนเพียงอย่างเดียว จะทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนทำให้ผลการเรียนไม่ดีเท่าที่ควร

เมดติวิทท์ (เสาวลักษณ์ สงคราม. 2546: 46; อ้างอิงจาก Medevit. 1990) ได้ทำการออกแบบการสอน เพื่อพัฒนาบุคลากรในการสอนทางไกลโดยใช้โทรทัศน์ ผลการศึกษา พบว่าการฝึกอบรมครูโดยใช้โปรแกรมการสอนที่ออกแบบขึ้นส่งผลให้พฤติกรรมการสอนของครูเปลี่ยนไปเมื่อมีการสอนผ่านโทรทัศน์ทางไกล

เอบูรดักก้า และแซนน่า (Aboudagga & Sanna. 1995: 190) ได้ศึกษาวิจัยปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์ และมีผลต่อการใช้เทคโนโลยีการสอนทางไกล ผลการศึกษาพบว่า ทักษะของผู้สอนมีอิทธิพลการใช้เทคโนโลยีในการสอนทางไกลและผู้สอนมีความเชื่อว่า การสอนทางไกลจะเป็นประโยชน์และช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนดีขึ้น

เมโยและคณะ (Mayo,Homik & McAnamy. 1976: 74-77) ได้ศึกษาวิจัยเจตคติของครูปลายทางที่มีต่อรายการโทรทัศน์เพื่อการสอน พบว่า ครูปลายทางที่สอนโดยใช้โทรทัศน์เพื่อการสอนมีเจตคติที่ดีและเห็นความสำคัญของโทรทัศน์ และเชื่อว่าสื่อการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม จะช่วยครูและนักเรียนได้มากแต่ปัญหาที่พบก็คือ งบประมาณน้อยและสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ไม่ส่งเสริมการเรียนการสอนและการศึกษาทางไกลจะประสบผลสำเร็จส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับความร่วมมือและความพยายามของครูผู้สอนปลายทางว่าควรปฏิบัติอย่างไรให้การเรียนการสอนทางโทรทัศน์ประสบผลสำเร็จ เช่น บทเรียนโทรทัศน์ธรรมดาอาจจะเป็นประโยชน์ให้กับนักเรียนได้ดี ในขณะที่บทเรียนโทรทัศน์ที่ดีจะไม่เป็นประโยชน์ก็ได้ ถ้าทั้งครูปลายทางและโทรทัศน์ไม่สัมพันธ์กันในการเสนอการเรียนการสอนอย่างไรก็ตามโทรทัศน์เพื่อการเรียนการสอนและครูปลายทางสามารถเสริมสิ่งอื่นๆ และเพิ่มพูนคุณภาพการเรียนรู้ได้อย่างดี

ชาลส์ วินนิช (Winich, 1966 : Abstract) ได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชน ต่อรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ซึ่งเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ทางโทรทัศน์จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 392 คน แยกเป็นผู้ชมรายการเพื่อการศึกษา จำนวน 100 คน และผู้ไม่ได้รับชมรายการ โทรทัศน์เพื่อการศึกษา จำนวน 292 คน โดยทั้งสองกลุ่มตัวอย่างไม่มีความแตกต่างทางฐานะ สังคม เศรษฐกิจ ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้ชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา เป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการศึกษาสูงกว่าผู้ไม่รับชมรายการ 2. ผู้ที่รับชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา เป็นผู้นึกถึงประโยชน์ทางการศึกษา 3. ผู้ชมรายการเห็นว่าโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไม่ควรจัดทำแข่งเพื่อการค้า

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียนในสถานศึกษา อาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 4 วิทยาลัย เป็นผู้บริหาร 18 คน ครูผู้สอน 220 คน และนักเรียน 3,900 คน

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารครูผู้สอนและนักเรียน ในวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 4 แห่ง ได้มาโดยดำเนินการดังนี้

1. เลือกผู้บริหารแบบเจาะจง ทั้งหมด 18 คน
 2. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน จากจำนวนประชากรครูผู้สอนทั้งหมด 220 คน โดยใช้ตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 140 คน แล้วสุ่มแบบสัดส่วนจากแต่ละวิทยาลัย
 3. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างนักเรียน จากจำนวนประชากรนักเรียนทั้งหมด 3,900 คน โดยใช้ตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน แล้วสุ่มแบบสัดส่วนจากแต่ละวิทยาลัย
- จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน จำแนกตามสถานศึกษา

สถานศึกษา	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	นักเรียน	ผู้บริหาร	ครูผู้สอน	นักเรียน
วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์	5	100	1,800	5	64	162
วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล	5	58	1,300	5	37	117
วิทยาลัยการอาชีพปราณบุรี	4	28	350	4	18	31
วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน	4	34	450	4	21	40
รวมทั้งสิ้น	18	220	3,900	18	140	350

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษา ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานการศึกษาทางไกล

ผ่านดาวเทียม การวัดความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมด้านการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และด้านการจัดการเรียนการสอนด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียม และศึกษาเอกสารเกี่ยวตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

2. สร้างข้อกระทงแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามโครงสร้างเนื้อหาและความมุ่งหมายของการวิจัย จำนวน 2 ชุด ดังนี้

แบบสอบถามชุดที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร และครูผู้สอน แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน เป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Checklist) และเติมคำ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ประกอบด้วย ตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ และด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่น้อยที่สุดไปจนถึงมากที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นเพิ่มเติม คำถามแบบปลายเปิด

แบบสอบถามชุดที่ 2 แบบสอบถามสำหรับนักเรียน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ เพศ ระดับชั้นปี แผนกวิชา เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และเติมคำ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงาน การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ประกอบด้วย ด้านความพึงพอใจ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาและปรับปรุงข้อบกพร่องในแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามที่อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้อง จำนวน 5 ท่าน (รายชื่อในภาคผนวก ก) ตรวจสอบแก้ไขสำนวน ภาษา ความครอบคลุมเนื้อหาตลอดจนข้อเสนอแนะอื่น ๆ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ภาษา และการเขียนข้อความในแบบสอบถามให้มีความสอดคล้อง ครอบคลุมวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามตามที่ได้รับคำแนะนำ หลังจากนั้นได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง แล้วจึงนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แล้วนำไปทดลองใช้ (Tryout) กับผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 30 คน ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

3.1 แบบสอบถามชุดที่ 1 ทดลองใช้กับผู้บริหารและครูผู้สอนวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 20 คน ผู้บริหารและครูผู้สอนวิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล จำนวน 10 คน

3.2 แบบสอบถามชุดที่ 2 ทดลองใช้กับนักเรียน จำนวน 17 คน ในวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ และนักเรียน จำนวน 13 คน ในวิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล

4. นำผลมาวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ Cronbach alpha Coefficient เพื่อปรับปรุงแบบสอบถามให้มีคุณภาพมากขึ้นก่อนนำไปใช้

5. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา(α - Coefficient) อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 0.40 (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2545: 153) แบบสอบถามด้านการยอมรับนวัตกรรมมีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ .750 และรายด้านมีค่าระหว่าง .709 - .760 ด้านความพึงพอใจมีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ .786 และรายด้านมีค่าระหว่าง .754 - .816 ด้านความร่วมมือมีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ .849 และรายด้านมีค่าระหว่าง .825 - .826 ความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมด้านการบรรลุนิเทศประสงค์ มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ .907 และรายด้านมีค่าระหว่าง .897 - .906 และด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ .826 และรายด้านมีค่าระหว่าง .788 - .818

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านกระบวนการดังกล่าวเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อให้ความเห็นชอบแล้วนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัว จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถามผู้บริหารและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. นำหนังสือแนะนำตัวและแจกแบบสอบถามผู้บริหารและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในวิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล และวิทยาลัยการอาชีพปราณบุรี ด้วยตนเอง ส่วนวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ และวิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน ได้จัดส่งทางไปรษณีย์

3. การรับแบบสอบถามคืน ในวิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล และวิทยาลัยการอาชีพปราณบุรี ผู้วิจัยรับแบบสอบถามคืนด้วยตัวเอง ส่วนวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ และวิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการช่วยรวบรวม และผู้วิจัยเดินทางไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตัวเอง โดยได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งหมด 508 ชุด ตรวจสอบความสมบูรณ์ปรากฏว่ามีความสมบูรณ์ทั้งหมด 504 ชุด คิดเป็น 99.2 % ของแบบสอบถามทั้งหมด

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาใส่รหัส (Coding) และให้คะแนน แล้วบันทึกในแบบบันทึกสำหรับประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดย ให้คะแนนแบบสอบถามดังต่อไปนี้

1.1. แบบสอบถามชุดที่ 1 และชุดที่ 2 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ประกอบด้วย ตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีการให้คะแนน ดังนี้

ทั้งด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ ด้านความร่วมมือ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ถ้าผู้ตอบแบบสอบถามกาเครื่องหมาย(✓) ในช่อง 5 ให้ 5 คะแนน กาเครื่องหมาย (✓) ในช่อง 4 ให้ 4 คะแนน กาเครื่องหมาย (✓) ในช่อง 3 ให้ 3 คะแนน เครื่องหมาย (✓) ในช่อง 2 ให้ 2 คะแนนและกาเครื่องหมาย(✓) ในช่อง 1 ให้ 1 คะแนน 1.2.

1.2. แบบสอบถามชุดที่ 1 และชุดที่ 2 ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์และด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ทั้ง 2 ด้าน มีการให้คะแนน ดังนี้

ถ้าผู้ตอบแบบสอบถามกาเครื่องหมาย(✓) ในช่อง 5 ให้ 5 คะแนน กาเครื่องหมาย (✓) ในช่อง 4 ให้ 4 คะแนน กาเครื่องหมาย (✓) ในช่อง 3 ให้ 3 คะแนน เครื่องหมาย (✓) ในช่อง 2 ให้ 2 คะแนนและกาเครื่องหมาย(✓) ในช่อง 1 ให้ 1 คะแนน

2. บันทึกการหาค่าและคะแนนในแฟ้มข้อมูลคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

2.1. วิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 1 ของแบบสอบถามชุดที่ 1 และ 2 โดยการหาค่าความถี่ และ ค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

2.2. วิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 2 และตอนที่ 3 แบบสอบถามชุดที่ 1,2 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538 : 9) ดังนี้

เกณฑ์ของค่าเฉลี่ยและการแปลความหมาย ของตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม

ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง	ขั้นยืนยันทัน (มีการใช้อย่างสมประโยชน์ คุ่มค่า)
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง	ขั้นนำไปใช้ (มีการทดลองใช้บางส่วนเพื่อดูประโยชน์ตามสภาพ)
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง	ขั้นตัดสินใจ (มีการพิจารณาสภาพปัจจุบันและอนาคต แล้วตัดสินใจว่าจะทดลองใช้นวัตกรรมหรือไม่)
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง	ขั้นสนใจ (มีความสนใจเพิ่มขึ้นและหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับนวัตกรรมการศึกษาทางไกล)
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง	ขั้นการรับรู้ (มีการรับรู้ว่ามี แต่ยังขาดข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมนี้)

เกณฑ์ของค่าเฉลี่ยและการแปลความหมาย ของตัวแปรด้านความพึงพอใจ

ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับค่อนข้างมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับค่อนข้างน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับน้อย

เกณฑ์ของค่าเฉลี่ยและการแปลความหมาย ของตัวแปรด้านความร่วมมือ

ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง	ระดับปฏิบัติมาก
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง	ระดับปฏิบัติค่อนข้างมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง	ระดับปฏิบัติปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง	ระดับปฏิบัติค่อนข้างน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง	ระดับปฏิบัติน้อย

เกณฑ์ของค่าเฉลี่ยและการแปลความหมายความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ และด้านการจัดการเรียนการสอน

ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง	ความสำเร็จอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง	ความสำเร็จอยู่ในระดับค่อนข้างมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง	ความสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง	ความสำเร็จอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง	ความสำเร็จอยู่ในระดับน้อย

2.3. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร การยอมรับนวัตกรรม ความพึงพอใจ และความร่วมมือกับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) การแปลความหมายความสัมพันธ์ตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (สุจิตรา บุญอยู่, 2541: 65; อ้างอิงจาก Salkind, 2000: 208)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ระดับความสัมพันธ์
0.81 – 1.00	สัมพันธ์ในระดับสูงมาก
0.61 – 0.80	สัมพันธ์ในระดับสูง
0.41 – 0.60	สัมพันธ์ในระดับปานกลาง
0.21 – 0.40	สัมพันธ์ในระดับต่ำ
0.00 – 0.20	สัมพันธ์ในระดับต่ำมาก

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

- 1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)
- 1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

- 2.1 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

(Corrected Item-Total Correlation)

- 2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

(Cronbach's Alpha Coefficient)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ทดสอบสมมติฐาน ตัวแปร ด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ ด้านความร่วมมือ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
p	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (P-value)
r	แทน	ค่าสหสัมพันธ์
X	แทน	ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงาน
X ₁	แทน	ตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม
X ₂	แทน	ตัวแปรด้านความพึงพอใจ
X ₃	แทน	ตัวแปรด้านความร่วมมือ
Y	แทน	ความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
Y ₁	แทน	ความสำเร็จของการดำเนินงาน ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์
Y ₂	แทน	ความสำเร็จของการดำเนินงาน ด้านการจัดการเรียนการสอน
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานแสดงจำนวน และร้อยละเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของผู้บริหาร ครู และนักเรียนจำแนกตามเพศ คณะวิชา ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ การปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ และด้านการจัดการเรียนการสอนตามความคิดของผู้บริหาร ครู และนักเรียน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของวิทยาลัยสังกัด สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือ กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น ตามความคิดและข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครู

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานแสดงจำนวน และร้อยละเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของผู้บริหาร ครูและนักเรียนจำแนกตามเพศ คณะวิชา ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน

1. ข้อมูลพื้นฐานแสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับลักษณะทั่วไป ของผู้บริหาร และครู จำแนกตามระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ผลดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและครู จำแนกตามลักษณะทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	ผู้บริหารและครู	
	จำนวน	ร้อยละ
1. ประสบการณ์การทำงาน		
- น้อยกว่า 10 ปี	32	20.3
- ระหว่าง 11- 20 ปี	82	51.9
- มากกว่า 21 ปี	44	27.8
รวม	158	100.0
2. ระดับการศึกษา		
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	14	8.9
- ปริญญาตรี	81	51.3
- ปริญญาโท	58	36.7
- ปริญญาเอก	5	3.2
รวม	158	100.0

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	ผู้บริหารและครู	
	จำนวน	ร้อยละ
3. สถานภาพ		
- ผู้บริหาร	18	11.4
- ครู	140	88.6
รวม	158	100.0

จากตาราง 2 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหาร มีจำนวนทั้งสิ้น 18 คน คิดเป็นร้อยละ 11.4 ครูมีจำนวนทั้งสิ้น 140 คิดเป็นร้อยละ 88.6 และเมื่อจำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานในวิทยาลัยพบว่า โดยส่วนใหญ่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานอยู่ระหว่าง 11-20 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 51.9 รองลงมามีประสบการณ์การปฏิบัติงานมากกว่า 21 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 51.3

2. ข้อมูลพื้นฐานแสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับลักษณะทั่วไป ของนักเรียนจำแนกตามเพศ ระดับชั้น คณะวิชา ผลดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักเรียน จำแนกตามลักษณะทั่วไป

ข้อมูลทั่วไป	นักเรียน	
	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	201	58.1
- หญิง	145	41.9
รวม	346	100.0
2. ระดับชั้น		
- ปวช.	258	74.6
- ปวส.	88	25.4
รวม	346	100.0
3. คณะวิชา		
- บริหารธุรกิจ	180	52.0
- ช่างอุตสาหกรรม	166	48.0
รวม	346	100.0

จากตาราง 3 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนมีทั้งสิ้น 346 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย 201 คน คิดเป็นร้อยละ 58.1 และเพศหญิง 145 คน คิดเป็นร้อยละ 41.9 เป็นนักเรียนระดับชั้น ปวช. 258 คน คิดเป็นร้อยละ 74.6 นักเรียนระดับชั้น ปวส. 88 คน คิดเป็นร้อยละ 25.4 จำแนกตามคณะวิชา พบว่านักเรียนส่วนใหญ่เรียนคณะวิชาบริหารธุรกิจ จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 และคณะวิชาช่างอุตสาหกรรม จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 48.0

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ และด้านการจัดการเรียนการสอน

1. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของ ความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ และด้านการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดของผู้บริหารและครู ผลดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ และด้านการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดของผู้บริหารและครู โดยรวมและรายด้าน

ความสำเร็จของการดำเนินงาน ของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	ระดับความสำเร็จ($n = 158$)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์	4.12	0.46	ค่อนข้างมาก
ด้านการจัดการเรียนการสอน			
1. การวางแผนและการดำเนินการ	4.24	0.56	ค่อนข้างมาก
2. การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน	4.07	0.46	ค่อนข้างมาก
3. การจัดกระบวนการเรียนการสอน	4.16	0.51	ค่อนข้างมาก
4. สื่อการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	4.16	0.68	ค่อนข้างมาก
รวม	4.14	0.43	ค่อนข้างมาก

จากตาราง 4 ความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยรวมและรายด้าน ทั้ง 2 ด้าน คือด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ และด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับค่อนข้างมาก

2. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของ ความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และด้านการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดของนักเรียน ผลดังตาราง 5

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดของนักเรียน โดยรวมและรายด้าน

ความสำเร็จของการดำเนินงานของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระดับความสำเร็จ (n = 346)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
บรรยากาศและสภาพในชั้นเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม	4.15	0.40	ค่อนข้างมาก
การจัดกระบวนการเรียนการสอน	4.15	0.33	ค่อนข้างมาก
สื่อการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	4.06	0.38	ค่อนข้างมาก
พฤติกรรมการสอนของครูต้นทาง	4.15	0.41	ค่อนข้างมาก
รวม	4.13	0.22	ค่อนข้างมาก

จากตาราง 5 ความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ตามความคิดเห็นของนักเรียน โดยรวมและรายด้าน ในด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของวิทยาลัยสังกัด สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือ

1. ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของ ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกล ผ่านดาวเทียมของวิทยาลัยสังกัด สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและนักเรียน ผลดังตาราง 6 และ 7

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ตามความคิดของผู้บริหาร และครู โดยรวมและรายด้าน

ด้านที่	ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	ระดับความคิดเห็น (n = 158)		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการยอมรับนวัตกรรม	4.22	.39	ค่อนข้างมาก
2	ด้านความพึงพอใจ	4.23	.50	ค่อนข้างมาก
3	ด้านความร่วมมือ	4.23	.50	ค่อนข้างมาก
	รวม	4.22	.39	ค่อนข้างมาก

จากตาราง 6 ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ทั้ง 3 ด้าน คือด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงาน การศึกษาทางไกล ด้านความพึงพอใจ ตามความคิดของนักเรียน โดยรวม

ด้านที่	ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงาน การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	ระดับความคิดเห็น (n = 346)		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านความพึงพอใจ	4.12	0.35	ค่อนข้างมาก
	รวม	4.12	0.35	ค่อนข้างมาก

จากตาราง 7 ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกล ตามความคิดเห็นของนักเรียน ด้านความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือ กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

1. ผลการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม

ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือ กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตามแนวความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ดังตาราง 8

ตาราง 8 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือ กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ตามแนวความคิดเห็นของผู้บริหารและครู

	X_1	X_2	X_3	Y_1	Y_2	Y
X_1	1.0	0.652**	0.410**	0.473**	0.490**	0.514**
X_2		1.0	0.630**	0.600**	0.579**	0.630**
X_3			1.0	0.645**	0.750**	0.649**
Y_1				1.0	0.756**	0.939**
Y_2					1.0	0.935**
Y						1.0

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 8 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม (X_1) ด้านความพึงพอใจ (X_2) และด้านความร่วมมือ (X_3) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ทั้ง 2 ด้าน คือด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ (Y_1) และด้าน

การจัดการเรียนการสอน (Y_2) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .473 ถึง .756

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม (X_1) ด้านความพึงพอใจ (X_2) และด้านความร่วมมือ (X_3) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .514 ถึง .939

2. ผลการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านความพึงพอใจ กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการจัดการเรียนการสอน ในวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตามความคิดเห็นของนักเรียน ดังตาราง 9

ตาราง 9 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านความพึงพอใจ กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของนักเรียน

	X_2	Y_2
X_2	1.0	0.329**
Y_2		1.0

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 9 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรด้านความพึงพอใจ (X_2) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการจัดการเรียนการสอน (Y_2) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .329

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น ตามความคิดและข้อเสนอแนะของผู้บริหาร และครู

การวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถามปลายเปิดทั้งหมด 120 คน สรุปได้ดังนี้

1. ความคมชัดของสัญญาณ มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 20 คน มีความคิดเห็นว่าสัญญาณที่ถ่ายทอดรายการสอนออกอากาศทางไกลผ่านดาวเทียมมีความคมชัดดี แต่ต้องรับสัญญาณด้วยจานดาวเทียม DTH หรือเป็นสมาชิกของ UBC เท่านั้น ทำให้บุคคลทั่วไปที่ไม่มีจานดาวเทียมไม่สามารถรับชมได้

2. รายวิชาที่สอนออกอากาศทางไกลผ่านดาวเทียม มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 8 คน

มีความคิดเห็นว่า รายวิชาที่สอนเสริมเกี่ยวกับสายอาชีพ ทำให้ทุกคนสามารถรับชมและนำไปปฏิบัติได้เป็นอย่างดี

3. ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 13 คน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ช่วยให้ครูทำงานน้อยลงโดยเฉพาะเกี่ยวกับการสอน ครูจะได้มีเวลาในการเตรียมบทเรียนมากขึ้น

4. ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 16 คน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นการเรียนที่อิสระ และกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น

5. ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 15 คน แสดงความคิดเห็นว่า การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นการส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมหรือทบทวนได้ด้วยตนเอง

6. ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 8 คน แสดงความคิดเห็นว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนทางไกล ทำให้ครูผู้สอนได้พัฒนาความรู้และทักษะการสอนได้ดีขึ้น

7. ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 10 คน แสดงความคิดเห็นว่าการสอนโดยให้เด็กดูและฟังจากสื่อโทรทัศน์การสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ก่อให้เกิดผลในการเรียนรู้ที่กว้างไกลมากขึ้น และได้ได้รับฟังข่าวสารมากขึ้น

8. ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 19 คน แสดงความคิดเห็นว่าโดยคุณลักษณะของบทเรียนทางสื่อโทรทัศน์ มีจุดเด่นอยู่ที่สามารถนำเสนอทั้งเสียงและภาพที่เป็นทั้งภาพนิ่ง สีสันภาพเคลื่อนไหว อักษร สัญลักษณ์ ของจริง เหตุการณ์จริง ซึ่งส่งเสริมธรรมชาติการเรียนรู้ของมนุษย์ได้ดีขึ้น

9. ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 6 คน แสดงความคิดเห็นว่ารูปแบบวิธีสอนทางไกลผ่านดาวเทียม มีคุณประโยชน์สูงสุดในการส่งเสริมผู้เรียนด้านความรู้ความสามารถด้านวิชาการหรือหลักสูตรที่เน้นความรู้ตามสาขาวิชา ได้แก่วิธีสอนที่ให้นักเรียนได้ดูและฟัง วิธีการบรรยายการอภิปราย และการสาธิต

10. ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 5 คน แสดงความคิดเห็นว่าสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นรูปแบบวิธีการสอนที่เน้นการนำเทคโนโลยีมาใช้ประโยชน์ได้อย่างดี

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การศึกษา ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สรุปได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จของการดำเนินงานการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของวิทยาลัยสังกัด สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ และด้านการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน

2. เพื่อศึกษาระดับของตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและนักเรียน

3. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือ กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สมมุติฐานของการวิจัย

ตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วิธีการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน นักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 4 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน และวิทยาลัยการอาชีพปราณบุรี เป็นผู้บริหาร 18 คน ครูผู้สอน 220 คน และนักเรียน 3,900 คน กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษา 18 คน ครูผู้สอน 140 คน และนักเรียน 350 คน ทำการสุ่มแบบสัดส่วนจากแต่ละวิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามจำนวน 2 ชุด

แบบสอบถามชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหารและครูผู้สอน ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การปฏิบัติงาน เป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการและเติมคำ ตอนที่ 2 แบบสอบถามด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 แบบสอบถามความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ และด้านการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนแบบประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 4 คำถามปลายเปิด เพื่อแสดงข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

แบบสอบถามชุดที่ 2 สำหรับนักเรียน ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ เพศ ระดับชั้นปี แผนกวิชา เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการและเติมคำ ตอนที่ 2 แบบสอบถามด้านความพึงพอใจ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนแบบประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 แบบสอบถามความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนแบบประมาณค่า 5 ระดับ

ทำการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ และนำแบบสอบถามชุดที่ 1 ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารและครู พบว่าแบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงาน ด้านการยอมรับนวัตกรรม ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .750 ด้านความพึงพอใจได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .786 ด้านความร่วมมือได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .849 ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .907 ด้านการจัดการเรียนการสอนได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .826

แบบสอบถามชุดที่ 2 ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียน พบว่า ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานด้านความพึงพอใจได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .841 ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการจัดการเรียนการสอนได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .773

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปขอความร่วมมือผู้บริหารวิทยาลัย และดำเนินการแจกและรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองจากผู้บริหาร ครูและนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในวิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล และวิทยาลัยการอาชีพปราณบุรี และจัดส่งทางไปรษณีย์ให้กลุ่มตัวอย่างในวิทยาลัยเทคนิคประจวบคีรีขันธ์ และวิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน จากแบบสอบถามทั้งหมดที่แจกจำนวน 508 ชุด ได้รับคืนทั้งหมด 504 ชุด

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ปรากฏว่าใช้วิเคราะห์ได้จำนวน 504 ชุด คิดเป็น 99.2 % ของแบบสอบถามที่แจก นำมาลงรหัส (Coding) ในแบบลงรหัสสำหรับการประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ และบันทึกในคอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการคำนวณร้อยละ ส่วนระดับความสำเร็จของการดำเนินงานการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของวิทยาลัยสังกัด สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ และด้านการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และนักเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ระดับของตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของวิทยาลัยสังกัด สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือ โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือ กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) และความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่ ประเด็น และสรุปเป็นภาพรวม

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สรุปผลได้ดังนี้

1. ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของวิทยาลัยสังกัด สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรวม และรายด้าน ได้แก่ ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ และด้านการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครู อยู่ในระดับค่อนข้างมาก และระดับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดเห็นของนักเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างมากเช่นกัน

2. ระดับของตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกล ด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และด้านความพึงพอใจตามความคิดเห็นของนักเรียนอยู่ระดับค่อนข้างมาก เช่นกัน

3. ความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .514 ถึง .649 เป็นความสัมพันธ์ในระดับปานกลางถึงระดับสูง โดยตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมระดับปานกลาง ส่วนตัวแปรด้านความพึงพอใจและด้านความร่วมมือมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมระดับสูง

ความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมตามความคิดเห็นของนักเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับตัวแปรด้านความพึงพอใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .329 เป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครู สรุปได้ว่า สัณฐานถ่ายทอดรายการสอนมีความคมชัดดี และคุณลักษณะของบทเรียน ทางสื่อโทรทัศน์ มีจุดเด่นอยู่ที่สามารถนำเสนอทั้งเสียงและภาพที่เป็นทั้งภาพนิ่ง สีสั่น ภาพเคลื่อนไหว อักษร สัญลักษณ์ ของจริง เหตุการณ์จริง ซึ่งส่งเสริมธรรมชาติการเรียนรู้ของมนุษย์ได้ดีขึ้น การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นการส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมหรือทบทวนได้ด้วยตนเองได้ดีขึ้นซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะได้แก่ ต้องการให้มีการเพิ่มรายการสอนเกี่ยวกับสายอาชีพให้หลากหลายเพื่อเป็นการเสริมความรู้และสามารถนำไปประกอบเป็นอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ และต้องการให้วิทยาลัยที่เป็นต้นทางแจ้งตารางสอนออกอากาศก่อนการสอนออกอากาศล่วงหน้าประมาณ 1 เดือนเพื่อเตรียมการจัดตารางสอนให้ตรงกับรายการสอนออกอากาศ

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยนำประเด็นสำคัญจากข้อผลการวิจัยมาอภิปราย ดังนี้

1. ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ และด้านการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม อยู่ในระดับค่อนข้างมาก แสดงว่า การดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สามารถนำสื่อการสอนทางไกลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่ขาดแคลน ลดปัญหาการขาดแคลนครูได้ และนักเรียนได้เรียนจากสื่อการสอนที่ได้มาตรฐานเดียวกัน เป็นช่องทางในการศึกษาเพิ่มเติมและเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา

ความสำเร็จดังกล่าวเนื่องมาจากสถานศึกษาได้นำระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากสื่อการสอนที่ทันสมัยและ

สามารถทบทวนความรู้จากเทปรายการสอนได้อีกด้วย นอกจากมีรายการสอนตามหลักสูตรแล้ว ยังมีรายการส่งเสริมอาชีพอิสระ เช่นรายการอาหาร ศิลปะ การซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้าอย่างง่าย ซึ่งทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจที่จะศึกษาด้วยตัวเองมากขึ้น สถานศึกษาได้ใช้ประโยชน์จากการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมได้อย่างเต็มที่โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เป็นการลดค่าใช้จ่ายในการจัดจ้างครูสอนในรายวิชาที่ขาดแคลน ครูผู้สอนมีเวลาร่างในการพัฒนารูปแบบการสอนให้ดียิ่งขึ้นและมีเวลาเขียนผลงานทางวิชาการมากขึ้นอีกด้วย

การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นการศึกษาที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่สถานศึกษาให้การยอมรับและนำไปใช้ เนื่องจากในการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมนั้นผู้เรียนและผู้สอนอยู่ห่างไกลกัน แต่ผู้เรียนและผู้สอนสามารถมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกันได้โดยใช้การสื่อสารสองทาง (Video Conference) ปัญหาความไม่เข้าใจในเนื้อหาสาระลดลง ช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นจุดเด่นที่สถานศึกษาให้การยอมรับนวัตกรรมและคิดเห็นว่าการสำเร็จ ของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม อยู่ในระดับค่อนข้างมาก (ขวัญแก้ว วัชรโรทัย. 2547: 13)

2. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมกับตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือ พบว่าตัวแปรทั้ง 3 ด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมโครงการฝึกอบรมทางไกลของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน มีการยอมรับการฝึกอบรมทางไกลในระดับมาก และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 4 ด้าน กับการยอมรับการฝึกอบรมทางไกลทั้ง 5 ชั้น พบว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 จำนวน 50 ตัว 3 อันดับแรก ได้แก่ การได้รับประโยชน์อย่างคุ้มค่า เมื่อเทียบกับเวลาที่เสียไปในการเข้าร่วมอบรม ความพึงพอใจ การนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาชุดการเรียนรู้ไปใช้ในการทำงาน และการได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมอบรมในหลักสูตร และไม่พบตัวแปรใดที่มีความสัมพันธ์ทางลบ (สุภากร ชีรสวัสดิ์. 2541: บทคัดย่อ)

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าตัวแปรด้านการยอมรับนวัตกรรม ด้านความพึงพอใจ และด้านความร่วมมือ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของวิทยาลัยสังกัด สถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาได้นำการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปใช้แล้วได้ผลดี การนำไปใช้ทำได้ง่าย เป็นการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา การศึกษาทางไกลเป็นการให้การศึกษที่ถึงตัวผู้เรียนได้อย่างสะดวก เพราะการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมใช้สื่อที่อยู่ในสังคมทุกชนิด เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้สื่อที่มีอยู่รอบตัวในชีวิตประจำวันเป็นสื่อสำหรับการเรียนรู้ โดยเฉพาะโทรทัศน์ การเรียนจากการศึกษาทางไกลจึงมีความยืดหยุ่นและคล่องตัวสำหรับผู้เรียน (การศึกษานอกโรงเรียน . 2538: 17)

ผู้บริหาร ครู ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่นำระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนแล้วส่งผลให้คุณภาพการศึกษาได้มาตรฐานระดับเดียวกันทุกสถานศึกษา เนื่องจากผู้เรียนได้ศึกษาจากสื่อการเรียนที่น่าสนใจจากครูผู้สอนที่เชี่ยวชาญ ผู้สอนได้มีโอกาสพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อเสริมศักยภาพให้เป็นผู้เชี่ยวชาญมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบว่าการยอมรับระบบการศึกษาทางไกลมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3 อันดับแรก ได้แก่ การเรียนการสอนผ่านระบบโทรประชุมทางไกลช่วยให้สนใจและเข้าใจเนื้อหาวิชา ประสิทธิภาพในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชา และหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนในระบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ตอบสนอง ความต้องการด้านการเรียน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษางานวิจัยเรื่องตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากระดับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้บริหารและ ครู มีความคิดเห็นว่าอยู่ในระดับค่อนข้างมาก สถานศึกษาจึงควรส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดหาสื่อ ปรับปรุงสถานที่และบรรยากาศให้ส่งเสริมต่อการเรียนการสอน และควรบันทึกเทปรายการสอนให้ครบทุกรายวิชาเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาเพิ่มเติมในเวลาว่างซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

2 . สถานศึกษาควรวางแผน จัดการและดำเนินงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยการจัดสรรงบประมาณ การดำเนินการอบรมครูผู้สอน ห้องเรียนออกอากาศ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับระยะเวลาการดำเนินงานของสถานีวิจัยโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

3 . สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ควรพิจารณาแนวทางการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยี และสร้างแรงจูงใจให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อให้สามารถดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมภายในสถานศึกษา และพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้กับสถานศึกษาเพื่อใช้ในการจัดหาสื่อการสอนที่ทันสมัย

4 . มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ควรพัฒนาสื่อนวัตกรรมให้มีความทันสมัยมากขึ้น ส่งเสริมให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมในสำเร็จตามวัตถุประสงค์ มีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษา สำรวจความต้องการของสถานศึกษา และสนับสนุนอุปกรณ์การรับสัญญาณดาวเทียมให้กับสถานศึกษาตามความจำเป็น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรเพิ่มตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เช่น ด้านรูปแบบการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และควรทำการศึกษาสื่อที่เหมาะสมสำหรับรายการสอนรายวิชาต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ควรทำการศึกษารูปแบบการบริหารงานของสถานศึกษาเพื่อรองรับการนำระบบการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมไปใช้ในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด
3. ควรทำการศึกษารูปแบบการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2538). การทดลองรูปแบบการจัดการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในระบบโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษาทางไกลไทย.
- กรมสามัญศึกษา. (2540). การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียมในเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ: กองการศึกษาสงเคราะห์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). คู่มือการใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กาญจนา เขียววิทย์การ. (2540). พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร การรับรู้ประโยชน์และความพึงพอใจในการสื่อสารแบบการประชุมทางไกลผ่านจอภาพ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การประชาสัมพันธ์). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2535). เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เอ็ดมันเพรสโปรดักส์ จำกัด.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2540). เทคโนโลยีการศึกษาทางไกล. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2543). เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. กรุงเทพฯ: พิมพ์ครั้งที่ 2. โรงพิมพ์เอ็ดมันเพรสโปรดักส์ จำกัด.
- โกศล ชูช่วย. (2537). โครงการสัมมนาการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สมาคมการศึกษานอกระบบแห่งประเทศไทย. เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม.
- ขวัญแก้ว วัชโรทัย. (2547). การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม:การเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ: มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม.
- ขวัญแก้ว วัชโรทัย. (2548). แนวดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสำหรับสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน).
- จิรกานต์ กาญจนกุล. (2546). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารไทยธนาคาร จำกัด(มหาชน)สำนักงานใหญ่. ปริญญานิพนธ์ บข.ม. (บริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.
- ชาญชัย อาจินสมอาจาร. (2537). นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ชัญญา พรหมฝ่าย. (2546). ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการสอนของครูช่วงชั้นที่ 3-4 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (โสตทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ชโลม มานวกุล. (2541, มีนาคม-เมษายน). การนำเอาเทคโนโลยีทางไกลผ่านดาวเทียมเข้ามาพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนได้อย่างไร. *การศึกษาท้องถิ่น*. 2(2): 10.
- เชาวลิต ดนันทชัย. (2546, กันยายน). การศึกษาทางไกล: โอกาสและทางเลือกการศึกษาในสังกัดปัจจุบัน. *การศึกษานอกโรงเรียน*. 3(10): 36.
- ชินจิต นัยนิตย์. (2538).
- ฉลองศรี. (2543, พฤษภาคม). 5 ปีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมผลที่ได้และก้าวต่อไป. *การศึกษานอกโรงเรียน*. 3(6): 6.
- ธงชัย สันติวงศ์. (2528). *การวางแผน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาจำกัด.
- ดวงสมร กลิ่นเจริญ. (2545). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม. (การบริหารอาชีวศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ดิเรก ฤกษ์สหาย. (2529). *การนำการเปลี่ยนแปลงเน้นกระบวนการกระจายนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ : โครงการพัฒนาดำรงขนบท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2535). *บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุวัติ สุพรรณรัตน์. (2541). การใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม ความรู้และการนำความรู้ไปใช้กับความพึงพอใจในการใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมของนักศึกษานอกกระบวนโรงเรียนในชนบทจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(นิเทศศาสตร์พัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2537). *การพัฒนาการสอน*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชูบ หลั่งทรัพย์. (2546). *การพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้านอาชีวศึกษาโดยใช้สื่อการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (เทคโนโลยีอุตสาหกรรม). มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- บุญเรือง ศรีเหรียญ. (2542). *การศึกษาองค์ประกอบทางการศึกษาที่สัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อผลการเรียนรู้และประสิทธิผลของโรงเรียนโดยใช้รูปแบบระดับชั้นลดหลั่นสอดแทรกเชิงเส้น*. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ประภา ดุลานนท์. (2540). *ความพึงพอใจต่อสภาพการเรียนการสอนของนักศึกษาทางไกลสายสามัญระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอชายแดนของจังหวัดสระแก้ว*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (โสตทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : สหมิตรออฟเซต.
- พจมาศ ขุมพลอย. (2543). *การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางด้วยรายการโทรทัศน์เพื่อการสอนของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเขตภาคกลาง*. วิทยานิพนธ์

นิพนธ์ กศ.ม.(เทคโนโลยีการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พยุหศักดิ์ จันทรสุรินทร์. (2546). หลักการ ทฤษฎี และนโยบายการปฏิรูปการอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

พนัส หันนาคินทร์. (2529). หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : วรวิมการพิมพ์.

พินิจ คาคัพโน. (2542). สภาพและปัญหาการใช้บริการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11. ปริญญาโท กศ.ม.(เทคโนโลยีการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อุดมสำเนา.

ไพรัช รัชพงษ์. (2541). รายงานการวิจัยประกอบการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2541 ประเด็นเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ.

ภาวณี พุฒิกร. (2537). ปัจจัยที่คาดว่าจะมีผลต่อการจัดการศึกษาทางไกลผ่านสื่อโทรทัศน์: กรณีก่อนดำเนินโครงการจัดการศึกษาทางไกลโดยใช้โทรทัศน์เพื่อการศึกษาผ่านดาวเทียม. วิทยานิพนธ์ ว.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มนิรัตน์ ลิทธิโชค. (2546). ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อความคิดเห็นในการปฏิบัติงานการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารและครูในโรงเรียนผู้นำการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.ภาควิชาโสตทัศนศึกษา กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. (2541). แนวทางการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินติ้ง.

มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. (2547). คู่มือครูสอนนอกอากาศทางไกลผ่านดาวเทียม. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินติ้ง.

มูลนิธิราชประชานุเคราะห์. (2545). บันทึกการเดินทางร่วมกับมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.

ยุทธพงษ์ ไกยวรรณ. (2541). หลักการ ทฤษฎี และนโยบายการปฏิรูปการอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานพิมพ์โอเดียนสโตร์.

วรรณคดี กลิ่นสุคนธ์. (2539). รูปแบบการใช้โทรทัศน์เพื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วชิระ สาลิ. (2541). ประสิทธิภาพสื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกรมสามัญศึกษาปีการศึกษา 2541. ปริญญาโท กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. อุดมสำเนา.

- วิจิตร ภักดีรัตน์. (2530). *แนวโน้มการศึกษาทางไกล*. เอกสารสรุปผลการสัมมนานักศึกษาทางไกลและผู้ที่เกี่ยวข้อง ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: กรมการศึกษานอกโรงเรียน.
- วิจิตร ศรีสะอ้าน; และคนอื่นๆ. (2534). *การศึกษาทางไกล : Distance education*. นนทบุรี : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วิรัช กุมุทมาศ. (2528). *การจัดการอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538, กุมภาพันธ์ - มีนาคม). "ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมายเรื่องง่ายที่บางครั้งก็พลาดได้," *ข่าวสารวิจัย*. 18(3) : 8-11.
- ศักดิ์ชัย ยอดมิกลิ้น. (2542). *การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนทางไกลตามความต้องการผู้เกี่ยวข้องในโรงงานอุตสาหกรรม จ.สมุทรปราการ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2539). *องค์การและการจัดการฉบับมาตรฐาน*. กรุงเทพฯ : วิสิทธ์พัฒนา จำกัด.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2545). *สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีวศึกษาภาคกลาง. (2547). *การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารของวิทยาลัยอาชีวศึกษาภาคกลาง*. กรุงเทพฯ : หน่วยงานนี้เทศก์ฝ่ายวิจัยและส่งเสริมสิ่งแวดล้อมศึกษา.
- สนานจิตร์ สุนทรทรัพย์. (2542). *แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนและการบริหารการศึกษา*. เอกสารชุดวิชาการวางแผนพัฒนาโรงเรียน หน่วยที่ 1-7 . กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมยศ นาวิการ. (2527). *การติดต่อสื่อสารขององค์กร*. กรุงเทพฯ : ประสารมิตร.
- สมคิด พรหมจ้อย; และคนอื่นๆ. (2543, มิถุนายน). การประเมินโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมระยะทดลอง 5 ปี. *จอมบึง*. 3: 40-41.
- สร้อยตระกูล(ตียานนท์) อรรถมานะ. (2545). *พฤติกรรมองค์กร : ทฤษฎีและการประยุกต์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิปปนนท์ เกตุทัต. (2537). *นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.
- สุภากร ชีรสวัสดิ์. (2541). *ตัวแปรที่ส่งผลต่อการยอมรับการฝึกอบรมทางไกลของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในโครงการฝึกอบรมทางไกลของสถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.ภาควิชาโสตทัศนศึกษา กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภักดิ์ มีสิทธิ์. (2540). *ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียนที่มีต่อโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- สุจิตรา บุญอยู่. (2541). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับระบบการศึกษาทางไกลของนักศึกษาในโครงการเครือข่ายสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (โสตทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพล พยอมแย้ม. (2541). จิตวิทยาอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมการผลิตตำรา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุเทพ เมฆ. (2531). ความพึงพอใจในบรรยากาศการเรียนการสอนของนักเรียนและครูโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนประเภทพาณิชยกรรมในเขตการศึกษา 12. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.(บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- สำลี ทองธิว. (2526). กลวิธีเผยแพร่วัฒนธรรมทางการศึกษาสำหรับผู้บริหารและครูก้าวหน้า. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). รายงานการประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535 – 2539) ด้านครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2546). หลักการ ทฤษฎีและนโยบายการปฏิรูปการอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ. (2548). การเทียบโอนประสบการณ์ทางผ่านสู่ความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : ไร่ไทยเพรส จำกัด.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2522). แบบของผู้นำ. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- เสาวลักษณ์ สงคราม. (2546). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโครงการการศึกษาสายสามัญระบบทางไกลผ่านดาวเทียม. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- อภิญา นัยวิรัตน์. (2542). การนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนปลายทางในโครงการการศึกษาสายสามัญด้วยระบบทางไกลผ่านดาวเทียม. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (โสตทัศนศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Burge, E.F. and Frewin, C.C. (1985). Self-Directed in Distance Learning in Husen, Torstin. *The International Encyclopedia of Education*. New York : Pergamon Press Inc.
- Dale, Yoder. (1985). *Handbook of Personnel Management and labour Relation*. New York : Mc Graw-Hill Book Company.

- Eraoi, A.M. (1986). *An Investigation of Educational Television in Saubia Arabia* Oregon State.
- Fielder, Fred E. (1976). *A Theory of Leadership Effectiveness*. New York : McGraw-Hill.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York : McGraw – Hill Book Co.,Inc.
- Hoy,Wayne K. and Cecil G:Miskel. (1991). *Educational Administration Theory Research and Practice*. 4th ed. New York : McGraw-Hill,Inc.
- Hersey, Paul and Kenneth Blanchard. (1977). *Management of Organization Behavior : Utilizing Human Resources*. 3rd ed. Englewood Cliffs,New Jersey : Prentice Hall,inc.
- Fredrick Herzberg. (1967). *Organizational Behavior*. New York: McGraw- Hill Book Company.
- Heuvelman, Adrianus. Off screen. (1989). *Research into Effects of Format Characteristics of Educational Television Programmer on Viewers Cognitive Process*. University Twente.
- Krejcie, Robert V. and Morgan, Daryle W, (1970,June). "Determining Sample Size for Research Activities," *Education and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.
- Mayo, John K. Hornik Robert C. McAnamy Emil G. (1976). *Education Reform with Television*. New York : Macmillan.
- Page, Tarry and Thomas,J.B. (1981). *International Dictionary of Education*. London : Kogan Page.
- Rogers, E.M., With Shoemaker, F.F (1971). *Communication of Innovations: A Cross-cultural Approach*, New York : The Free Press.
- Rogers, E.M., With Shoemaker, F.F (1983). *Communication of Innovations: A Cross-cultural Approach*, New York : The Free Press.
- Rogers, E.M. (1983). *Diffusion of Innovation*. 3rd (ed) New York : The Free Press.
- Winich, Charles. (1966). *How people Rerreive Education Television*.
- Wriltich, Walter Amo. Schuller, Charles Francis. (1966). *Audio-Visual Materiala*.
- Yorke, D.M. (1987). *Indicator of Institutional Achievement*. Higher Education. 3-20.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

1. รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามการวิจัย
2. หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญ
3. หนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามการวิจัย

1. อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. นายสุรศักดิ์ ศรีน้อย ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. นายณรงค์ฤทธิ์ ศักดารณรงค์ ครูเชี่ยวชาญพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยนายสถานีโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โรงเรียนวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
4. นายจาตุรนต์ วัฒนประทีป รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการวิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
5. ครูแก้วกานต์ ภูมิศรีแก้ว ครูชำนาญพิเศษ อาจารย์ประจำแผนกวิชาภาษาไทย วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ที่ ศร 0519.12/๕๔/๕

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๕ มกราคม 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยนายสถานีวิทยุโทรทัศนการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสหรัฐ สیمانนท์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิระ สุภากิจ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ณรงค์ฤทธิ์ ศักดารณรงค์ ครูวิทยฐานะเชี่ยวชาญ คศ.4 เป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจแบบสอบถามตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายสหรัฐ สیمانนท์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพ็ญสิริ จีระเชชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติ โทรศัทพ์ 032-520-500 มือถือ 06-621-3605

ที่ ศธ 0519.12/๕๐๘๖

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

มกราคม 2549

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสหรัฐ สีมานนท์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์วาระ สุภากิจ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่าน อาจารย์จตุรนต์ วัฒนประทีป รองผู้อำนวยการ และ อาจารย์แก้วกานต์ ภูมิศรีแก้ว เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายสหรัฐ สีมานนท์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติ โทรศัพท 032-520-500 มือถือ 06-621-3605

ที่ ศธ 0519.12/๒๖.๑๔

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

14 กุมภาพันธ์ 2549

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสทนต์ สีมานนท์ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของวิทยาลัยสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์วีระ สุภากิจ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้ผู้บริหาร จำนวน 4 คน และ นักเรียนระดับ ปวช. ชั้นปีที่1 จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของวิทยาลัยสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในระหว่างเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2549

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสทนต์ สีมานนท์ ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ มือถือ 06-621-3605

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามชุดที่ 1

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกล
ผ่านดาวเทียม ของวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้สำหรับ ผู้บริหารและครูผู้สอน

2. แบบสอบถามมี 4 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปเกี่ยวกับ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง
ประสบการณ์การปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงาน
ด้านการยอมรับนวัตกรรม ความพึงพอใจ และความร่วมมือ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกล
ผ่านดาวเทียม ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ และด้านการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม

ตอนที่ 4 คำถามปลายเปิด เพื่อแสดงข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นเพิ่มเติมต่อการ
ดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ขอความกรุณาจากท่านตอบทุกตอนและทุกข้อตามความเป็นจริง เนื่องจากคำตอบของท่าน
จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย

ผู้วิจัยขอรับรองว่าคำตอบของท่านจะใช้ในการนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น
จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

สทรรฐ์ สีมานนท์

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและครูผู้สอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน
หรือเติมข้อความในช่องว่าง

1. ระดับการศึกษา

- ☐ ต่ำกว่าปริญญา
- ☐ ปริญญาตรี
- ☐ ปริญญาโท
- ☐ ปริญญาเอก

2. สถานภาพ

- ☐ ผู้บริหาร
- ☐ ครู

3. ประสบการณ์การปฏิบัติงานในสถานศึกษา.....ปีเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงาน

ส่วนที่ 1 ตัวแปรด้านการยอมรับ

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังข้อความเพื่อ
แสดงว่าในสถาบันการศึกษาของท่านมีการยอมรับนวัตกรรมการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมใน
ระดับใด ตามเกณฑ์ดังนี้

- 5 หมายถึง ขั้นยืนยัน (มีการใช้อย่างสมประโยชน์ คุ่มค่า)
- 4 หมายถึง ขั้นนำไปใช้ (มีการทดลองใช้บางส่วนเพื่อดูประโยชน์ตามสภาพ)
- 3 หมายถึง ขั้นตัดสินใจ (มีการพิจารณาสภาพปัจจุบันและอนาคต แล้วตัดสินใจ

ว่าจะทดลองใช้นวัตกรรมหรือไม่)

2 หมายถึง ขั้นสนใจ (มีความสนใจเพิ่มขึ้นและหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ
นวัตกรรมการศึกษาทางไกล)

- 1 หมายถึง ขั้นการรับรู้ (มีการรับรู้ว่ามี แต่ยังไม่ขาดข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมนี้)

ข้อ	ด้านการยอมรับเทคโนโลยีการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมในวิทยาลัย	ระดับชั้นการยอมรับ				
		5	4	3	2	1
1	การติดตั้งอุปกรณ์รับสัญญาณการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของวิทยาลัยมีประสิทธิภาพ					
2	คุณภาพของสัญญาณภาพและเสียงของรายการการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมชัดเจน					
3	เทคนิคการถ่ายและการตัดต่อรายการการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมทำให้น่าสนใจมากขึ้น					
4	รายการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมช่วยเสริมการสอนของครูได้ดี					
5	เนื้อหาของรายการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมช่วยทดแทนการขาดแคลนบุคลากรครูที่มีความเชี่ยวชาญ					
6	เนื้อหาวิชาของรายการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเหมาะสมกับรายวิชาของวิทยาลัย					
7	การเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมทำให้วิทยาลัยมีสื่อการสอนที่ทันสมัย					
8	วิทยาลัยมีการจัดตารางการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับตารางออกอากาศรายการการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม					
9	วิทยาลัยมีการประชาสัมพันธ์การเปิดรับสัญญาณการสอนออกอากาศให้บุคลากรได้ทราบโดยทั่วกัน					
10	การบันทึกรายการที่ออกอากาศเพื่อให้นักเรียนศึกษาทบทวนความรู้ทำได้ง่ายและสะดวก					
11	วิทยาลัยจัดอบรมให้ความรู้กับบุคลากรในการใช้สื่อการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม					
12	วิทยาลัยจัดอำนวยความสะดวกให้บุคลากรติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม					

ส่วนที่ 2 ตัวแปรด้านความพึงพอใจ

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังข้อความเพื่อแสดงว่าท่านมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมในสถาบันการศึกษาของท่านอยู่ในระดับใด ตามเกณฑ์ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก
- 4 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับค่อนข้างมาก
- 3 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับค่อนข้างน้อย
- 1 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย

ข้อ	ด้านความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
1	การเป็นแบบอย่างของการสอนที่มีคุณภาพ					
2	การส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน					
3	การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
4	การจัดให้มีการสอบเทียบโอนความรู้สำหรับผู้ศึกษาด้วยตนเอง					
5	การจัดสถานที่ให้นักเรียนได้ศึกษารายการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมด้วยตนเอง					
6	การแบ่งเบาภาระงานสอน					
7	การลดปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนในบางรายวิชา					
8	การมีส่วนช่วยให้ครูผู้สอนได้พัฒนาตนเอง					
9	เนื้อหาบทเรียนในรายการ					
10	เทคนิควิธีสอนของครูในรายการ					
11	การใช้สื่อการสอนของครูในรายการน่าสนใจ และมีความหลากหลาย					
12	การเป็นสื่อที่ทำให้รับรู้ข่าวสาร สารสนเทศทางการศึกษา					
13	การมีผู้ควบคุมชั้นเรียนขณะศึกษารายการ					
14	ความสะดวกในการติดต่อสื่อสารระหว่างห้องเรียน ปลายทางและต้นทาง					
15	การส่งเสริมภาพลักษณ์ด้านเทคโนโลยีของวิทยาลัย					

ส่วนที่ 3 ตัวแปรด้านความร่วมมือ

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังข้อความเพื่อแสดงว่ามีความร่วมมือกันในการดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในวิทยาลัยของท่านอยู่ในระดับใด ตามเกณฑ์ดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับปฏิบัติมาก
- 4 หมายถึง ระดับปฏิบัติค่อนข้างมาก
- 3 หมายถึง ระดับปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายถึง ระดับปฏิบัติค่อนข้างน้อย
- 1 หมายถึง ระดับปฏิบัติน้อย

ข้อ	ด้านความร่วมมือ	ระดับปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	บุคลากรมีส่วนร่วมวางแผนการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม					
2	มีการดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมที่ได้กำหนดไว้					
3	มีการจัดอบรมผู้ควบคุมชั้นเรียนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาต่างๆ ในห้องเรียน					
4	มีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรในการปฏิบัติงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม					
5	มีการมอบหมายบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมที่ตรงกับความสามารถของครู					
6	มีการจัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับการเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม					
7	ครูให้นักเรียนมีส่วนร่วมการทำกิจกรรมในห้องเรียนจากการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม					
8	มีการประสานงานระหว่างผู้บริหารกับเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษา					
9	การจัดระบบงานเกี่ยวกับระบบการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเอื้อให้บุคลากรได้ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ					
10	มีการประเมินผลงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ และด้านการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลัง

ข้อความเพื่อแสดงว่าการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในวิทยาลัยของท่านมี

ความสำเร็จอยู่ในระดับใด ตามเกณฑ์ดังนี้

- 5 หมายถึง ความสำเร็จอยู่ในระดับมาก
- 4 หมายถึง ความสำเร็จอยู่ในระดับค่อนข้างมาก
- 3 หมายถึง ความสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ความสำเร็จอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย
- 1 หมายถึง ความสำเร็จอยู่ในระดับน้อย

ข้อ	ความสำเร็จของการดำเนินงานของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	ระดับความสำเร็จ				
		5	4	3	2	1
	1. ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์					
1	การเปิดหลักสูตรเทียบโอนผลการเรียนให้กับบุคคลทั่วไปที่เรียนด้วยระบบการศึกษาทางไกล					
2	การนำสื่อการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมมาใช้ในการเรียนการสอนในรายวิชาที่ขาดแคลนผู้สอน					
3	การจัดตารางสอนให้ได้ประโยชน์จากตารางออกอากาศทางไกลผ่านดาวเทียม					
4	การพัฒนาหลักสูตรการสอนออกอากาศให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น					
5	การจัดสภาพห้องเรียนและสิ่งแวดล้อมที่มีความคล้ายคลึงกับห้องเรียนต้นทาง					
6	การเรียนรู้ของนักเรียนจากสื่อการสอนที่ได้มาตรฐานเดียวกัน					
7	การที่นักเรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาจากการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม อย่างเท่าเทียมกัน					
8	การจัดห้องเรียนสำหรับนักเรียนเพื่อศึกษาเพิ่มเติมจากเทปการสอนออกอากาศ					
9	การลดปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนในบางรายวิชา					
10	การบันทึกเทปการสอนออกอากาศไว้เพื่อใช้เป็นสื่อการสอนเสริมให้นักเรียน					

ข้อ	ความสำเร็จของการดำเนินงานของการศึกษา ทางไกลผ่านดาวเทียม	ระดับความสำเร็จ				
		5	4	3	2	1
11	การแบ่งเบาภาระงานของครูโดยเฉลี่ยในแง่การลดจำนวนชั่วโมงการสอน					
12	การส่งเสริมให้ครูมีเวลาในการผลิตสื่อการสอนเสริม					
13	การเปิดรับนักเรียนได้มากขึ้น					
14	การสนับสนุนงบประมาณให้กับครูในการผลิตสื่อการสอน					
15	ความคล่องตัวของการดำเนินงานของวิทยาลัยหลังจากนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการสอน					
16	การส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย					
17	ความสะดวกและรวดเร็วในการรับรู้ข่าวสาร					
	2. ด้านการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม					
1	2.1. การวางแผนและการดำเนินการ การประชุมชี้แจงบุคลากรที่เกี่ยวข้องก่อนลงมือปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ					
2	การกำหนดตารางปฏิบัติงานและผู้รับผิดชอบ					
3	การจัดทำหรือจัดหาคู่มือสำหรับครูผู้สอนทางไกลผ่านดาวเทียม					
4	การจัดอบรมครูทำหน้าที่ควบคุมการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมในด้านเทคนิค					
5	การจัดอบรมความรู้ทางวิชาการแก่ครูผู้สอนที่ใช้รายการออกอากาศทางไกลผ่านดาวเทียม					
6	การดำเนินงานของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม					
7	การสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการสอนระบบทางไกลผ่านดาวเทียม					
8	การสนับสนุนชุมชนให้ใช้สื่อการสอนทางไกลเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิต					

ข้อ	ความสำเร็จของการดำเนินงานของการศึกษา ทางไกลผ่านดาวเทียม	ระดับความสำเร็จ				
		5	4	3	2	1
	2.2. การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน					
1	จำนวนเครื่องรับโทรทัศน์ต่อห้องเรียนเหมาะสมกับ จำนวนนักเรียน					
2	ขนาดของเครื่องรับโทรทัศน์มีความเหมาะสมกับ จำนวนนักเรียน					
3	ตำแหน่งและลักษณะที่ตั้งโทรทัศน์มีความเหมาะสม					
4	ตำแหน่งที่ติดตั้งโทรทัศน์สำหรับการสอบถามมี ความเหมาะสม					
5	การจัดแหล่งความรู้เพื่อให้ นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า เพิ่มเติม					
6	การจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนการสอนตามคู่มือ การสอนตามที่วิทยาลัยต้นทางกำหนด					
7	การจัดเตรียมความพร้อมของห้องเรียนให้เหมาะสม กับการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม					
8	การจัดสิ่งแวดลอมในวิทยาลัยให้อื้อต่อการเรียน จากรายการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม					
	2.3. การจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอน					
1	การสำรวจปัญหาความต้องการเพื่อการวางแผน การจัดการเรียนการสอนการศึกษาทางไกล ผ่านดาวเทียม					
2	การทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการจัด การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม					
3	การจัดทำแผนการสอนล่วงหน้าโดยปรับแผนการ สอนให้เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนทางไกล ผ่านดาวเทียม					
4	การให้นักเรียนร่วมกันทำกิจกรรมการเรียนการ สอนในห้องเรียนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน					
5	การจัดกิจกรรมเสริมความรู้ความเข้าใจของ นักเรียนเพิ่มเติมจากการศึกษารายการการศึกษา ทางไกลผ่านดาวเทียม					

ข้อ	ความสำเร็จของการดำเนินงานของการศึกษา ทางไกลผ่านดาวเทียม	ระดับความสำเร็จ				
		5	4	3	2	1
6	การวางแผนการใช้สื่อการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับ การเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม					
7	การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้สื่อ ต่าง ๆ ประกอบการเรียนการสอน					
8	การอธิบายเพิ่มเติมหลังการเรียนจากรายการ					
9	การสรุปบทเรียนหลังสิ้นสุดการเรียนจากรายการ					
10	วัดผลประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา					
	2.4. สื่อการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม					
1	ความพร้อมของระบบและอุปกรณ์ในระบบการส่ง สัญญาณผ่านดาวเทียม					
2	การใช้สื่อในรายการการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม					
3	การใช้สื่อประกอบการสอนของครูร่วมกับการใช้ รายการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม					
4	เทคนิคการนำเสนอรายการการสอนทางไกลผ่าน ดาวเทียม					
5	การจัดลำดับเนื้อหารายการการสอนทางไกลผ่าน ดาวเทียมมีความเหมาะสม					
6	เนื้อหารายการมีความน่าสนใจ					
7	ขนาดตัวอักษรที่ใช้ประกอบรายการมีความชัดเจน					
8	การออกอากาศตรงตามเวลาในตารางออกอากาศที่ กำหนดตามคู่มือ					

ตอนที่ 4 โปรดเขียนข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นเพิ่มเติมต่อการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในประเด็นที่ท่านต้องการในที่ว่างข้างล่างนี้ (ถ้าไม่พอโปรดเขียนเพิ่มในหน้าหลัง)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดที่ 2

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคกลาง 1 จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามสำหรับนักเรียนที่เรียน ระบบการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม

2. แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ เพศ ระดับชั้นปี แผนกวิชา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ประกอบด้วย ด้านความพึงพอใจ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ขอความกรุณาจากท่านตอบทุกตอนและทุกข้อตามความเป็นจริง เนื่องจากคำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัย

ผู้วิจัยขอรับรองว่าจะเสนอคำตอบของท่านในภาพรวมเท่านั้น

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

สหรัฐ สีมานนท์

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถาม

แบบสอบถามสำหรับนักเรียนที่เรียนด้วยระบบการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ เพศ ระดับชั้นปี แผนกวิชา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงที่สุด หรือ
เติมข้อความในช่องว่าง

1. เพศ

☐ ชาย

☐ หญิง

2. ระดับชั้นปี

☐ ปวช. ชั้นปีที่

☐ ปวส. ชั้นปีที่

3. คณะวิชา

☐ บริหารธุรกิจ

☐ ช่างอุตสาหกรรม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงาน

ตัวแปรด้านความพึงพอใจ

คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหลังข้อความเพื่อ
แสดงว่าท่านมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมในสถาบันการศึกษา
ของท่านอยู่ในระดับใด ตามเกณฑ์ดังนี้

5 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก

4 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับค่อนข้างมาก

3 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับค่อนข้างน้อย

1 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย

ข้อ	ด้านความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอน ทางไกลผ่านดาวเทียม	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
1	นักเรียนเข้าใจเนื้อหาบทเรียน					
2	เนื้อหาที่น่าสนใจในรายการนำเสนอ					
3	การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียมช่วยกระตุ้นให้ นักเรียนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม					
4	การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียมช่วยให้นักเรียนนำ ความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน					
5	การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียมช่วยให้นักเรียน เรียนรู้ได้ดี					
6	การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียมช่วยให้นักเรียนมี ผลการเรียนที่ดีขึ้น					
7	การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียมช่วยให้นักเรียนได้ เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ					
8	การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียมช่วยให้ได้เรียนกับ ครูที่มีความชำนาญในการสอน					
9	เทคนิควิธีสอนของครูในรายการทำให้รายการ น่าสนใจ					
10	ในภาพรวมนักเรียนพอใจกับการเรียนการสอน ทางไกลผ่านดาวเทียมในวิทยาลัย					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
คำชี้แจง ขอให้ท่านพิจารณาข้อความเกี่ยวกับการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
ดังต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความสำเร็จหลังข้อความตามเกณฑ์ดังนี้

- 5 หมายถึง ความสำเร็จอยู่ในระดับมาก
- 4 หมายถึง ความสำเร็จอยู่ในระดับค่อนข้างมาก
- 3 หมายถึง ความสำเร็จอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ความสำเร็จอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย
- 1 หมายถึง ความสำเร็จอยู่ในระดับน้อย

ข้อ	การดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	ระดับความสำเร็จ				
		5	4	3	2	1
	1.ด้านการจัดการเรียนการสอน					
	1.1. บรรยากาศและสภาพในชั้นเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม					
1	ห้องเรียนมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน					
2	ห้องเรียนมีแสงสว่างเหมาะสมกับการดูรายการ					
3	อากาศในห้องเรียนมีการถ่ายเทได้สะดวก					
4	จอโทรทัศน์มีขนาดใหญ่มองเห็นภาพได้ชัดเจน					
5	นักเรียนได้ยินเสียงจากโทรทัศน์ชัดเจน					
6	ห้องเรียนมีการติดผ้า màn หน้าต่างป้องกันแสงสะท้อน					
7	ที่ตั้งโทรทัศน์อยู่ในตำแหน่งที่ไม่มีแสงสะท้อนจากภายนอกกระทบ					
8	บรรยากาศในห้องเรียนน่าเรียน					
9	การสอบถามทางโทรศัพท์/โทรสารกับโรงเรียนต้นทางสะดวก					
10	ห้องเรียนไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอก					
	1.2. การจัดการกระบวนการเรียนการสอน					
1	ดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมได้สอดคล้องกับนโยบาย					
2	ดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมได้สอดคล้องโรงเรียนต้นทาง					
3	การสอนทางไกลผ่านดาวเทียมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหาวิชา					
4	ครูใช้สื่อการสอนได้สอดคล้องกับรายการการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม					
5	ครูบรรยายเนื้อหาบทเรียนโดยเรียงลำดับเข้าใจง่าย					
6	จัดการเรียนการสอนตามความต้องการของนักเรียน					
7	นักเรียนได้เรียนเสริมจากสื่อการสอนออกอากาศได้โดยสะดวก					
8	มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น					
9	นักเรียนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมการเรียนการสอนพร้อมกับโรงเรียนต้นทาง					

ข้อ	การดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	ระดับความสำเร็จ				
		5	4	3	2	1
10	ครูวัดผลการเรียนได้ตรงตามเนื้อหาที่สอน					
	1.3. สื่อการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม					
1	ความพร้อมของระบบและอุปกรณ์ในระบบการส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม					
2	การนำเสนอของสื่อในรายการช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ					
3	การใช้สื่อประกอบการสอนของครูร่วมกับการใช้รายการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม					
4	เทคนิคการนำเสนอรายการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมหลากหลาย					
5	การจัดลำดับเนื้อหารายการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมมีความเหมาะสม					
6	เนื้อหารายการมีความน่าสนใจ					
7	ขนาดตัวอักษรที่ใช้ประกอบรายการมีความชัดเจน					
8	การออกอากาศตรงตามเวลาในตารางออกอากาศที่กำหนดตามคู่มือ					
	1.4. พฤติกรรมการสอนของครูต้นทาง					
1	ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบทุกครั้ง					
2	ครูสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนอยากศึกษาเพิ่มเติม					
3	ครูใช้ภาษาในการอธิบายได้ชัดเจนเข้าใจง่าย					
4	ครูบรรยายเนื้อหาบทเรียนอย่างเป็นลำดับขั้นตอน					
5	ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย					
6	ครูทบทวนความรู้เดิมก่อนการสอนบทเรียนใหม่					
7	ครูมอบหมายงานให้นักเรียนเพื่อเชื่อมโยงไปสู่กิจกรรมคาบต่อไป					
8	ครูสรุปสาระสำคัญของบทเรียน					

ภาคผนวก ค

ตารางผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยรวมและรายข้อ

.

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ ตามความคิดของผู้บริหารและครู โดยรวมและรายข้อ

ข้อที่	ความสำเร็จของการดำเนินงานของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์	ระดับความสำเร็จ (n = 158)		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การเปิดหลักสูตรเทียบโอนผลการเรียนให้กับบุคคลทั่วไปที่เรียนด้วยระบบการศึกษาทางไกล	4.09	0.61	ค่อนข้างมาก
2	การนำสื่อการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมมาใช้ในการเรียนการสอนในรายวิชาที่ขาดแคลนผู้สอน	3.92	0.70	ค่อนข้างมาก
3	การจัดตารางสอนให้ได้ประโยชน์จากตารางออกอากาศทางไกลผ่านดาวเทียม	4.08	0.78	ค่อนข้างมาก
4	การพัฒนาหลักสูตรการสอนออกอากาศให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียนและท้องถิ่น	4.05	0.67	ค่อนข้างมาก
5	การจัดสภาพห้องเรียนและสิ่งแวดล้อมที่มีความคล้ายคลึงกับห้องเรียนต้นทาง	4.12	0.76	ค่อนข้างมาก
6	การเรียนรู้ของนักเรียนจากสื่อการสอนที่ได้มาตรฐานเดียวกัน	4.16	0.73	ค่อนข้างมาก
7	การที่นักเรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาจากการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม อย่างเท่าเทียมกัน	4.13	0.79	ค่อนข้างมาก
8	การจัดห้องเรียนสำหรับนักเรียนเพื่อศึกษาเพิ่มเติมจากเทปการสอนออกอากาศ	4.25	0.76	ค่อนข้างมาก
9	การลดปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนในบางรายวิชา	4.16	0.76	ค่อนข้างมาก
10	การบันทึกเทปการสอนออกอากาศไว้เพื่อใช้เป็นสื่อการสอนเสริมให้นักเรียน	4.35	0.75	ค่อนข้างมาก
11	การแบ่งเบาภาระงานของครูโดยเฉลี่ยในแง่การลดจำนวนชั่วโมงการสอน	4.13	0.52	ค่อนข้างมาก
12	การส่งเสริมให้ครูมีเวลาในการผลิตสื่อการสอนเสริม	3.96	0.62	ค่อนข้างมาก
13	การเปิดรับนักเรียนได้มากขึ้น	3.91	0.63	ค่อนข้างมาก
14	การสนับสนุนงบประมาณให้กับครูในการผลิตสื่อการสอน	4.27	0.72	ค่อนข้างมาก
15	ความคล่องตัวของการดำเนินงานของวิทยาลัยหลังจากนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการสอน	4.15	0.60	ค่อนข้างมาก

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อที่	ความสำเร็จของการดำเนินงานของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์	ระดับความสำเร็จ (n = 158)		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
16	การส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัย	4.13	0.66	ค่อนข้างมาก
17	ความสะดวกและรวดเร็วในการรับรู้ข่าวสาร	4.13	0.70	ค่อนข้างมาก
รวม		4.12	0.46	ค่อนข้างมาก

จากตาราง 1 ความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยรวมและรายข้อ ในด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดของผู้บริหารและครู โดยรวมและรายข้อ

ด้านที่	ความสำเร็จของการดำเนินงานของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระดับความสำเร็จ (n = 158)		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การวางแผนและการดำเนินการ			
	1.การประชุมชี้แจงบุคลากรที่เกี่ยวข้องก่อนลงมือปฏิบัติงานตามแผนงาน/โครงการ	4.36	0.73	ค่อนข้างมาก
	2.การกำหนดตารางปฏิบัติงานและผู้รับผิดชอบ	4.13	0.71	ค่อนข้างมาก
	3.การจัดทำหรือจัดหาคู่มือสำหรับครูผู้สอนทางไกลผ่านดาวเทียม	4.21	0.71	ค่อนข้างมาก
	4.การจัดอบรมครูทำหน้าที่ควบคุมการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมในด้านเทคนิค	4.18	0.74	ค่อนข้างมาก
	5.การจัดอบรมความรู้ทางวิชาการแก่ครูผู้สอนที่ใช้รายการออกอากาศทางไกลผ่านดาวเทียม	4.20	0.79	ค่อนข้างมาก
	6.การดำเนินงานของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	4.18	0.74	ค่อนข้างมาก
	7.การสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการสอนระบบทางไกลผ่านดาวเทียม	4.30	0.78	ค่อนข้างมาก
	8.การสนับสนุนชุมชนให้ใช้สื่อการสอนทางไกลเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิต	4.34	0.75	ค่อนข้างมาก

ตาราง 2 (ต่อ)

ด้านที่	ความสำเร็จของการดำเนินงานของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระดับความสำเร็จ (n = 158)		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
2	การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน			
	1.จำนวนเครื่องรับโทรทัศน์ต่อห้องเรียนเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน	4.12	0.54	ค่อนข้างมาก
	2.ขนาดของเครื่องรับโทรทัศน์มีความเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน	3.94	0.62	ค่อนข้างมาก
	3.ตำแหน่งและลักษณะที่ตั้งโทรทัศน์มีความเหมาะสม	3.93	0.74	ค่อนข้างมาก
	4.ตำแหน่งที่ติดตั้งโทรทัศน์สำหรับการสอบถามมีความเหมาะสม	4.08	0.68	ค่อนข้างมาก
	5.การจัดแหล่งความรู้เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม	4.07	0.67	ค่อนข้างมาก
	6.การจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนการสอนตามคู่มือการสอนตามที่วิทยาลัยต้นทางกำหนด	4.14	0.61	ค่อนข้างมาก
	7.การจัดเตรียมความพร้อมของห้องเรียนให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	4.10	0.69	ค่อนข้างมาก
	8.การจัดสิ่งแวดล้อมในวิทยาลัยให้เอื้อต่อการเรียนจากรายการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	4.22	0.69	ค่อนข้างมาก
3	การจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอน			
	1.การสำรวจปัญหาความต้องการเพื่อการวางแผนการจัดการเรียนการสอนการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	4.33	0.745	ค่อนข้างมาก
	2.การทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	4.14	0.66	ค่อนข้างมาก
	3.การจัดทำแผนการสอนล่วงหน้าโดยปรับแผนการสอนให้เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	4.29	0.76	ค่อนข้างมาก
	4.การให้นักเรียนร่วมกันทำกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน	4.27	0.75	ค่อนข้างมาก
	5.การจัดกิจกรรมเสริมความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเพิ่มเติมจากการศึกษารายการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	4.36	0.76	ค่อนข้างมาก

ตาราง 2 (ต่อ)

ด้านที่	ความสำเร็จของการดำเนินงานของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระดับความสำเร็จ (n = 158)		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	6.การวางแผนการใช้สื่อการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	4.10	0.59	ค่อนข้างมาก
	7.การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้สื่อต่างๆ ประกอบการเรียนการสอน	3.96	0.75	ค่อนข้างมาก
	8.การอธิบายเพิ่มเติมหลังการเรียนจากรายการ	4.02	0.79	ค่อนข้างมาก
	9.การสรุปบทเรียนหลังสิ้นสุดการเรียนจากรายการ	4.05	0.80	ค่อนข้างมาก
	10.วัดผลประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา	4.08	0.75	ค่อนข้างมาก
4	สื่อการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม			
	1.ความพร้อมของระบบและอุปกรณ์ในระบบการส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม	4.24	0.77	ค่อนข้างมาก
	2.การใช้สื่อในรายการการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	3.98	0.74	ค่อนข้างมาก
	3.การใช้สื่อประกอบการสอนของครูรวมกับการใช้รายการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	4.23	0.86	ค่อนข้างมาก
	4.เทคนิคการนำเสนอรายการการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	4.14	0.88	ค่อนข้างมาก
	5.การจัดลำดับเนื้อหารายการการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมมีความเหมาะสม	4.20	0.82	ค่อนข้างมาก
	6.เนื้อหารายการมีความน่าสนใจ	4.12	0.83	ค่อนข้างมาก
	7.ขนาดตัวอักษรที่ใช้ประกอบรายการมีความชัดเจน	4.13	0.84	ค่อนข้างมาก
	8.การออกอากาศตรงตามเวลาในตารางออกอากาศที่กำหนดตามคู่มือ	4.27	0.98	ค่อนข้างมาก
	รวม	4.16	0.45	ค่อนข้างมาก

จากตาราง 2 ความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนและการดำเนินการ การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน การจัดกระบวนการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษา
ทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการจัดการเรียนการสอน ตามความคิดของนักเรียน โดยรวมและรายข้อ

ด้านที่	ความสำเร็จของการดำเนินงานของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระดับความสำเร็จ (n = 346)		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	บรรยากาศและสภาพในชั้นเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม			
	1.ห้องเรียนมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน	4.54	0.67	ค่อนข้างมาก
	2.ห้องเรียนมีแสงสว่างเหมาะสมกับการดูรายการ	4.44	0.67	ค่อนข้างมาก
	3.อากาศในห้องเรียนมีการถ่ายเทได้สะดวก	4.34	0.71	ค่อนข้างมาก
	4.จอโทรทัศน์มีขนาดใหญ่มองเห็นภาพได้ชัดเจน	4.16	0.74	ค่อนข้างมาก
	5.นักเรียนได้ยินเสียงจากโทรทัศน์ชัดเจน	4.15	0.74	ค่อนข้างมาก
	6.ห้องเรียนมีการติดผ้า màn หน้าต่างป้องกันแสงสะท้อน	4.05	0.73	ค่อนข้างมาก
	7.ที่ตั้งโทรทัศน์อยู่ในตำแหน่งที่ไม่มีแสงสะท้อนจากภายนอกบริเวณ	3.99	0.75	ค่อนข้างมาก
	8.บรรยากาศในห้องเรียนน่าเรียน	3.90	0.72	ค่อนข้างมาก
	9.การสอบถามทางโทรศัพท์/โทรสารกับโรงเรียนต้นทางสะดวก	3.99	0.75	ค่อนข้างมาก
	10.ห้องเรียนไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอก	3.96	0.74	ค่อนข้างมาก
2	การจัดกระบวนการเรียนการสอน			
	1.ดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมได้สอดคล้องกับนโยบาย	4.26	0.73	ค่อนข้างมาก
	2.ดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมได้สอดคล้องโรงเรียนต้นทาง	4.13	0.71	ค่อนข้างมาก
	3.การสอนทางไกลผ่านดาวเทียมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเนื้อหาวิชา	4.08	0.71	ค่อนข้างมาก
	4.ครูใช้สื่อการสอนได้สอดคล้องกับรายการการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	4.05	0.73	ค่อนข้างมาก
	5.ครูบรรยายเนื้อหาบทเรียนโดยเรียงลำดับเข้าใจง่าย	4.05	0.73	ค่อนข้างมาก
	6.จัดการเรียนการสอนตามความต้องการของนักเรียน	4.02	0.73	ค่อนข้างมาก
	7.นักเรียนได้เรียนรู้เสริมจากสื่อการสอนนอกอากาศได้โดยสะดวก	4.13	0.68	ค่อนข้างมาก

ตาราง 3 (ต่อ)

ด้านที่	ความสำเร็จของการดำเนินงานของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการจัดการเรียนการสอน	ระดับความสำเร็จ (n = 346)		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3	8.มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น	4.11	0.66	ค่อนข้างมาก
	9.นักเรียนมีส่วนร่วมทำกิจกรรมการเรียนการสอนพร้อมกับโรงเรียนต้นทาง	4.18	0.71	ค่อนข้างมาก
	10.ครูวัดผลการเรียนได้ตรงตามเนื้อหาที่สอน	4.44	0.72	ค่อนข้างมาก
	สื่อการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม			
	1.ความพร้อมของระบบและอุปกรณ์ในระบบการส่งสัญญาณผ่านดาวเทียม	4.45	0.710	ค่อนข้างมาก
	2.การนำเสนอของสื่อในรายการช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ	4.06	0.65	ค่อนข้างมาก
	3.การใช้สื่อประกอบการสอนของครูรวมกับการใช้รายการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	4.02	0.73	ค่อนข้างมาก
	4.เทคนิคการนำเสนอรายการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมหลากหลาย	3.86	0.74	ค่อนข้างมาก
	5.การจัดลำดับเนื้อหารายการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมมีความเหมาะสม	3.93	0.75	ค่อนข้างมาก
	6.เนื้อหารายการมีความน่าสนใจ	3.99	0.72	ค่อนข้างมาก
4	7.ขนาดตัวอักษรที่ใช้ประกอบรายการมีความชัดเจน	4.03	0.69	ค่อนข้างมาก
	8.การออกอากาศตรงตามเวลาในตารางออกอากาศที่กำหนดตามคู่มือ	4.14	0.68	ค่อนข้างมาก
	พฤติกรรมการสอนของครูต้นทาง			
	1.ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบทุกครั้ง	4.25	0.77	ค่อนข้างมาก
	2.ครูสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนอยากศึกษาเพิ่มเติม	4.17	0.72	ค่อนข้างมาก
	3.ครูใช้ภาษาในการอธิบายได้ชัดเจนเข้าใจง่าย	4.11	0.74	ค่อนข้างมาก
	4.ครูบรรยายเนื้อหาบทเรียนอย่างเป็นลำดับขั้นตอน	4.08	0.73	ค่อนข้างมาก
	5.ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย	4.07	0.72	ค่อนข้างมาก
	6.ครูทบทวนความรู้เดิมก่อนการสอนบทเรียนใหม่	4.08	0.75	ค่อนข้างมาก
	7.ครูมอบหมายงานให้นักเรียนเพื่อเชื่อมโยงไปสู่กิจกรรมคาบต่อไป	4.16	0.70	ค่อนข้างมาก
	8.ครูสรุปสาระสำคัญของบทเรียน	4.29	0.73	ค่อนข้างมาก
รวม		4.13	0.22	ค่อนข้างมาก

จากตาราง 3 ความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วย ด้านบรรยากาศและสภาพในชั้นเรียนทางไกลผ่านดาวเทียม การจัดกระบวนการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม และพฤติกรรมการสอนของครูต้นทาง ตามความคิดเห็นของนักเรียน โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกล ด้านการยอมรับนวัตกรรม ตามความคิดของผู้บริหาร และครู โดยรวมและรายข้อ

ด้านที่	ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงาน การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	ระดับการยอมรับ(n = 158)		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการยอมรับนวัตกรรม			
	1.การติดตั้งอุปกรณ์รับสัญญาณการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของวิทยาลัยมีประสิทธิภาพ	4.19	0.61	ค่อนข้างมาก
	2.คุณภาพของสัญญาณภาพและเสียงของรายการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมชัดเจน	4.10	0.61	ค่อนข้างมาก
	3.เทคนิคการถ่ายและการตัดต่อรายการการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมทำให้น่าสนใจมากขึ้น	4.12	0.73	ค่อนข้างมาก
	4.รายการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมช่วยเสริมการสอนของครูได้ดี	4.10	0.69	ค่อนข้างมาก
	5.เนื้อหาของรายการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมช่วยทดแทนการขาดแคลนบุคลากรครูที่มีความเชี่ยวชาญ	4.26	0.65	ค่อนข้างมาก
	6.เนื้อหาวิชาของรายการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเหมาะสมกับรายวิชาของวิทยาลัย	4.28	0.71	ค่อนข้างมาก
	7.การเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมทำให้วิทยาลัยมีสื่อการสอนที่ทันสมัย	4.20	0.76	ค่อนข้างมาก
	8.วิทยาลัยมีการจัดตารางการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับตารางออกอากาศรายการการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	4.25	0.69	ค่อนข้างมาก
	9.วิทยาลัยมีการประชาสัมพันธ์การเปิดรับสัญญาณการสอนออกอากาศให้บุคลากรได้ทราบโดยทั่วกัน	4.19	.72	ค่อนข้างมาก
	10.การบันทึกรายการที่ออกอากาศเพื่อให้นักเรียนศึกษาทบทวนความรู้ทำได้ง่ายและสะดวก	4.19	.69	ค่อนข้างมาก

ตาราง 4 (ต่อ)

11.วิทยาลัยจัดอบรมให้ความรู้กับบุคลากรในการใช้สื่อการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	4.32	0.74	ค่อนข้างมาก
12.วิทยาลัยจัดอำนวยความสะดวกให้กับบุคลากรติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	4.39	0.78	ค่อนข้างมาก
รวม	4.22	0.39	ค่อนข้างมาก

จากตาราง 4 ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ด้านการยอมรับนวัตกรรม โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกล ด้านความพึงพอใจ ตามความคิดของผู้บริหาร และครู โดยรวมและรายข้อ

ด้านที่	ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	ระดับความพึงพอใจ (n = 158)		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
2	ด้านความพึงพอใจ			
	1.การเป็นแบบอย่างของการสอนที่มีคุณภาพ	4.06	0.54	ค่อนข้างมาก
	2.การส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน	3.91	0.67	ค่อนข้างมาก
	3.การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.02	0.74	ค่อนข้างมาก
	4.การจัดให้มีการสอบเทียบโอนความรู้สำหรับผู้ศึกษาด้วยตนเอง	4.18	0.72	ค่อนข้างมาก
	5.การจัดสถานที่ให้นักเรียนได้ศึกษารายการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมด้วยตนเอง	4.18	0.72	ค่อนข้างมาก
	6.การแบ่งเบาภาระงานสอน	4.22	0.71	ค่อนข้างมาก
	7.การลดปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนในบางรายวิชา	4.26	0.74	ค่อนข้างมาก
	8.การมีส่วนช่วยให้ครูผู้สอนได้พัฒนาตนเอง	4.22	0.73	ค่อนข้างมาก
	9.เนื้อหาบทเรียนในรายการ	4.22	0.70	ค่อนข้างมาก
	10.เทคนิควิธีสอนของครูในรายการ	4.20	0.76	ค่อนข้างมาก
	11.การใช้สื่อการสอนของครูในรายการน่าสนใจและมีความหลากหลาย	4.29	0.73	ค่อนข้างมาก

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้านที่	ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงาน การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	ระดับความพึงพอใจ (n = 158)		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	12.การเป็นสื่อที่ทำให้รับรู้ข่าวสาร สารสนเทศ ทางการศึกษา	4.40	0.72	ค่อนข้างมาก
	13. การมีผู้ควบคุมชั้นเรียนขณะศึกษารายการ	4.39	0.71	ค่อนข้างมาก
	14.ความสะดวกในการติดต่อสื่อสารระหว่าง ห้องเรียนปลายทางและต้นทาง	4.43	0.7	ค่อนข้างมาก
	15.การส่งเสริมภาพลักษณ์ด้านเทคโนโลยีของ วิทยาลัย	4.44	0.73	ค่อนข้างมาก
	รวม	4.23	0.50	ค่อนข้างมาก

จากตาราง 5 ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกล ตาม
ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ด้านความพึงพอใจ โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการ
ดำเนินงานการศึกษาทางไกล ด้านความร่วมมือ ตามความคิดของผู้บริหาร และครู โดยรวม
และรายข้อ

ด้านที่	ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงาน การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	ระดับปฏิบัติ (n = 158)		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3	ด้านความร่วมมือ			
	1.บุคลากรมีส่วนร่วมวางแผนการดำเนินงาน การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	4.05	0.50	ค่อนข้างมาก
	2.มีการดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานการ ศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมที่ได้กำหนดไว้	4.11	0.69	ค่อนข้างมาก
	3.มีการจัดอบรมผู้ควบคุมชั้นเรียนเพื่อป้องกันและ แก้ไขปัญหาต่างๆ ในห้องเรียน	4.23	0.75	ค่อนข้างมาก
	4.มีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของ บุคลากร ในการปฏิบัติงานการศึกษาทางไกล ผ่านดาวเทียม	4.06	0.70	ค่อนข้างมาก
	5.มีการมอบหมายบทบาทหน้าที่และความ รับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาทางไกลผ่าน ดาวเทียมที่ตรงกับความสามารถของครู	4.27	0.71	ค่อนข้างมาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้านที่	ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงาน การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	ระดับปฏิบัติ (n = 158)		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	6.มีการจัดทำแผนการสอนให้สอดคล้องกับการ เรียนทางไกลผ่านดาวเทียม	4.20	0.72	ค่อนข้างมาก
	7.ครูให้นักเรียนมีส่วนร่วมการทำกิจกรรมใน ห้องเรียน จากการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	4.29	0.76	ค่อนข้างมาก
	8.มีการประสานงานระหว่างผู้บริหารกับเจ้าหน้าที่ โสตทัศนศึกษา	4.31	0.74	ค่อนข้างมาก
	9.การจัดระบบงานเกี่ยวกับระบบการสอนทางไกล ผ่านดาวเทียมเอื้อให้บุคลากรได้ทำงานร่วมกัน อย่างมีประสิทธิภาพ	4.37	0.67	ค่อนข้างมาก
	10.มีการประเมินผลงานของบุคลากรที่ปฏิบัติงาน การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	4.37	0.71	ค่อนข้างมาก
	รวม	4.23	0.50	ค่อนข้างมาก

จากตาราง 6 ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกล ตาม
ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ด้านความร่วมมือ โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงาน
การศึกษาทางไกล ด้านความพึงพอใจ ตามความคิดของนักเรียน โดยรวมและรายข้อ

ด้านที่	ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงาน การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	ระดับความพึงพอใจ (n = 158)		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านความพึงพอใจ			
	1.นักเรียนเข้าใจเนื้อหาบทเรียน	4.51	0.65	ค่อนข้างมาก
	2.เนื้อหาที่น่าสนใจในรายการนำเสนอ	4.39	0.66	ค่อนข้างมาก
	3.การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียมช่วยกระตุ้นให้ นักเรียนค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม	4.22	0.66	ค่อนข้างมาก
	4.การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียมช่วยให้นักเรียน นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.04	0.67	ค่อนข้างมาก
	5.การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียมช่วยให้นักเรียน เรียนรู้ได้ดี	3.96	0.70	ค่อนข้างมาก
	6.การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียมช่วยให้นักเรียนมี ผลการเรียนที่ดีขึ้น	3.98	0.73	ค่อนข้างมาก

ตาราง 7 (ต่อ)

7.การเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียมช่วยให้นักเรียน ได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ๆ	3.95	0.76	ค่อนข้างมาก
8.การเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียมช่วยให้ได้เรียน กับครูที่มีความชำนาญในการสอน	3.99	0.81	ค่อนข้างมาก
9.เทคนิควิธีสอนของครูในรายการทำให้รายการ น่าสนใจ	4.04	0.76	ค่อนข้างมาก
10.ในภาพรวมนักเรียนพอใจกับการเรียนการสอน ทางไกลผ่านดาวเทียมในวิทยาลัย	4.12	0.76	ค่อนข้างมาก
รวม	4.12	0.35	ค่อนข้างมาก

จากตาราง 7 ตัวแปรที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการดำเนินงานการศึกษาทางไกล ตามความคิดเห็นของนักเรียน ด้านความพึงพอใจ โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายสหรัฐ สีมานนท์
วันเดือนปีที่เกิด	6 เมษายน พ.ศ. 2514
สถานที่เกิด	ตำบลจำปี อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านพัก วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 77110
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	ครู คศ.2
สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยการอาชีพวังไกลกังวล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2530	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนศรีธาตุพิทยาคม
พ.ศ. 2534	วท.บ. (คณิต-สถิติประยุกต์) สถาบันราชภัฏอุดรธานี
พ.ศ. 2549	กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ